

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA SLAVISTIKY
SEKCE POLONISTIKY

**Stylistická analýza odborných textů z oblasti cestovního ruchu.
Zkoumání českých verzí polských www stránek s turistickým
zaměřením.**

**Stylistic analysis of texts concentrating on tourism. Research of Czech
versions of Polish tourist web pages.**

Vypracovala: **Lenka Špačková, polská - česká filologie**

Vedoucí práce: **Mgr. Marie Grigová**

Olomouc 2010

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s použitím zdrojů uvedených v seznamu citované literatury.

V Olomouci 25. dubna 2010

.....

Lenka Špačková

Děkuji vedoucí diplomové práce Mgr. Marii Grigové za cenné rady a připomínky při vypracování této práce.

OBSAH

Úvod	5
1. Obecná charakteristika stylu textů internetových stránek s turistickým zaměřením	7
1.1 Publicistický styl	7
1.1.1 Obecná charakteristika	7
1.1.2 Jazykové prostředky publicistického stylu	8
1.1.3 Kompozice publicistického textu	9
1.2 Odborný styl	9
1.2.1 Obecná charakteristika	9
1.2.2 Jazykové prostředky odborného stylu	10
1.2.3 Kompozice odborného textu	13
2. Problematika překladu	15
2.1 Definice pojmu překlad	15
2.2 Druhy ekvivalentů	16
2.3 Fáze překladatelské činnosti a kompetence překladatele	18
3. Překlad odborného textu	20
3.1 Odborný překlad a kompetence překladatele odborných textů	20
3.2 Překlad termínů	21
3.3 Proces překládání odborných textů	22
4. Styl odborných textů internetových stránek s turistickým zaměřením	25
4.1 Jazykové prostředky stylu internetových stránek s turistickým zaměřením	27
4.1.1 Lexikální prostředky	27
4.1.2 Syntaktické prostředky	32
5. Překladatelské chyby	39
5.1 Ortografické chyby	40
5.1.1 Chyby v užití grafémů	40

5.1.2	Nesprávné užití diakritických znamének.....	42
5.1.3	Psaní velkých písmen	43
5.1.4	Český pravopis polských zeměpisných jmen.....	44
5.1.5	Chyby v užití interpunkčních znamének	46
5.2	Gramatické chyby	50
5.2.1	Morfologické chyby.....	50
5.3	Syntaktické chyby.....	61
5.3.1	Chyby v užití předložek	61
5.3.2	Chyby v užití spojek.....	65
5.3.3	Chyby v užití přechodníku	65
5.3.4	Chyby ve slovosledu	66
5.4	Lexikální chyby	69
5.4.1	Volba nesprávného výrazu.....	69
5.4.2	Slovotvorné chyby.....	74
5.5	Stylistická adekvátnost.....	78
5.5.1	Prvky nespisovné, expresivní a knižní	79
5.5.2	Doslovný překlad.....	80
	Závěr	83
	Abstrakt	85
	Resumé	86
	Anotace.....	88
	Seznam použité literatury	89

Úvod

Internet patří v dnešní době k nejčastějším zdrojům informací různého druhu a kvality. Právě kvalita textů umístěných na internetových stránkách bývá oproti jiným médiím, např. novinám nebo časopisům, mnohdy nižší. Je to dáno tím, že na internetu může publikovat v podstatě kdokoli, a to často bez nutnosti nebo možnosti korektorských zásahů (např. studentské blogy).

Kvalita internetových stránek z oblasti cestovního ruchu by však měla být vyšší, protože o tom, zdali čtenář popisovaná místa navštíví, či nikoli, rozhodují nejen podávaná fakta, ale také způsob jejich prezentace. Proto nás v této práci zajímalo, jakých stylových prostředků bylo využito v polských a českých verzích internetových stránek s turistickým zaměřením za účelem zapůsobit na adresáty, jaká je úroveň českého překladu polských verzí těchto stránek, a zdali se od sebe obě jazykové verze nějak odlišují. S cílem zodpovědět tyto otázky bylo analyzováno dvacet různých polských internetových stránek s turistickou tematikou, které obsahovaly rovněž český překlad.

Rozboru vybraných polských a českých verzí internetových stránek z oblasti cestovního ruchu předchází kapitoly pojednávající o stylu a překladu odborných textů z teoretického hlediska. Pozornost je věnována nejprve obecné charakteristice stylu internetových stránek s turistickým zaměřením, čili stylu publicistickému a odbornému, včetně popisu jazykových prostředků a kompozice daných stylů.

Tématem následující kapitoly je překlad v širším slova smyslu. Uvádíme zde některé definice pojmu překlad (např. definice J. Pieńkose, J. Levého nebo E. Lotka) a několik dalších poznatků z teorie překladu, jako například druhy ekvivalentů, fáze překladatelské činnosti a znalosti, které by neměly chybět dobrému překladateli. Následuje kapitola, zaměřená na překlad odborných textů (tedy textů neumeleckých), v níž jsou popsány například postupy při překládání těchto textů a odborných termínů.

Konečně se od teoretických kapitol dostáváme ke kapitolám věnovaným rozboru vybraných internetových stránek s turistickým zaměřením, a to z hlediska jejich stylu a kvality českého překladu. V těchto posledních dvou kapitolách uvádíme stylistickou analýzu textů zkoumaných internetových stránek a přehled jazykových chyb, ke kterým došlo při překladu polských verzí analyzovaných textů do českého jazyka.

Jednotlivé jazykové chyby byly rozříděny podle klasifikace, již popisuje *Nowy słownik poprawnej polszczyzny*, a to na chyby ortografické, gramatické, lexikální a stylistické. V konkrétních příkladech jsou tyto prořšky pro lepší přehlednost podřzeny, případně je za nimi uveden také návrh vhodnějšího překlada.

1. Obecná charakteristika stylu textů internetových stránek s turistickým zaměřením

Úkolem internetových stránek zaměřených na oblast turistiky je seznámit adresáty s konkrétními místy, poskytnout jim o nich co nejvíce informací a zaujmout je tak, aby se adresáti rozhodli využít nabízených služeb. Tomuto úkolu autoři přizpůsobují formu jednotlivých internetových stránek.

Styl, uplatňující se na internetových stránkách z oblasti turistiky, je styl publicistický. Tato stylová oblast je charakteristická využíváním prvků jiných stylů, např. stylu hovorového, uměleckého, odborného aj. Takže ani na stránkách věnovaných cestovnímu ruchu nás nemůže překvapit, setkáme-li se s pasážemi, které se blíží odbornému vyjadřování, případně uměleckému stylu. Konkrétní jazykové prostředky používané na stránkách zaměřených na turistiku uvedeme i s příklady v jedné z následujících kapitol.

V této části se budeme věnovat hlavně stylu publicistickému a odbornému, a to z teoretického hlediska. Popíšeme základní vlastnosti a jazykové prostředky obou stylů, protože, jak už bylo řečeno výše, kromě znaků typických pro publicistický styl, najdeme na zkoumaných stránkách, popisujících například přírodní podmínky daných míst, často právě prvky odborného vyjadřování. Z jazykových prostředků uměleckého stylu jsou na internetových stránkách z oblasti cestovního ruchu zastoupena převážně pouze obrazná pojmenování, proto se tomuto stylu blíže věnovat nebudeme.

1.1 Publicistický styl

1.1.1 Obecná charakteristika

Charakteristické znaky a jazykové prostředky publicistického stylu v češtině přehledně zpracovala E. Minářová. Hlavním cílem publicistického stylu je podle jejích slov „*rychle, výstižně a co nejúčinněji informovat adresáty nejrůznějšího sociálního zařazení, věku i vzdělání, zprostředkovávat myšlenky v míře největší srozumitelnosti, bezprostřednosti a přesvědčivosti, získat čtenáře nebo posluchače pro tlumočené myšlenky*“¹.

---

¹ Minářová, E.: *Základy stylistiky češtiny*. Brno 1996, s. 60.

Publicistický styl je styl masových sdělovacích prostředků (např. novin, rozhlasu, televize, internetu), který kromě základní informativní funkce plní také funkci ovlivňovací, přesvědčovací a získávací (viz. E. Minářová 1996, s. 60). Základem publicistické komunikace, ať už mluvené či psané, je spisovný jazyk, který však může být za účelem ozvláštňení prostoupen také prvky nespisovnými.

Jak už bylo řečeno, publicistický styl je velice různorodý, odpovídá tomu také pestrost jednotlivých žánrů a slohových útvarů (zpráva, interview, reportáž, sloupek, úvodník, komentář aj), z nichž některé mají znaky uměleckého stylu (např. fejeton), jiné zase stylu odborného (např. komentář, úvodník).

1.1.2 Jazykové prostředky publicistického stylu

Vrstva jazykových prostředků typických pro publicistický styl je v podstatě dvojitá, tvoří ji jazykové prostředky automatizované a aktualizované. Automatizaci definuje B. Havránek jako „*takové užívání jazykových prostředků, a to buď izolovaných nebo vzájemně spojovaných, jaké je obvyklé pro určitý úkol vyjádření, totiž takové, že výraz sám nebudí pozornost, vyjádření po stránce formy jazykové se děje a je přijímáno jako konvenční [...] Aktualizací naopak rozumíme užití jazykových prostředků takovým způsobem, že samo budí pozornost a je přijímáno jako neobvyklé, jako zbavené automatizace*“².

K **automatizovaným jazykovým prostředkům** publicistického stylu patří výrazy, ustálená spojení, odborné názvy, frazeologismy a opakující se obrazná pojmenování (např. vžité metafory, přirovnání), obvyklá pro oblast politiky, ekonomiky nebo kultury.

Mezi **aktualizované jazykové prostředky** užívané v publicistickém stylu řadíme různé obměněné frazeologismy, nová obrazná vyjádření, ale také prvky nespisovné (slangové nebo obecně české) a expresivní. Všechny tyto prostředky mají za úkol ovlivňovat adresáty, působit na jejich city a myšlení, a přesvědčit je tak o pravdivosti sdělovaných informací.

---

² Havránek, B. a kol.: *Úkoly spisovného jazyka a jeho kultura*. In: Spisovná čeština a jazyková kultura. Praha 1932, s. 52-53.

1.1.3 Kompozice publicistického textu

Jak už bylo uvedeno výše, publicistické texty mohou mít různou formu, mohou se blížit jiným funkčním stylům, proto ani jejich kompozice není jednotná. Většinou pro ni neplatí přísné rozčlenění textu na úvod, stať a závěr, pokud jsou v textu tyto oddíly realizovány, nebývají uváděny v tradičním pořadí. Publicistické texty mohou začínat nejdůležitější informací, kterou následně dokládají, objasňují nebo komentují.

Lepší přehlednosti pak slouží systém titulků a podtitulků. Některé titulky mají co nejstručněji podat maximální množství informací jsou jakýmsi resumé následujícího textu. Jiné titulky podávají jen částečné informace, které by měly čtenáře zaujmout a přimět ho k přečtení celého textu. Aby titulky zapůsobily na čtenáře, obsahují různá neotřelá obrazná pojmenování, frazeologismy, přísloví aj.

J. Hubáček rozlišuje novinové titulky podle jejich syntaktických rysů „*na obsahově hutné jednoduché věty dvojčlenné: Sparta podlehla Brnu.; jednočlenné věty: Nová vývojová etapa naší hudby.; eliptické věty: Vzpěrači rekordně.; konstrukce s infinitivem výzvoovým: Zdokonalit metody i styl.*“³

1.2 Odborný styl

1.2.1 Obecná charakteristika

Odborný styl má své místo především v oblasti vědy a techniky, v níž jde o jednoznačné, přesné a úplné vyjádření složitých myšlenek. Odborné projevy mají většinou psanou podobu, jsou zpravidla připravené a monologické. Je nutné v nich dodržovat spisovnou normu, typická je pro ně také knižnost. Ke sdělované skutečnosti je třeba přistupovat objektivně, expresivní a emocionální prvky jsou odsunuty do pozadí. „*Autor pracy naukowej przedstawia tok swego rozumowania, dąży do udowodnienia pewnych tez, do przekonania czytelnika, dlatego też pierwiastek emocjonalny występuje w jego stylu rzadziej a raczej tylko w momentach polemicznych.*“⁴

Podle specifických funkcí dělí J. V. Bečka⁵ odborný styl na styl *teoretický odborný* (*teoretický vědecký*), podávající teorii jednotlivých vědních oborů, *styl praktický odborný*

³ Hubáček, J.: *Učebnice stylistiky*. Praha 1987, s. 69.

⁴ Kurkowska, H. – Skorupka, S.: *Stylistyka polska*. Warszawa 2001, s. 271.

⁵ Bečka, J. V.: *Česká stylistika*. Praha 1992, s. 32-33.

(např. technologické texty) a *populárně naučný* (*popularizační*), který má za úkol seznámit s výsledky vědy a techniky nejširší vrstvy společnosti.

Texty z oblasti cestovního ruchu, jsou-li zaměřeny odborně (např. popis krajiny z hlediska geologického, biologického apod.), jsou psány převážně stylem **populárně naučným**. Pro styl popularizační je typické: „*mniejsze nasilenie terminologii specjalnej, z której wybiera się tylko ważniejsze terminy, większe nasilenie elementów obrazowych: porównań, przenośni i innych figur stylistycznych, różnorodniejsza budowa zdania, tendencja do stosowania zdań krótkich o mniej skomplikowanej budowie*”⁶. Texty populárně naučné mají být tedy obecně přístupnější, snadno pochopitelné. Objeví-li se v popularizačním projevu termíny, podává se často pro lepší porozumění i jejich vysvětlení nebo opis. Mnohdy je cílem popularizační stylové oblasti vzbudit u adresáta zájem o danou problematiku. K tomu se využívají rovněž prostředky jiných funkčních stylů, hovorového, uměleckého nebo beletristického, a to občas včetně expresivních výrazů.

Na texty populárně naučného stylu nebývají kladeny tak vysoké nároky (po stránce obsahové a kompoziční) jako na texty stylu teoreticky odborného nebo prakticky odborného, proto je pro ně vhodnější popis nebo referát než například pojednání, jež v roli adresáta počítá s odborníky v daném oboru.

Jednotlivým jazykovým prostředkům, které jsou charakteristické pro odborný styl bez ohledu na to, zda se jedná o styl teoreticky odborný, prakticky odborný nebo populárně naučný, se budeme věnovat v následující kapitole.

1.2.2 Jazykové prostředky odborného stylu

Odborný styl je typický velkou mírou abstrakce. „*Wynika ona z zasadniczej funkcji nauki, dążącej do uogólnień, operującej pojęciami i odwołującej się do rozumu, nie zaś do wyobraźni i uczucia. Dlatego też elementy leksykalne i składniowe tego stylu występują w innym nieco składzie i innym natężeniu niż w innych stylach.*”⁷ O které lexikální a syntaktické prostředky se jedná a jak se liší jejich užití od jiných stylů, uvádíme v této kapitole.

Základem odborného vyjadřování je užívání odborných názvů, **termínů**, tj. „*pojmenování v určitém oboru s přesným, jednoznačným významem*”⁸. Termíny lze

⁶ Kurkowska, H. – Skorupka, S.: *Stylistyka polska*. Warszawa 2001, s. 278-279.

⁷ Tamtéž, s. 271.

⁸ Staněk, V.: *Praktická stylistika pro střední školy*. Praha 1996, s. 22.

hodnotit a třídit podle různých měřítek. *Nowy słownik poprawnej polszczyzny*⁹ dělí termíny podle způsobu jejich vzniku na **neologizmy**, **neosémantizmy** a **slova přejatá** z cizích jazyků. E. Minářová¹⁰ rozděluje terminologii podle původu a funkce termínů na **terminologii vědeckou** (**slova cizího původu**, **internacionalismy**, **latinské termíny** nebo **termíny utvořené z latinských a řeckých základů**) a **terminologii domácí, popularizační**.

Podobně podle oblasti užití odlišuje J. Hubáček **termíny vědecké** a **popularizační**, dělí je ale dále také podle struktury na **pojmenování jednoslovná** nebo **víceslovná**, podle vztahu k označované skutečnosti na **termíny motivované** (naznačují svou stavbou obsah pojmu) a **nemotivované**. Podle způsobu tvoření rozlišuje **termíny systémové** a **nesystémové**, přičemž „systémovost se uplatňuje tam, kde jsou prvky téže pojmové řady tvořeny týmiž nebo podobnými prostředky. Např. názvy strojů jsou tvořeny příponou -č: brázdíč, čistič, sazeč atd.“¹¹. J. Hubáček upozorňuje také na to, že pro termíny je důležitá nosnost, čili „schopnost tvořit v daném jazyku od základního termínu i slova odvozená“¹².

Co se týče **víceslovných pojmenování**, mohou vznikat spojením substantiva a shodného přívlastku (např. *vegetační stupeň*), postavením přívlastku shodného za substantivem (např. *prvosenka jarní*), nebo jsou tvořena rozloženými vazbami slovesně jmennými (např. *provést výzkum, dokonač vyboru*). Užívání těchto vazeb posiluje jmenný charakter odborného stylu. E. Lotko tyto konstrukce ve své knize *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*¹³ nazývá slovesná analytická pojmenování. Mají schopnost upřesňovat význam výpovědi, mohou lépe vyjádřit začátek, trvání i dokončení činnosti nebo stavu (např. *podjąć badania, prowadzić poszukiwania, dojść do stwierdzenia*). V češtině jsou tyto rozložené vazby slovesně jmenné typické právě pro odborný styl, v jiných oblastech jazyka se jich užívá mnohem méně než v polštině, což podle E. Lotka odpovídá celkovému analytičtějšímu charakteru polštiny.

Kromě výše uvedených poznatků je pro práci s termíny nutné umět termíny správně tvořit. Existuje několik **zásad pro tvoření termínů**, některé z nich uvádí například *Nowy słownik poprawnej polszczyzny*:

1. „**Zasada funkcjonalności** - wymaga właściwego wypełnienia luk w systemie nazewniczym.

⁹ Markowski, A.: *Nowy słownik poprawnej polszczyzny*. Warszawa 1999, s. 1760-1761.

¹⁰ Minářová, E.: *Základy stylistiky češtiny*. Brno 1996, s. 52.

¹¹ Hubáček, J.: *Učebnice stylistiky*. Praha 1987, s. 64.

¹² Tamtéž.

¹³ Lotko, E.: *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava 1986, s. 64.

2. **Zasada logičności** – składniki poszczególnych systemów terminologicznych powinny samym swoim brzmieniem nasuwać trafne skojarzenia z odnoszącymi się do nich definicjami.
3. **Zasada systemowości** – wymaga, aby termin właściwie wyznaczał (poprzez formę i znaczenie) swoje miejsce w całym systemie słownictwa specjalnego, a tym samym i miejsce nazywanego pojęcia w systemie pojęć danej dziedziny.
4. **Zasada reproduktywności** – każdy nowy termin powinien mieć budowę umożliwiającą tworzenie nazw pochodnych.
5. **Zasada ekonomiczności** (połączenie zasady zwięzłości i operatywności) – termin powinien być możliwie krótki (nie – wielowyrazowy), łatwy do wymawiania i zawierać tylko te informacje, które są potrzebne do identyfikacji desygnatu.
6. **Zasada poprawności** – zgodność terminu z ogólnojęzykową i profesjonalną normą językową.¹⁴

Jednou z nejdůležitějších zásad pro tvoření termínů, kterou však ve výše uvedeném slovníku nenajdeme, je **zásada jednoznačnosti**¹⁵. Požadavek jednoznačnosti, jež bývá obsažen v mnoha definicích pojmu termín (viz. V. Staněk 1996, s. 22), spočívá v tom, že v dané vědní disciplíně by měl jeden termín označovat vždy pouze jednu skutečnost. Nemělo by docházet ke vzniku mnohoznačných termínů (homonym).

Jak jsme již uvedli, pro odborný styl je typické **jmenné vyjadřování**, je totiž oproti slovesnému vyjadřování „přesnější, pojmovější“¹⁶. Obvyklými slovními druhy jsou zde tedy substantiva, adjektiva a nevlastní předložky (např. *za účelem, v důsledku*), které pomáhají přesně vyjádřit vztahy a závislosti mezi myšlenkami.

Příznačný pro odborný styl v češtině je také **trpný rod**. Původce činnosti ustupuje do pozadí, popřípadě není znám, důraz je tak kladen na samotnou činnost. Častěji než tvary trpného rodu zvrátého se v odborných textech užívají tvary trpného rodu opisného (složeného, např. *výzkum byl prováděn*).

Syntaktické prostředky mají v odborném stylu většinou knižní charakter, pomáhají zhustit a zestručnit projev. K formulování složitých myšlenek slouží v odborném stylu bohatě rozvětvená stavba vět a souvětí, pomocí níž je možné vyjádřit různé vztahy příčinné, účelové aj., v souvětích tak převládá podřadné spojení vět.

¹⁴ Markowski, A.: *Nowy słownik poprawnej polszczyzny*. Warszawa 1999, s. 1760-1761.

¹⁵ Pieńkos, J.: *Przekład i tłumacz we współczesnym świecie*. Warszawa 1993, s. 238.

¹⁶ Staněk, V.: *Praktická stylistika pro střední školy*. Praha 1996, s. 23.

Věty a souvětí jsou v odborném stylu charakteristické svou „sevržeností“¹⁷, která je zajištěna především užitím **polovětných konstrukcí přechodníkových, přívlastkových** (představující vazby se slovesnými přídavnými jmény na *-ící, -oucí; -ený, -tý; -lý*) **a přístavkových**. Přechodníky jsou doplněním přísudku a vyjadřují doprovodný děj k ději přísudkového slovesa. Na rozdíl od polštiny se v češtině v současném vyjadřování nepoužívají, jsou pocit'ovány jako knižní. Své místo si dosud zachovaly právě v odborném stylu, kde se ale rovněž vyskytují zřídka a většinou jde jen o přechodníky přítomné (viz. E. Minářová 1996, s. 53). Užívání přechodníků v češtině komplikuje mnohost jejich tvarů. *„Zatímco české přechodníky se shodují v čísle a částečně i v rodě s podmětem, k němuž náleží, a mají tři tvary [...], polské přechodníky uvedeného typu nevyjadřují tvaroslovně svůj vztah k podmětu a jsou neměnné.“*¹⁸

Kromě již uvedených polovětných konstrukcí přechodníkových, přívlastkových a přístavkových a také konstrukcí pasívních řadí J. Hubáček mezi syntaktické prostředky odborného stylu dále ještě **konstrukce s podstatným jménem slovesným, konstrukce s dějovým jménem, konstrukce s infinitivem, spojky a spojivé výrazy**.

1.2.3 Kompozice odborného textu

Odborný text (především psaný) se vyznačuje promyšlenou kompozicí. Vědecké texty bývají na rozdíl od textů popularizačních rozčleněny na úvod, stat' a závěr. Pro větší přehlednost se používá dělení na kapitoly a odstavce, orientaci v textu usnadňují také nadpisy a podnadpisy. Důležité jsou zde prostředky soudržnosti textu (souřadící spojky, příslovce, částice), prostřednictvím nichž může autor odkazovat na předcházející nebo následující části textu. Typické jsou pro odborné vyjadřování také odkazy na citovanou literaturu, do poznámek, vysvětlivek apod.

V textech odborného stylu (především psaných) se často setkáváme i s jinými než tradičními jazykovými prostředky, a to s různými vzorci, matematickými symboly, značkami, tabulkami, grafy a s obrázky, které doplňují a upřesňují daný text.

Všechny dosud popsané poznatky o stylu publicistickém a odborném mají všeobecný charakter a mohou se týkat nejrůznějších textů těchto dvou stylových oblastí. Konkrétní příklady způsobu členění informací z kompozičního hlediska a příklady

¹⁷ Minářová, E.: *Základy stylistiky češtiny*. Brno 1996, s. 53.

¹⁸ Lotko, E.: *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava 1986, s. 144.

jazykových prostředků výše uvedených stylů, které se uplatňují na námi analyzovaných internetových stránkách z oblasti cestovního ruchu, uvádíme v jedné z pozdějších kapitol. Než se však dostaneme k této problematice, zůstaneme ještě u teoretických poznatků, tentokrát z oblasti teorie překladu.

2. Problematika překladu

V předcházejících kapitolách jsme se seznámili s texty internetových stránek s turistickým zaměřením po stylistické stránce a uvedli jsme charakteristické znaky a jazykové prostředky stylů pro tyto texty příznačných, stylu publicistického a odborného. V následujících kapitolách nás bude zajímat překlad odborných (neuměleckých) textů z teoretického hlediska, tzn. jak správně překládat, jaké kompetence by měl mít dobrý překladatel odborných textů apod. Než přejdeme k problematice překladu odborných textů, budeme se věnovat překladu v širším slova smyslu.

2.1 Definice pojmu překlad

Teorii překladu se zabývají jak jazykovědci, tak i vědci literární. Ačkoli se na proces překládání dívají z různého úhlu pohledu (jazykovědného či literárněvědného), shodují se všichni v jedné věci, překlad, ať už textu uměleckého, odborného či jiného, není jen mechanické nahrazování slov jednoho jazyka slovy jazyka jiného. „*Thumacz przekładając oryginalne dzieło naukowe czy artystyczne, tzn. transponując na inny język świat myśli, będący odbiciem jakiejś rzeczywistości obiektywnej, ma za zadanie przekazać odbiorcy przekładu myśl o tej rzeczywistości zgodnie z intencją twórcy oryginału, ale realizuje ją w różnych, niekonicznie tych samych formach językowych.*“¹⁹

Uvedeme si několik definic procesu překládání vyslovených různými teoretiky překladu. **O. Wojtasiewicz** definuje překlad takto: „*Operacja tłumaczenia polega na sformułowaniu w pewnym języku odpowiednika wypowiedzenia sformułowanego uprzednio w innym języku*“²⁰. Podobně k této problematice přistupuje **J. Levý**, pro kterého je překládání sdělováním: „*Přesně řečeno, překladatel dešifruje sdělení, které je obsaženo v textu původního autora a přeformulovává (zašifrovává) je do svého jazyka.*“²¹

Podrobnější definici překladu podává **M. Hrdlička**, mezijazykový překlad podle jeho slov „*nevzniká náhradou jednotlivých znaků jednoho jazyka znaky jiného jazyka, nýbrž vyjádřením celých sdělení, uskutečněných v jednom jazyce, stejně platnými sděleními v jiném jazyce, přičemž se předpokládá ekvivalentnost sdělení při existujících jazykových*

¹⁹ Pieńkos, J.: *Przekład i tłumacz we współczesnym świecie*. Warszawa 1993, s. 19.

²⁰ Wojtasiewicz, O.: *Wstęp do teorii tłumaczenia*. Warszawa 1957, s. 15.

²¹ Levý, J.: *Umění překladu*. Praha 1963, s. 44.

rozdílech. [...] Přeložit znamená vytvořit v cílovém jazyce významově a stylisticky nejbližší ekvivalent sdělení vyjádřeného ve výchozím jazyce.“²²

E. Lotko a O. Man ve svých definicích zdůrazňují potřebu zachování funkčnosti originálu v textu překladu. Překlad je podle **E. Lotka** „náhrada jednoho znakového útvaru jiným znakovým útvarem funkčně ekvivalentním.“²³ **O. Man** překladem rozumí „specifickou transformaci slovesného díla z jednoho jazyka ve slovesné dílo v druhém jazyce, vyjádřenou příslušnými jazykovými prostředky tak, aby byla zachována obsahová (významová), estetická, stylistická aj. hodnota originálu, tzn. jeho funkčnost“²⁴.

Funkční hledisko překladu vyzdvihuje také **Z. Klemensiewicz**, který upozorňuje na fakt, že originál není jen množina jednotlivých prvků. Je nutné k němu přistupovat jako k systému, k organickému celku. V němž každý prvek má svou komunikativní a stylistickou funkci, předem danou autorem. „Zadanie przekładu polega nie na kopiowaniu, nie na odtwarzaniu, tym mniej na przetwarzaniu elementów i struktur oryginału, wyrazów, zdań, prozodemów, zwrotów obrazowych itd., ale na uchwyceniu ich funkcji i wprowadzeniu za elementy i struktury oryginału takich elementów i struktur własnego języka, które by były w miarę możliwości substytutami i ekwiwalentami o takiej samej funkcjonalnej wydolności, zdatności i skuteczności, w czym właśnie okazuje się ich adekwatność, współmierność, współstosowność, równowartościowość.“²⁵

Definice Z. Klemensiewicz se nám jeví jako nejvýstižnější, protože je jakýmsi souhrnem všech uvedených definic. Z Klemensiewicz v ní upozorňuje (stejně jako M. Hrdlička ve své definici) na fakt, že nelze překládat text slovo od slova, větu po větě, je nutné jej chápat jako celek. Zdůrazňuje také, podobně jako E. Lotko a O. Man, nutnost zachování funkčnosti originálu v textu překladu.

2.2 Druhy ekvivalentů

Z výše uvedených definic vyplývá, že úkolem překladatele je vyjádřit informaci výchozího jazyka jazykovými prostředky cílového jazyka takovým způsobem, aby byla pro adresáta překladu stejně srozumitelná, jako pro adresáta originálu. Překladatel musí

²² Hrdlička, M.: *Překlad odborného textu*. In: *Translatologica Pragensia IV*. Praha 1992, s. 69.

²³ Lotko, E.: *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava 1986, s. 7.

²⁴ Man, O.: *Problémy funkční ekvivalence v překladu*. In: *Sborník přednášek odborného ruského překladu*. Turnov 1977, s. 3.

²⁵ Klemensiewicz, Z.: *Przekład jako zagadnienie językoznawstwa*. In: *O sztuce tłumaczenia*. Wrocław 1955, s. 93.

použít takové postupy, které povedou ke vzniku funkčního ekvivalentu. Pojem funkčně adekvátní ekvivalent vysvětluje **O. Man** jako „*ekvivalent, který vyjadřuje obecný smysl / invariant, informace originálu, situaci (kulturní a jinou), za níž informace probíhá, a funkce, jež originál splňuje*“²⁶.

Existují různé druhy ekvivalentů podle jazykových, mimojazykových okolností a podle potřeb překladatele. Slovy **J. Pieńkose** jsou ekvivalenty „*pełnymi lub częściowymi, absolutnymi i względnymi odpowiednikami wyrazów lub związków wyrazowych innego języka*“²⁷.

D. Žváček²⁸ navrhuje rozdělení na ekvivalenty přímé, kontextové a funkční. Přímé ekvivalenty jsou takové jednotky cílového jazyka, které jsou výrazově i významově shodné s jednotkami výchozího jazyka, jde tedy o slovníkové ekvivalenty. V jiných případech se ve slovníku nachází několik ekvivalentů, z nichž si musí překladatel vybrat ten správný, a to podle kontextu. Funkční ekvivalenty se používají v situaci, kdy v cílovém jazyce konkrétní ekvivalent funguje na jiném principu než v jazyce výchozím, nebo zcela chybí. Jde o náhradu prostředku výchozího jazyka prostředkem cílového jazyka, který má sice odlišnou výrazovou nebo významovou strukturu, ale adekvátně zachovává celkovou informaci originálu.

D. Knittlová²⁹ vyděluje v souvislosti s problematikou ekvivalentů dva případy. V prvním případě ekvivalent existuje, pak jde o ekvivalent úplný, částečný nebo jich je více. Ve druhém případě ekvivalent v cílovém jazyce chybí, prázdná pozice musí být nahrazena opisem, kalkem nebo přejatým slovem.

Je tedy patrné, že překládání není jen jednoduché dosazování jednotlivých ekvivalentů cílového jazyka za jazykové prostředky jazyka výchozího, jde o složitou činnost, která od překladatele vyžaduje jazykové schopnosti, ale také schopnost dodržovat několik zásad, podle nichž se má při překládání postupovat. Těmto zásadám a požadavkům na kompetence překladatele je věnována následující kapitola.

---

²⁶ Man, O.: *Otázky ekvivalence v odborném překladu*. In: *Antologie teorie odborného překladu*. Ostrava 2003, s. 47.

²⁷ Pieńkos, J.: *Przekład i tłumacz we współczesnym świecie*. Warszawa 1993, s. 167.

²⁸ Žváček, D.: *Kapitoly z teorie překladu I*. Olomouc 1995, s. 23-24.

²⁹ Knittlová, D.: *Teorie překladu*. Olomouc 1995, s. 13.

2.3 Fáze překladatelské činnosti a kompetence překladatele

Překladatel by neměl začít s překládáním, aniž by se blíže seznámil s originálním textem. Neměl by překládat větu za větou bez předchozího přečtení celého textu, mohlo by se pak stát, že sice přeložil všechny části, ale text překladu ztratil celkový smysl, zamýšlený autorem originálu. Překládání by proto měl být předem promyšlený proces.

Pro překlad umělecké literatury vymezil **J. Levý** tři fáze překladatelovy práce:

1. pochopení předlohy;
2. interpretace předlohy;
3. přestylizování předlohy.

D. Žváček rozlišuje při procesu překládání (uměleckých nebo odborných textů) pouze dvě fáze:

1. porozumění textu – překladatel analyzuje výchozí text tak, aby odhalil i jevy uložené v jazyce originálního textu;
2. rekonstrukce obsahu originálu v jazyce překladu.

Tento postup vyhovuje především překladu odborných textů, v nichž není interpretační fáze tak důležitá jako v textech uměleckých. Při překládání odborných textů se klade důraz na přesný význam originálu, který musí být adekvátně ztvárněn v textu překladu. „*Překladatel odborného textu v přípravné fázi stanoví přesný význam termínů a pojmů a hledá jejich adekvátní vyjádření v cílovém jazyce.*“³⁰

Postup při překládání textů ať už uměleckých či odborných je tedy jasný. Otázkou zůstává, co všechno by měl ovládat dobrý překladatel. Někteří překladatelé se domnívají, že jim k jejich činnosti stačí znalost výchozího a cílového jazyka, při práci se opírají pouze o konkrétní slovníky. Jiní překladatelé vycházejí při své práci navíc ještě ze znalostí teorie překladu. Požadavky kladené na překladatele se samozřejmě liší v závislosti na tom, jde-li o texty umělecké, či odborné.

Podle **D. Žváčka** by měl překladatel znát jazyk, ze kterého překládá, jazyk, do kterého překládá, realie cizího prostředí uměleckého díla nebo základy daného vědního oboru v případě díla odborného. Měl by být také seznámen s nejrůznějšími překladatelskými metodami a postupy, které by dokázal použít podle charakteru textu a potřeb překladu v praxi.

---

³⁰ Ilek, B. *Místo teorie odborného překladu v soustavě věd o překladu*. In: *Antologie teorie odborného překladu*. Ostrava 2003, s. 17.

Výčet jazykových, překladových, metodologických, meritorních a technických znalostí, které by si měl osvojit dobrý překladatel, podává **J. Pieńkos**. Mezi jazykové kompetence řadí schopnost rozumět jazykovým znakům výchozího jazyka a výborně ovládat cílový jazyk. Z oblasti překladových kompetencí by měl být překladatel schopen pochopit význam obsažený ve výchozím textu a správně ho vyjádřit v cílovém jazyce. Měl by rovněž umět přecházet z jednoho jazyka do druhého bez interferencí, tzn. aniž by došlo k „*naruszeniu normy języka docelowego pod wpływem języka wyjściowego*“³¹. K metodologickým kompetencím zařazuje J. Pieńkos schopnost hromadění materiálů z oblasti překladu, schopnost vyhledávat lexikální a terminologické informace a používat tak správné termíny. Co se týče meritorních kompetencí, musí se překladatel především umět dostatečně orientovat v dané vědní disciplíně.

Podle **E. Lotka** „*lze jazykovými kompetencemi překladatele označit veškeré jeho vědění o jazyku a souhrn jeho dovedností, jak zacházet s jazykem*“³². K těmto dovednostem řadí i schopnost dohledat si potřebné informace v nejrůznějších jazykových kodifikačních příručkách a překladových slovnících. E. Lotko upozorňuje na to, že při překladu z jazyka, který je blízký jazyku cílovému, jak je tomu v případě polštiny a češtiny, je nutné znát jak shody, tak i rozdíly obou jazykových systémů. V opačném případě by mohlo docházet k interferencím a změnám ve stylovém zabarvení cílového textu, které by působily rušivě a neshodovaly by se s záměrem autora originálu. Je tedy nutné znát typologicky relevantní strukturní vlastnosti obou jazyků.

Jestliže shrneme všechny tyto poznatky, dospějeme k závěru, že dobrý překladatel by měl v ideálním případě dokonale znát jazyk, z něhož překládá i jazyk, do něhož překládá. Měl by mít znalosti z teorie překladu a umět aplikovat základní metody a postupy při procesu překládání. Dále by měl vědět, ve kterých jazykových kodifikačních příručkách a překladových slovnících najde potřebné informace, rovněž by si měl uvědomovat rozdíly mezi oběma jazyky, s nimiž pracuje, aby nedocházelo k nežádoucím interferencím.

---

³¹ Lukszyn, J.: *Tezaurus terminologii translatorskiej*. Warszawa 1998, s. 123.

³² Lotko, E.: *Překlad z geneticky blízkého jazyka a jazykové kompetence překladatele (na materiálu češtiny a polštiny)*. In: *Synchronní konfrontace češtiny a polštiny*. Olomouc 1997, s. 134.

3. Překlad odborného textu

V této kapitole se dostáváme k problematice samotného překladu odborných textů. Pokusíme se v ní vystihnout základní charakteristické rysy odborného překladu, opět se budeme věnovat problematice kompetencí překladatele a postupu při překládání, tentokrát se však zaměříme již na texty odborné (neumělecké).

3.1 Odborný překlad a kompetence překladatele odborných textů

Ačkoli je tématem této práce překlad odborného textu, nikoli textu uměleckého, k určení základních rysů odborného překladu napomáhá právě srovnání s překladem uměleckým. Úkolem **uměleckého textu** je emocionálně působit na adresáta, vzbudit v něm estetické cítění. Stejný úkol musí splňovat také překlad tohoto textu. Při uměleckém překladu musí tedy překladatel dbát na to, aby text v cílovém jazyce odpovídal uměleckému záměru autora originálu, podle toho pak volí jednotlivé jazykové prostředky. Jazyk zde má **estetickou funkci**.

V odborných textech většinou emocionální prvky zastoupeny nejsou. „*Warstwa znaczeniowa dzieła naukowego zostaje ukształtowana w taki sposób, że dobiera się w nich specjalne własności znaczeń poszczególnych słów, aby wyrazić jednoznaczność, jasność, precyzję przedmiotów itp.*”³³ Při odborném překladu je nejdůležitější obsah informace, jazykové prostředky zde mají jen **funkci komunikativní**.

V některých případech musí překladatel umělecké literatury změnit lexikální nebo syntaktickou výstavbu věty, aby dosáhl stejného stylu jako autor originálu. D. Žváček³⁴ upozorňuje na fakt, že při odborném překladu musí překladatel následovat formu originálu mnohem důsledněji. Překládá přímé významy, není proto nutné, aby se projevila jeho subjektivita či originalita. To nás přivádí k otázce, co všechno musí překladatel odborných textů ovládat, aby vytvořil kvalitní překlad.

Výše uvedené základní požadavky na **kompetence překladatele** jistě platí rovněž pro překladatele odborných textů. Různí teoretikové překladu však mají různé názory na to, jaké znalosti jsou pro překlad odborného textu nejdůležitější. Zda jsou to znalosti jazykové, či znalosti týkající se daného vědního oboru.

³³ Pieńkos, J.: *Przekład i tłumacz we współczesnym świecie*. Warszawa 1993, s. 91.

³⁴ Žváček, D.: *Kapitoly z teorie překladu I*. Olomouc 1995, s. 8.

J. Elman například tvrdí: „*Aby při překladu odborných textů nedošlo k snížení informační hodnoty původního textu, musí překladatel ovládat především odbornou terminologii*“³⁵.

M. Hanáková upozorňuje na to, že za nejdůležitější faktor překladu odborného textu nelze považovat pouze znalost jazyků, nebo pouze nejazykových předpokladů (věcnou znalost oboru). Překladatel musí dokonale ovládat cizí i mateřský jazyk, což ho dovede „*k osvojení srovnávacího přístupu k jazykovým prostředkům chápaným vždy ve vztahu k věcem, které označují, ke kontextu, v němž se vyskytují, a k lidem, jimž slouží*“³⁶.

Podle názoru dalšího teoretika překladu **J. Pieńkose**³⁷ by měl překladatel odborného textu znát nejen daný obor, ale také zásady teorie překladu. Jedním ze základních předpokladů pro vznik kvalitního překladu je, vedle dokonalého zvládnutí jazyka originálu i jazyka překladu, znalost terminologie konkrétního vědního oboru nebo překládaného odborného textu.

B. Ilek považuje za samozřejmé, aby „*překladatel odborného textu byl rámcově obeznámen s danou tematickou oblastí a v potřebném rozsahu ovládal terminologickou soustavu v obou jazycích*“³⁸. Překladatel by podle jeho názoru měl znát a umět využívat všechny postupy překládání i tvoření termínů, aby si uměl poradit i v problematických případech a nedopouštěl se nežádoucích významových posunů. Znamená to, že překladatel musí vědět, v jakém případě jde o plnou nebo částečnou shodu ve významu termínů, musí se umět vypořádat s nulovými ekvivalenty, ale i s nerovnoměrností v zastoupení obecných a specifikovaných významů. Ke gramatické přípravě překladatele pak patří dokonalá znalost zásad a postupů transformační gramatiky.

3.2 Překlad termínů

Jak už bylo řečeno, termíny patří mezi základní prostředky odborného stylu, proto je také jedním z hlavních požadavků na překladatele odborných textů znalost terminologie daného oboru. Otázkou je, jakým způsobem se mají termíny překládat. Překladatel by si měl před samotným překládáním termínů uvědomit komu je daný odborný text určen, jde-

³⁵ Elman, J.: *Některá úskalí při překládání odborné literatury*. In: *Translatologica Pragensia V*. Praha 1991, s. 146.

³⁶ Hanáková, M.: *Jazyk jako faktor odborného a uměleckého překladu*. In: *Translatologica Pragensia V*. Praha 1991, s. 16

³⁷ Pieńkos, J.: *Przekład i tłumacz we współczesnym świecie*. Warszawa 1993, s. 234.

³⁸ Ilek, B.: *Místo teorie odborného překladu v soustavě věd o překladu*. In: *Antologie teorie odborného překladu*. Ostrava 2003, s. 13.

li o **text vědecký** nebo **popularizační**. Jestliže v cílovém jazyce existují dva synonymní termíny, domácí a cizojazyčný, doporučuje se v knize *Překládání a čeština*³⁹ použít při překladu vědeckého textu **termín mezinárodní**, kdežto v textu popularizačním **výraz domácí**. Není-li v cílovém jazyce k dispozici domácí termín, měl by překladatel daný mezinárodní termín v popularizačním textu vysvětlit, čili přeložit opisem.

Co se týče textů vědeckých, J. Horecký⁴⁰ uvádí, že je-li již v dané vědecké oblasti vypracován určitý terminologický systém, termíny se nepřekládají, ale substituují. Za termín ve výchozím jazyce se dosadí příslušný termín z cílového jazyka. Není-li terminologický systém daného oboru v cílovém jazyce úplný a termín odpovídající termínu výchozího jazyka zde chybí, musí být tento termín přeložen, a to v souladu se slovo tvornými zákonitostmi cílového jazyka.

Překladatel si musí dávat pozor také na termíny, které mají ve výchozím i v cílovém jazyce stejnou formu, ale označují různé skutečnosti, jde tedy o **zrádná slova**. Opět se tedy dostáváme k problematice kompetencí překladatele odborných textů. Aby byl překladatel schopen vyřešit všechny tyto problémy, musí dokonale ovládat terminologii daného oboru a také základní pravidla a postupy tvoření termínů.

3.3 Proces překládání odborných textů

Základní schopnosti a znalosti, které si musí překladatel odborných textů osvojit, již byly uvedeny výše. V této kapitole přiblížíme, jak má překladatel odborných textů postupovat při samotné překladatelské činnosti.

Překladatel odborných textů má podle D. Žváčka za úkol zaměřit se především na věcný obsah sdělení, „*důraz se klade na lexikální rovinu a syntakticko-sémantickou strukturu věty*“⁴¹. Nemůže si však vystačit jen s pouhým doslovným překladem, text v cílovém jazyce by pak sice možná byl srozumitelný, ale rozhodně by nebyl stylisticky ekvivalentní. Překladatel musí, jak zdůrazňuje D. Žváček, při překládání respektovat jazykový úzus cílového jazyka. Znamená to, že si musí uvědomit, které prvky v textu jsou vlastním nositelem obsahové stránky projevu, je proto nutné je přeložit prostřednictvím přesně stanoveného ekvivalentu, a se kterými prvky může zacházet volněji a přizpůsobit je jazykovému standardu cílového jazyka. Oproti překladatelům uměleckých textů si překladatelé textů odborných nemohou dovolit příliš zasahovat do textu originálu a při

³⁹ Kufnerová, Z. a kol.: *Překládání a čeština*. Praha 1994, s. 95.

⁴⁰ Horecký, J.: *O překládání terminologie*. In: *Překlad společensko-vedných textov*. Bratislava 1978, s. 61.

⁴¹ Žváček, D.: *Kapitoly z teorie překládky I*. Olomouc 1995, s. 19.

překládání jej tvůrčím způsobem měnit. Mohou však provádět úpravy, které povedou ke zlogičtění, k lepšímu pochopení předávané informace.

Podle J. Pieńkose se při překladu odborných, vědeckých textů používají dvě **techniky překladu**. Jde o hledání formální ekvivalence a ekvivalence dynamické. Formální ekvivalence spočívá v tom, že se překladatel soustředí na vyjádření formy a obsahu sdělení. V překladu pak použije co nejpřesnější ekvivalenty každého výrazu nebo věty originálu. Dynamická ekvivalence spočívá v dosažení významové totožnosti textu originálu a textu překladu.

Způsob práce při překladu odborných textů se odvíjí také od toho, překládá-li text „*překladatel – nespecialista, nebo překladatel – specialista v daném vědním oboru*“⁴². **Překladatel – nespecialista** je ten, kdo má jen částečné znalosti z daného oboru. Překládá postupně jednotlivé věty, dává si pozor na věcný obsah, specifické vlastnosti jazyka a stylu ponechává na úrovni norem výchozího jazyka. Respektuje však hlavní rozdíly, plynoucí z různého postavení stejných jazykových jevů a kategorií v různých jazykových systémech (např. nahrazuje přechodníkové vazby). V překladu zachovává jazykovou strukturu originálu s přesvědčením, že takto docílí také přesného předání věcné problematiky.

Překladatel – specialista často upravuje text překladu oproti textu originálu tak, aby byl přehlednější a jasnější. Tyto změny se týkají především syntaktické stránky textu, překladatel například rozděluje dlouhá složitá souvětí na kratší srozumitelnější celky. Může také dojít k tomu, že překladatel zvýrazní obsah výchozího textu v textu překladu. Pro překladatele – specialistu je nejdůležitější předat obsah sdělení z výchozího do cílového jazyka, jazyková struktura textu je až na druhém místě.

Podobně dělí překladatele M. Hanáková na **překladatele – filology a specialisty**. Překladatel – filolog se soustřeďuje na jazykovou stránku odborného textu (např. stylistické problémy), zatímco pro specialistu je důležitá věcná správnost, „*pojmenování věcí pravými jmény*“⁴³, případné jazykové prohřešky toleruje.

Východiskem z této situace je podle J. Pieńkose **spolupráce překladatele se specialistou** z daného vědního oboru. I v tomto případě by se překladatel měl umět orientovat v dané vědní disciplíně a její terminologii, specialista mu může pomoci upřesnit některé výrazy a termíny, aby nedocházelo k nejasnostem. „*Współpraca tłumacza ze specjalistą pomoże w osiągnięciu pożądanego celu, tzn. precyzji myśli, poprawności*

---

⁴² Tamtéž, s. 19-20.

⁴³ Hanáková, M.: *Jazyk jako faktor odborného a uměleckého překladu*. In: *Translatologica Pragensia V*. Praha 1991, s. 17.

składni, autentycznej terminologii, niezbędnej elegancji, co czyni tekst rzeczywiście czytelnym.”⁴⁴

V jedné z předchozích kapitol již byly uvedeny fáze překladatelského procesu, podle kterých se postupuje při překladu textů uměleckých nebo textů různého druhu, tj. uměleckých i odborných. Nyní uvedeme **fáze překládání**, zaměřené výhradně na texty odborné. J. Pieńkos popisuje tři fáze procesu překládání, kterými musí překladatel projít, aby docílil kvalitního překladu. *„Po pierwsze, tłumacz powinien dokonać interpretacji tekstu źródłowego napisanego w języku obcym. Po drugie, powinien on określić stosowne elementy językowe tekstu źródłowego, a zwłaszcza dojrzeć zastosowane w nim pojęcia wyrażone przez odpowiednie terminy. Po trzecie wreszcie – tłumacz sporządzi tekst docelowy, zredagowany w języku obcym docelowym.*“⁴⁵

Všechny výše uvedené poznatky vztahující se k překladu odborných textů uzavírají část práce, která je zaměřena na teoretické otázky stylu odborných textů internetových stránek s turistickým zaměřením a jejich překladu z polštiny do češtiny. Následující kapitoly jsou věnovány rozboru těchto textů po stránce stylistické a překladové.

---

⁴⁴ Pieńkos, J.: *Przekład i tłumacz we społecznym świecie*. Warszawa 1993, s. 287.

⁴⁵ Tamtéž, s. 273.

4. Styl odborných textů internetových stránek s turistickým zaměřením

Od teorie týkající se překladu a problematiky překladu odborných textů se v této kapitole vracíme opět ke stylistické stránce textů internetových stránek zaměřených na turistiku. Tentokrát už se ale nebudeme zabývat teoretickými otázkami, které byly popsány v první kapitole, v této kapitole se pokusíme charakterizovat styl textů zkoumaných internetových stránek na základě jejich stylistické analýzy.

Texty s turistickým zaměřením umístěné na zkoumaných polských internetových stránkách a jejich českých mutacích jsou převážně **texty psané** (zpravidla spisovným jazykem), **připravené** a **veřejné**. Mají za úkol podat nejrůznější turistické informace takovým způsobem, aby zaujaly čtenáře a podnítily je k případné návštěvě daného místa.

Některé stránky jsou zaměřeny pouze na určitý turistický objekt (např. skansen <http://www.skansen.kudowa.pl>⁴⁶, podzemní komplex <http://www.osowka.pl>⁴⁷), jiné popisují hned několik turistických zajímavostí, kulturních nebo přírodních památek a různé možnosti sportovního vyžití (např. <http://www.staypoland.com/atrakcje.htm>⁴⁸). Co se tematických oblastí týče, opírají se jednotlivé internetové stránky o podobné schéma. Zpravidla na nich najdeme popis polohy daného místa a jeho okolí, část věnovanou jeho historii, popis turistických, lyžařských nebo cyklistických tras a jiných sportovních možností, případně ještě údaje o přírodních podmínkách (např. informace o rostlinstvu a živočišstvu).

Množství informací se v některých případech liší v závislosti na tom, jde-li o originální polský text, či o jeho český překlad. **České verze** jsou zpravidla stručnější, zaměřené výhradně na turisty, zatímco **polské verze** podávají kromě turistických informací také užitečné zprávy pro obyvatele (o dopravě, školách, službách apod.) a pro investory, jak se o tom můžeme přesvědčit na příklad na stránkách: <http://www.kowary.pl>⁴⁹, <http://www.szczytna.pl/>⁵⁰, <http://www.bystrzycaklodzka.pl/>⁵¹, <http://www.swieradowzdroj.pl/>⁵², <http://it.boleslawiec.pl/>⁵³.

⁴⁶ <http://www.skansen.kudowa.pl> (26. 1. 2010)

⁴⁷ <http://www.osowka.pl> (27. 1. 2010)

⁴⁸ <http://www.staypoland.com/atrakcje.htm> (2. 2. 2010)

⁴⁹ <http://www.kowary.pl> (26. 1. 2010)

⁵⁰ <http://www.szczytna.pl/> (27. 1. 2010)

⁵¹ <http://www.bystrzycaklodzka.pl/> (29. 1. 2010)

⁵² <http://www.swieradowzdroj.pl/> (25. 1. 2010)

Většinu textů lze zařadit ke stylistické vrstvě **publicistické**, najdeme v nich ale také prvky jiných stylů, především **stylu odborného** (<http://www.polanica.pl/portal.php?lang=cz>⁵⁴, <http://www.stronie.pl/index.php?site=.80&cont=14>⁵⁵) dále také **stylu uměleckého** (např. <http://www.powiat.klodzko.pl/language/czeska.htm>)⁵⁶, dokonce i **stylu administrativního** (<http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/regul.htm>)⁵⁷.

Nejčastějším slohovým útvarem na zkoumaných stránkách s turistickou tematikou je **popis** (např. popis turistických zajímavostí) nebo **referát** (např. pojednávající o historii daného místa). Zřídka je možné zde najít také **líčení**, popisující přírodní krásy dané oblasti prostřednictvím metafor, přirovnání a jiných obrazných pojmenování (např. na stránce <http://www.powiat.klodzko.pl/language/czeska.htm>⁵⁸). Objevují se zde rovněž slohové útvary, které jsou svými znaky, především svou stručností a snahou maximálně zapůsobit na čtenáře, blízké **inzerátu** nebo **reklamnímu textu** (např. na stránce <http://www.anna.czeskie.karkonosze.pl/korenov.php>⁵⁹). Jindy jsou jednotlivé informace podávány formou stručných a přehledných **zpráv**, jako například v kalendáriu, jež uvádí historické události, spojené s danou oblastí:

<http://www.swieradowzdroj.pl/Kalend%C3%A1rium/s-36-42>⁶⁰,

<http://www.um.boleslawiec.pl/for/index.php?PAGE=1&ROZ=6&LANG=CZ>⁶¹.

V souvislosti se zmiňovanými slohovými útvary převládá na sledovaných internetových stránkách **slohový postup popisný, informační, případně výkladový**. Po kompoziční stránce jsou si zkoumané texty dosti podobné, jsou členěny na odstavce, lepší přehlednost umožňuje systém nadpisů a podnadpisů nebo odrážek. Snaha upoutat čtenáře se projevuje v celkové grafické úpravě jednotlivých stránek, která využívá různé typy písma, barvy písma a pozadí. Texty bývají doplňovány fotografiemi, mapami a v některých případech, jako např. na stránce <http://www.szcztyna.pl/?lang=cz>⁶², také propagačním videem.

---

⁵³ <http://it.boleslawiec.pl/> (17. 12. 2009)

⁵⁴ <http://www.polanica.pl/portal.php?lang=cz> (27. 1. 2010)

⁵⁵ <http://www.stronie.pl/index.php?site=.80&cont=14> (2. 2. 2010)

⁵⁶ <http://www.powiat.klodzko.pl/language/czeska.htm> (29. 1. 2010)

⁵⁷ <http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/regul.htm> (27. 1. 2010)

⁵⁸ <http://www.powiat.klodzko.pl/language/czeska.htm> (29. 1. 2010)

⁵⁹ <http://www.anna.czeskie.karkonosze.pl/korenov.php> (23. 11. 2009)

⁶⁰ <http://www.swieradowzdroj.pl/Kalend%C3%A1rium/s-36-42> (25. 1. 2010)

⁶¹ <http://www.um.boleslawiec.pl/for/index.php?PAGE=1&ROZ=6&LANG=CZ> (17. 12. 2009)

⁶² <http://www.szcztyna.pl/?lang=cz> (27. 1. 2010)

4.1 Jazykové prostředky stylu internetových stránek s turistickým zaměřením

4.1.1 Lexikální prostředky

Mezi časté lexikální prostředky, uplatňující se na sledovaných internetových stránkách, můžeme zařadit odborné termíny. Najdeme zde také obrazná pojmenování, modní výrazy nebo deminutiva.

4.1.1.1 Odborné termíny

Odborné termíny obvykle vystupují v textech, věnovaných charakteristice přírodních podmínek určitého prostředí, proto jde většinou o termíny z oblasti botaniky, zoologie nebo geologie. Pro vznik kvalitního překladu je v těchto případech nutné, aby překladatel ovládal terminologii uvedených vědních oborů, v opačném případě by se mohl dopustit nežádoucích chyb, jejichž příklady uvádíme v následující kapitole.

- *Na tych samych stanowiskach zakwita zimowit jesienny. - Na stejných stanovištích kvete i ocún jesenni.*

(http://www.polanica.pl/_portal/11643638594566c8530ce55/Poloha_m%C4%9Bsta.html)⁶³

- *Buk pospolity (*Fagus sylvatica L.*) - *położony przy ul. Sienkiewicza, naprzeciwko posesji nr 6.* - Buk lesní (*Fagus sylvatica L.*) - *nachází se na ul. Sienkiewicze, naproti parcely č. 6.**

[...]

*Lipa drobnolistna (*Tilia cordata Mill.*) - *położona w Czerniawie-Zdroju, przy ul. Sanatoryjnej 54, 2m od części narožnej budynku.* - Lipa srdčitá (*Tilia cordata Mill.*) - *nachází se v Czerniawě-Zdrój, na ul. Sanatoryjna 54, 2m od rožni části budovy.**

[...]

*Klon pospolity (*Acer platanoides L.*) - *wiek 100 lat.* - Javor mléč (*Acer platanoides L.*) - *stáří 100 let, obvod kmene ve výšce 1,3 m - 379 cm.**

(<http://www.swieradowzdroj.pl/P%C5%99%C3%ADrodn%C3%AD-pam%C3%A1tky/s-52-61>)⁶⁴

⁶³ http://www.polanica.pl/_portal/11643638594566c8530ce55/Poloha_m%C4%9Bsta.html (27. 1. 2010)

⁶⁴ <http://www.swieradowzdroj.pl/P%C5%99%C3%ADrodn%C3%AD-pam%C3%A1tky/s-52-61> (25. 1. 2010)

- *Pierwotne fragmenty regla dolnego zachowały się w rejonie enklaw parku narodowego (na Chojniku i w okolicach Wodospadu Szklarki). Nieco wyżej, w pietrze regla górnego (1000-1400 m n.p.m.) dominuje (w formie pierwotnej) świerk z domieszką jarzębiny i jaworu. - Původní fragmenty montánního stupně se uchovaly v enklávách v oblasti národního parku (na Chojniku a v okolí vodopádu Wodospad Szklarki). O něco výše v subalpínském stupni (1000- 1400 m n. m.) převažuje (v původní formě) smrk s příměsí jeřábu a javoru.*

(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/42/40/lang,cz/>)⁶⁵

- *Flora polskich Karkonoszy liczy ok. 650 gatunków roślin naczyniowych, 450 gatunków mszaków i 400 gatunków porostów. O ogromnej wartości świadczy występowanie gatunków chronionych (ok. 40 gatunków), a także reliktów i endemitów (skalnica bazaltowa, dzwonek karkonoski, jarzab sudecki). Wiele taksonów ma tu jedyne lub jedno z nielicznych stanowisk w kraju. - Flora polských Krkonoš čítá cca 650 druhů cévnatých rostlin, 450 druhů mechovitých a 400 druhů lišejníků. O jejich velké hodnotě svědčí výskyt chráněných druhů (cca. 40), jakož i reliktů a endemitů (lomikámen pižmový, zvonek český, jeřáb sudetský). Mnoho taxonů zde má jediné, nebo jedno z mála početných míst výskytu v zemi.*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/393/424/lang,cz/>)⁶⁶

- *Znajdziemy tu endemity – sosnę błotną i skalnicę zwodniczą oraz gatunki roślin typowo bagiennych (m.in. bażynę czarną, bagno zwyczajne, wrzoście bagienne, żurawiny, bagnice torfowe, trzcinniki lancetowate, borówki, starczyki, rosiczki). - Najdeme zde endemity – borovice bahenní a lomikámen růžicovitý a typicky bahenní druhy rostlin (mj. šicha černá, rojovník bahenní, vřesovec čtyřřadý, klikva, blatnice bahenní, třtina šedavá, brusinka, vstavač, rosnatka).*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/394/425/lang,cz/>)⁶⁷

- *Procesy te doprowadziły do powstania form naciekowych, takich jak stalaktyty, stalagmity, stalagnaty, draperie, kaskady, misy martwicowe i polewy kalcytowe. - Tyto procesy vedly ke vzniku krápníkových útvarů, jako jsou stalaktity, stalagmity, stalagnáty, drapérie nebo kaskády.*

[...]

⁶⁵ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/42/40/lang,cz/> (20. 11. 2009)

⁶⁶ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/393/424/lang,cz/> (7. 12. 2009)

⁶⁷ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/394/425/lang,cz/> (7. 12. 2009)

W parku występują liczne gatunki flory i fauny, w tym wiele gatunków chronionych, a także cenne gatunki endemiczne i reliktowe gatunki bezkręgowców. - V parku se vyskytují četné druhy flory i fauny, včetně mnoha chráněných druhů, a také vzácné endemické a reliktní druhy bezobratlovců.

[...]

Rośnie tu przeważnie lokalny ekotyp świerka sudeckiego, najlepiej przystosowanego do miejscowego siedliska. - Roste zde převážně lokální ekotyp sudetského smrku, nejlépe přizpůsobeného místnímu prostředí.

(<http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=14>)⁶⁸

- *Do zwiedzania udostępniono środkowe piętro jaskini z labiryntem korytarzy, unikalnymi stalaktytami i stalagmitami, kaskadami i draperiami kalcytowymi. - V doprovodu průvodce procházíme labiryntem chodeb a obdivujeme unikátní stalaktity a stalagmity, kaskády a kalcitové draperie.*

(<http://www.powiat.klodzko.pl/language/atrakce.htm>)⁶⁹

- *Karkonosze zbudowane są z granitu (przede wszystkim porfirowatego i równoziarnistego) oraz ze skał metamorficznych. - Krkonoše jsou budovány žulou (především žulou porfyrickou a stejnoměrně zrnitou, eugranitickou) a také metamorfními horninami.*

(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/43/41/lang,cz/>)⁷⁰

- *Ponadto występują tu także wszelkie inne odmiany skał - łupki, porfiry, malafiry i piaskowce. - Nachází se zde také mnoho jiných hornin, jako např. břidlice, porfiry, melafyry a také pískovce.*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/389/451/lang,cz/>)⁷¹

- *Północno-zachodnie pasmo jest mniejsze, a tworzą je granitoidy, wapienie krystaliczne i amfibolity. - Jihozápadní pásmo je menší a je budováno granitoidy, krystalickými vápenci a amfibolity.*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/381/459/lang,cz/>)⁷²

Kromě přírodovědných termínů, jejichž význam může být v mnoha případech pro běžného čtenáře nejasný, se na internetových stránkách zaměřených na turistiku setkáme rovněž s **termíny sportovními**, označujícími různé možnosti aktivní turistiky.

⁶⁸ <http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=14> (2. 2. 2010)

⁶⁹ <http://www.powiat.klodzko.pl/language/atrakce.htm> (29. 1. 2010)

⁷⁰ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/43/41/lang,cz/> (20. 11. 2009)

⁷¹ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/389/451/lang,cz/> (7. 12. 2009)

⁷² <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/381/459/lang,cz/> (7. 12. 2009)

- *W bezpośrednim sąsiedztwie kręgielnia, sklep, gospody z regionalnymi specjalami. - V bezprostředním sousedství také bowling, obchod a restaurace s místními specialitami. (<http://www.anna.czeskie.karkonosze.pl/korenov.php>)⁷³*
- *Można tu uprawiać mountainbike (zjazdy rowerem po szlakach górskich), rafting (splywy kajakowe i pontonowe), wspinaczkę, bungee jumping (skoki na gumie) oraz przeprawiać się przez mosty linowe i latać na paralołni bądż szybowcem. - Je možné zde provozovat mountainbike (sjiždění horských stezek na kole), rafting (sjezdy na kajacích a nafukovacích člunech), lezení po skalách, bungee jumping (seskok na gumě), přechody přes lanové mosty a lety na kluzáku či paraglidingovém kluzáku. (<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/62/58/lang,cz/>)⁷⁴*

4.1.1.2 Módní výrazy

Mnohé z výše uvedených termínů jsou slova přejatá z cizích jazyků, v následujících příkladech se také jedná o přejatá slova, nejde však o termíny, ale o **módní výrazy**, používané často v běžné mluvě k vyjádření kladného vztahu k určitému jevu.

- *Niezależnie od tego, jak je nazwiemy – wyjątkowe, awangardowe, „trendy”, „boutique” czy „cool” – jedno jest pewne: hotele te oferują noclegi w zupełnie niezwykłych wnętrzach, całkowicie odmiennych od tego, co proponują duże sieci hoteli. - Můžeme je jinak nazývat také “butikové”, “trendy” nebo “cool” hotely. (http://holidays.staypoland.com/neobvykle_hotely.aspx)⁷⁵*
- *Dolny Śląsk jest super, bo żadne inny region w Polsce nie może poszczycić się takim bogactwem zamków i pałaców. - Dolní Slezsko je super, protože žádný jiný region v Polsku se nemůže pochlubit takovým množstvím hradů a zámků. (<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/63/59/lang,cz/>)⁷⁶*

4.1.1.3 Obrazná pojmenování

Od odborných termínů se přes módní výrazy dostáváme k lexikálním prostředkům, které jsou typické především pro umělecký styl, ale také pro styl publicistický, a to k **obrazným pojmenováním**. Ve zkoumaných textech se obrazná pojmenování

⁷³ <http://www.anna.czeskie.karkonosze.pl/korenov.php> (23. 11. 2009)

⁷⁴ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/62/58/lang,cz/> (20. 11. 2009)

⁷⁵ http://holidays.staypoland.com/neobvykle_hotely.aspx (2. 2. 2010)

⁷⁶ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/63/59/lang,cz/> (20. 11. 2009)

vyskytovala v menší míře než například odborné termíny, zpravidla šlo o metaforu, personifikaci nebo přirovnání.

- *Kazimierz Dolny, perłę polskiego renesansu, malownicze zabytkowe miasteczko nad Wisłą.* - *Kazimierz Dolny, perlu polské renesance, malebné historické město na řece Visle, o kterém mnozí Poláci tvrdí, že je nejkrásnějším malým městem v Polsku.* (http://www.staypoland.com/varsava/perly_vychodu.htm)⁷⁷
- *Szklarska Poręba obok Karpacza jest największym ośrodkiem sportów zimowych i fanów białego szaleństwa w Sudetach Zachodnich.* - *Szklarska Poreba je spolu s Karpaczem největším střediskem zimních sportů a fandů bílého šilenství v Západních Sudetech.* (<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/320/336/lang,cz/>)⁷⁸
- *Dolny Śląsk miłośnikiem białego szaleństwa ma wiele do zaoferowania.* - *Dolní Slezsko nabízí mnohé i milovníkům bílého šilenství.* (<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/51/49/lang,cz/>)⁷⁹
- *Rozpocniemy podróż w Janowcu, gdzie ruiny zamku rodziny Firley wyrastają na tle malowniczego krajobrazu.* - *Prvním bodem programu bude Janowiec, kde shlédnete romantické ruiny hradu rodu Firleyů, který shlíží z vrcholu strmého svahu do údolí řeky Visly.* (http://www.staypoland.com/varsava/mesto_pohadek.htm)⁸⁰

4.1.1.4 Deminutiva

Ještě méně než obrazná pojmenování jsou na internetových stránkách, kterými jsme se zabývali, zastoupena **deminutiva**, vyjadřující v našem případě velikost nebo kladný vztah k dané skutečnosti.

- *Szlak wiedzie obok kościoła wąską dróżką do góry na Zawadę (807 m.) i dalej na przełęcz Staromorawską, gdzie spotykamy znaki niebieskie szlaku Nowa Morawa-Kamienica.* - *Stezka vede kolem kostela úzkou cestičkou nahoru na vrch Zawada (807 m.)* (<http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=13>)⁸¹

⁷⁷ http://www.staypoland.com/varsava/perly_vychodu.htm (2. 2. 2010)

⁷⁸ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/320/336/lang,cz/> (20. 11. 2009)

⁷⁹ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/51/49/lang,cz/> (20. 11. 2009)

⁸⁰ http://www.staypoland.com/varsava/mesto_pohadek.htm (2. 2. 2010)

⁸¹ <http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=13> (2. 2. 2010)

- *Następnie odchodzimy drogą na lewo i po ok. 15 min. skręcamy na leśną drogę Albrechta. - Následně odcházíme cestou doleva a po asi 15 min. odbočujeme na lesní cestičku Albrechta.
(<http://www.stronie.pl/index.php?site=.80&cont=13>)⁸²*
- *Znajduje się przy nim wiele kawiarenek, które w sezonie wystawiają na zewnątrz stoliki z kolorowymi parasolami nadając temu miejscu szczególnej atmosfery. - Podél tohoto oblíbeného místa setkávání lázeňských hostů i místních vyrostla řada kavárniček s příjemnými zahrádkami.
(<http://www.polanica.pl/portal.php?lang=cz>)⁸³*

4.1.2 Syntaktické prostředky

Z jazykových prostředků, které určují stylový charakter textů internetových stránek z oblasti cestovního ruchu, nesmíme opomenout prostředky syntaktické. Na různých internetových stránkách je ke sdělovaným informacím přístupováno různě, některé podávají jen stručný výčet jednotlivých údajů s použitím jednoduchých nebo dokonce neslovesných vět (např. <http://www.anna.czeskie.karkonosze.pl/korenov.php>⁸⁴), častěji však obsahují rozsáhlé texty se složitými souvětími.

4.1.2.1 Věty podle postoje mluvčího

Ačkoli ve většině případů v textech převládají **věty oznamovací**, objevují se na některých místech také **věty tázací** nebo **zvolací**. Jejich úkolem je upoutat čtenářovu pozornost a seznámit ho touto formou s dalšími zajímavými informacemi nebo ho přimět k návštěvě daného místa.

- *Czy wiesz że, na Szczytniku stał kiedyś fort – zniszczony podczas wojen napoleońskich? - Víte, že na Szczytniku kdysi stála pevnůstka (fort), která byla zničena za napoleonských válek?
(<http://www.szczytna.pl/?lang=cz&mod=show&site=9>)⁸⁵*
- *Czy wiesz, że, inne nazwy góry to: Wołowa Góra, Ochsenberg? - Víte, že další názvy této hory jsou Wołowa Góra a Ochsenberg?*

⁸² <http://www.stronie.pl/index.php?site=.80&cont=13> (2. 2. 2010)

⁸³ <http://www.polanica.pl/portal.php?lang=cz> (27. 1. 2010)

⁸⁴ <http://www.anna.czeskie.karkonosze.pl/korenov.php> (23. 11. 2009)

⁸⁵ <http://www.szczytna.pl/?lang=cz&mod=show&site=9> (27. 1. 2010)

(<http://www.szczytina.pl/?lang=cz&mod=show&site=10>)⁸⁶

- *Co czwarty polski zamek i palac znajduje się właśnie w tym regionie! - Každý čtvrtý polský hrad a zámek se nachází v tomto regionu!*

(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/63/59/lang.cz/>)⁸⁷

Některé tázací a zvolací věty se v polských verzích analyzovaných internetových stránek nenacházejí, byly vytvořeny českými překladateli, aby prostřednictvím nich docílili ještě intenzivnějšího účinku na adresáty. V jiných případech předlohy sice existují, ale překladatel je přeložil velice volně.

- *Chcete vidět Polanici z ptačí perspektivy? Nebo projížďka na koni?*

(<http://www.polanica.pl/portal.php?lang=cz>)⁸⁸

- *Po miesiącach codziennej bieganiny i monotonnych zajęć warto zaplanować sobie relaksujący wypoczynek w hotelu na wsi. - Cítíte se vyčerpáni svým překotným životním stylem či měsíci náročné práce? Pak je jistě na místě věnovat nějaký čas relaxaci!*

(http://holidays.staypoland.com/jizda_na_koni.htm)⁸⁹

- *Dzięki eleganckim wnętrzom, niepowtarzalnemu klimatowi i dopracowanym szczególnie niezwykle hotele w Polsce oferują niezapomniany pobyt. - Budete zde mít k dispozici veškeré pohodlí a na pobyt budete jistě rádi vzpomínat!*

(http://holidays.staypoland.com/neobvykle_hotely.aspx)⁹⁰

4.1.2.2 Porstředky sloužící ke kondenzaci vyjádření

V polských i českých verzích internetových stránek, s nimiž jsme pracovali, se nezdá se setkáváme se syntaktickými prostředky, které slouží ke kondenzaci vyjádření (především v odborných textech). Jde například o podstatná jména slovesná, dějová jména, polovětné konstrukce přívlastkové a trpný rod (viz. J. Hubáček 1987, s. 62-63). Po názornost uvádíme několik příkladů užití těchto prostředků ve zkoumaných textech polských verzí analyzovaných stránek a jejich překladů do češtiny.

4.1.2.2.1 Podstatná jména slovesná

Četná podstatná jména slovesná najdeme především v kalendáriu v polských verzích internetových stránek, seznamujících čtenáře s historickými událostmi konkrétních oblastí,

⁸⁶ <http://www.szczytina.pl/?lang=cz&mod=show&site=10> (27. 1. 2010)

⁸⁷ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/63/59/lang.cz/> (20. 11. 2009)

⁸⁸ <http://www.polanica.pl/portal.php?lang=cz> (27. 1. 2010)

⁸⁹ http://holidays.staypoland.com/jizda_na_koni.htm (2. 2. 2010)

⁹⁰ http://holidays.staypoland.com/neobvykle_hotely.aspx (2. 2. 2010)

nebo v textech popisujících určité činnosti. Oproti polštině, v níž jsou podstatná jména slovesná užívána v různých stylových oblastech, jde v češtině o prostředek intelektualizace jazyka, najdeme jej proto hlavně v odborném stylu (viz. E. Lotko 1986, s. 159).

Následující příklady ukazují, jak si s překladem podstatných jmen slovesných poradili překladatelé v textech analyzovaných internetových stránek. V některých případech použili pro překlad **určitý tvar slovesný**, nebo **podstatné jméno dějové**. V jiných případech ponechali v české verzi **podstatné jméno slovesné**, což však nemusí být vždy vhodný postup. Mnohdy je vhodnější použít v češtině místo podstatného jména slovesného již zmíněné podstatné jméno dějové. Překlad *utworzenie Muzeum Historycznego* by pak místo *stvoření Historického muzea* zněl *vznik Historického muzea*.

- [...] *zniszczenie miasta wraz z zamkiem przez Szwedów. [...] wzniesienie kościoła ewangelickiego na terenie dawnego zamku. [...] utworzenie Muzeum Historycznego (dziś Muzeum Ceramiki). [...] wkroczenie wojsk radzieckich, zmuszenie ludności niemieckiej do opuszczenia miasta. [...] przywrócenie samorządu terytorialnego. [...] powstanie Szkoły Muzycznej. - [...] Švédové znicili mesto a zámek. [...] vybudování evangelického kostela na terénu drívějšího zámku. [...] stvoření Historického muzea (dnes Keramické muzeum). [...] vpád sovětského vojska, prinucení německých obyvatel k opuštění města. [...] obnovení teritoriální samosprávy. [...] vznik Hudební školy.* (<http://www.um.boleslawiec.pl/for/index.php?PAGE=1&ROZ=6&LANG=CZ>)⁹¹
- *Trasa historyczna plus dodatkowo przepływ łodzią desantową, pokonanie chodnika poszukiwaczy skarbów: za pomocą kładek, pomostów, mostka wiszącego nad wodą /nie ma innej możliwości. Odnalezienie starych rzeczy, spotkanie ze strażnikiem podziemi - Historická trasa plus navíc plavba výsadekovou lodí, absolvování cesty hledačů pokladů: pomocí lávek, můstků, můstku zavěšeného nad vodou /jiné možnosti není. Nalezení starých předmětů, setkání se strážcem podzemí.* (<http://www.osowka.pl/cz/oferta.html>)⁹²

4.1.2.2 Neosobní pasívum

V polských verzích kalendárií podávajících stručný výčet historických faktů se můžeme setkat kromě podstatných jmen slovesných také s **neosobními tvary na -no, -to**, čili s tzv. **neosobním pasívem**, jež bývá do češtiny nejčastěji překládáno prostřednictvím **vazby s opisným pasívem** (viz. E. Lotko 1986, s. 153). Kromě tohoto prostředku použil

⁹¹ <http://www.um.boleslawiec.pl/for/index.php?PAGE=1&ROZ=6&LANG=CZ> (17. 12. 2009)

⁹² <http://www.osowka.pl/cz/oferta.html> (27. 1. 2010)

překladatel následujících příkladů při překladu do češtiny **podstatné jméno slovesné**, a to pravděpodobně proto, aby bylo sdělení co nejstručnější.

- *[...] wyświęcono odrestaurowany Dom Zdrojowy. [...] wieś Czerniawę-Zdrój włączono do Świeradowa-Zdroju. [...] z prywatnej inicjatywy otworzono linię kolejową z Friedeberg (Mirsk) do Flinsberg (Świeradów-Zdrój). - [...] otwóření nového Lázeňského domu. [...] připojení Czerniawy Zdrój do Świeradowa. [...] do lázní bylo zavedeno železniční spojení.*
(<http://www.swieradowzdroj.pl/Kalend%C3%A1rium/s-36-42>)⁹³

4.1.2.2.3 Polovětné konstrukce přívlastkové

Polovětné konstrukce přívlastkové se na sledovaných polských internetových stránkách, stejně jako v jejich českých překladech, objevují často v textech pojednávajících o architektonických památkách, uměleckých dílech nebo přírodních jevech.

- *W miejscowej hucie szkła wykonano między innymi kryształowy serwis zamówiony z okazji koronacji królowej brytyjskiej Elżbiety II. - V místní sklárně byl mj. zhotoven křišťálový servis, objednaný u příležitosti korunovace britské královny Alžběty II.*
(<http://www.szczytina.pl/?lang=cz&mod=show&site=2>)⁹⁴
- *Centralną postacią w oltarzu głównym jest Matka Boska z Dzieciątkiem - zwaną Królową Pokoju. - Novogotický hlavní oltář je dřevěný v hnědé barvě se zlacením a jeho ústřední postavou je Matka Boží s Děťátkem, zvaná Královnou Míru.*
(<http://www.szczytina.pl/?lang=cz&mod=show&site=4>)⁹⁵
- *Kaplica ta połączona z nowym kościołem jest dziś jego integralną częścią, a oltarz - jego najpiękniejszą ozdobą. - Kaple, spojená s novým kostelem, je dnes jeho nedílnou součástí a oltář je jeho nejkrásnější výzdobou.*
(<http://www.swieradowzdroj.pl/Kostel-sv.-Josefa/s-46-58>)⁹⁶
- *U jego wlotu znajduje się suchy zbiornik przeciwpowodziowy wzniesiony w latach 1905 – 09 o pojemności 910 tys. m³ wody. - Protipovodňová hráz na říčce Wilczka, postavená v letech 1905 - 1909.*
(http://www.bystrzycaklodzka.pl/asp/cz_start.asp?typ=14&sub=74&menu=63&strona=1)⁹⁷

⁹³ <http://www.swieradowzdroj.pl/Kalend%C3%A1rium/s-36-42> (25. 1. 2010)

⁹⁴ <http://www.szczytina.pl/?lang=cz&mod=show&site=2> (27. 1. 2010)

⁹⁵ <http://www.szczytina.pl/?lang=cz&mod=show&site=4> (27. 1. 2010)

⁹⁶ <http://www.swieradowzdroj.pl/Kostel-sv.-Josefa/s-46-58> (25. 1. 2010)

⁹⁷ http://www.bystrzycaklodzka.pl/asp/cz_start.asp?typ=14&sub=74&menu=63&strona=1 (29. 1. 2010)

- *Góry Wałbrzyskie to pasmo w Sudetach Środkowych przebiegające na długości 35 km z północnego-zachodu na południowy-wschód. - Valbříšské Hory jsou pásmem ve Středních Sudetech, probíhajícím od jihozápadu na jihovýchod.*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/382/458/lang,cz/>)⁹⁸
- *Dzięki rysunkom wykonanym przez wędrującego po miastach i zamkach Śląska porucznikowi Wernerowi wiemy jak wyglądała Bystrzyca w wieku XVIII. - Z kreseb, jejichž autorem byl poručík Werner, putující po okolních městech, zámcích a hradech, víme, jak Bystřice vypadala v 18. století.*
(http://www.bystrzycaklodzka.pl/asp/cz_start.asp?typ=14&sub=74&menu=58&strona=1)⁹⁹

4.1.2.2.4 Trpný rod

Trpný rod posiluje jmenný ráz vyjadřování. V polských textech a českých překladech těchto textů se vyskytuje poměrně často, zde uvádíme jen několik příkladů, týkajících se převážně popisu kulturních památek.

- *Pałac i pozostałości folwarku położone są na południowy zachód od przedmieść Kowar. - Zámek a zbývající části hospodářských stavení jsou lokalizovány na jihozápad od předměstí Kowarů.*
(<http://www.kowary.pl/cs/atracje-kowary/zamek-ciszycyca/turisticke-atrakcie>)¹⁰⁰
- *Kościół p.w. Św. Józefa wybudowany został latach 1898-99 dzięki staraniom hrabiny Marii von Schaffgotsch, według planów inspektora budowlanego Grossera. - Kostel sv. Josefa byl postaven v letech 1898-99 zásluhou hraběnky Marie von Schaffgotsch, podle projektu stavebního inspektora Grossera.*
[...]
Droga Krzyżowa, namalowana na miedzianej blasze, ufundowana została przez grafa Schaffgotscha. - Křížová cesta, která je nakreslena na měděném plechu, byla financována hrabětem Schaffgotschem.
(<http://www.swieradowzdroj.pl/Kostel-sv.-Josefa/s-46-58>)¹⁰¹
- *Cyklotrasy oznaczone są znakami drogowymi. - Cyklostezky jsou označeny silničními značkami.*
(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/52/50/lang,cz/>)¹⁰²

⁹⁸ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/382/458/lang,cz/> (7. 12. 2009)

⁹⁹ http://www.bystrzycaklodzka.pl/asp/cz_start.asp?typ=14&sub=74&menu=58&strona=1 (29. 1. 2010)

¹⁰⁰ <http://www.kowary.pl/cs/atracje-kowary/zamek-ciszycyca/turisticke-atrakcie> (26. 1. 2010)

¹⁰¹ <http://www.swieradowzdroj.pl/Kostel-sv.-Josefa/s-46-58> (25. 1. 2010)

¹⁰² <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/52/50/lang,cz/> (20. 11. 2009)

Následující příklady překladů textů polských verzí analyzovaných internetových stránek do češtiny ukazují, že prostřednictvím **trpného rodu** lze do češtiny přeložit například **neosobní modální prostředky** typu *można, trzeba, wolno* apod., **neosobní tvary na -no, -to**¹⁰³, **přívlastkové konstrukce se zpřídavněným přičestím trpným** nebo také **konstrukce s určitým slovesným tvarem**.

- *W samych Karkonoszach i Karkonoskim Parku Narodowym istnieje zakaz poruszania się rowerem powyżej 1200 m n.p.m. (czasami znak zakazu pojawia się znacznie niżej). Nie wolno wjeżdżać na Śnieżkę (nie licząc zawodów) powyżej schroniska Śląski Dom i na Szrenicę powyżej Hali Szrenickiej. Rowerowe szlaki Karkonoszy należą do trudnych. - V samotných Krkonoších a Krkonošském národním parku je zakázáno pohybovat se na kole v oblastech vyšších než 1200 m n. m. (občas se můžeme se značkou zákazu setkat i značně níže). Není dovoleno vyjždět na Sněžku (vyjma závodů) v oblastech nad horskou chatou Slezská bouda (Śląski Dom) a na Szrenici výše, než je náhorní louka Hala Szrenicka. Cyklistické stezky Krkonoš jsou hodnoceny jako obtížné.*

(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/52/50/lang,cz/>)¹⁰⁴

- *Kościół swoją nazwę zawdzięcza przeniesionemu ze starej kaplicy ołtarzowi poświęconemu właśnie Św. Józefowi. - Kostel vděčí za svůj název oltáři, který byl přenesen ze staré kaple a byl posvěcen Sv. Josefu.*

(<http://www.swieradowzdroj.pl/Kostel-sv.-Josefa/s-46-58>)¹⁰⁵

- *Obie włączono do parku ze względu na dobrze zachowane naturalne lasy podgórskie i dolnoreglowe (głównie lasy bukowe). - Obě dvě byly začleněny do parku vzhledem k dobře zachovaným přírodním lesům submontánního a montánního stupně (hlavně bukové lesy).*

(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/59/37/lang,cz/>)¹⁰⁶

Pokud bychom měli shrnout, jaký je tedy styl námi zkoumaných internetových stránek z oblasti cestovního ruchu, z výše uvedených informací by vyplynulo, že zde převládá styl publicistický, který však v některých případech využívá prvků jiných funkčních stylů. Nejčastěji jsou to prvky stylu odborného (např. odborné termíny a prostředky sloužící ke

¹⁰³ Lotko, E.: *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava 1986, s. 153.

¹⁰⁴ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/52/50/lang,cz/> (20. 11. 2009)

¹⁰⁵ <http://www.swieradowzdroj.pl/Kostel-sv.-Josefa/s-46-58> (25. 1. 2010)

¹⁰⁶ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/59/37/lang,cz/> (20. 11. 2009)

kondenzaci vyjádření: podstatná jména slovesná, polovětné konstrukce přívlastkové, trpný rod), najdeme zde však rovněž prvky stylu uměleckého (např. obrazná pojmenování) a hovorového (např. módní výrazy). Volba a způsob užití těchto jazykových prostředků, spolu s grafickou úpravou jednotlivých internetových stránek má za úkol především zprostředkovat čtenářům konkrétní fakta o nabízených turistických zajímavostech a zároveň je zaujmout a přesvědčit o tom, že stojí za to uvedená místa navštívit.

5. Překladatelské chyby

Tématem této práce je kromě analýzy stylu textů internetových stránek z oblasti cestovního ruchu, také jejich překlad z polštiny do češtiny, jež jsme hodnotili na základě jazykové správnosti. Každý (v našem případě psaný) text by měl splňovat požadavky dobrého slohu, tj. „*přesnost a jasnost vyjádření, podloženého logickým myšlením, přiměřenost a působivost i pestrost slovního inventáře a v neposlední řadě také schopnost pohotového, výstižného vyjádření*“¹⁰⁷. V praxi se však setkáváme s různými slohovými prohřešky, jejichž popis se v jednotlivých jazykových příručkách více či méně různí. M. Krobotová a N. Lupínková například rozlišují v *Úvodu do stylistiky II* následující slohové chyby:

- 1) chyby obsahové,
- 2) stylové (kompoziční a stylizační),
- 3) jazykové,
- 4) prohřešky proti logičnosti vyjadřování,
- 5) prohřešky proti zachování pravdivosti projevu.

Jiné dělení jazykových chyb uvádí *Nauka o języku dla polonistów*¹⁰⁸, a to:

- 1) chyby pravopisné: a) ortografické, b) interpunkční,
- 2) chyby gramatické: a) flektivní, b) syntaktické,
- 3) chyby lexikální (včetně chyb slovtvorných),
- 4) chyby stylistické,
- 5) tzv. chyby logické.

V této práci bylo při hodnocení českého překladu polských textů internetových stránek, zaměřených na oblast cestovního ruchu, aplikováno rozdělení jazykových chyb, které podává *Nowy słownik poprawnej polszczyzny*:

- 1) „*błędy zewnętrznojęzykowe: a) ortograficzne, b) interpunkcyjne,*
- 2) *błędy wewnętrznojęzykowe:*
  - a) *błędy systemowe (językowe):*
    - i) *błędy gramatyczne: fleksyjne, składniowe,*
    - ii) *błędy leksykalne: słownikowe (wyrazowe), frazeologiczne, słotwórcze,*
  - b) *błędy stylistyczne (błędy użycia)*”¹⁰⁹.

¹⁰⁷ Krobotová, M. - Lupínková, N.: *Úvod do stylistiky II*. Olomouc 1989, s. 42.

¹⁰⁸ Dubisz, S.: *Nauka o języku dla polonistów*. Warszawa 2002, 99-108.

Podle těchto kategorií byly rozříděny jednotlivé chyby, které jsme vysledovali na dvaceti internetových stránkách zaměřených na turistiku a které si přiblížíme v následujících kapitolách.

5.1 Ortografické chyby

Aby byl překlad kvalitní, neměl by obsahovat žádné pravopisné chyby. Překladatel musí dbát na správnou volbu grafémů, nezapomínat na diakritická znaménka a používat je na příslušných místech, musí vědět, kdy psát velká písmena a vhodná interpunkční znaménka. V praxi se ale setkáváme s mnoha případy, v nichž při překladu nebývá na pravopisná pravidla brán ohled.

5.1.1 Chyby v užití grafémů

Může se stát, že je překladatel ovlivněn předlohou do té míry, že do českého slova vloží **nadbytečné písmeno** typické spíše pro polský originál.

- *Pseudogotycka bryła z elementami secesji ma 85 m długości. - Pseudogotická stavba s prvky secesje, je 85 metrů dlouhá.*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/lang,cz/>)¹¹⁰
- *Najstarszą częścią budowli jest znajdująca się na parterze trójnawowa Sala Mieszczańska. - V přízemí je trojpodlažná sál - Sala Mieszczańska - nejstarší část budovle.*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/80/lang,cz/>)¹¹¹
- *Województwo - Vojevodství.*
(<http://www.staypoland.com/bydhost-cz.htm>)¹¹²
- *Atrakcje turystyczne - Turistické atrakcie.*
(<http://www.kowary.pl/cs/turisticke-atrakcie>)¹¹³

Opačný případ nastane, jestliže překladatel příslušný **grafém vynechá**, jako například u odvozenin od podstatných jmen *den* a *telefon*.

- *1-deni pobýt;*

---

¹⁰⁹ Markowski, A.: *Nowy słownik poprawnej polszczyzny*. Warszawa 1999, s. 1621-1623.

¹¹⁰ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/lang,cz/> (7. 12. 2009)

¹¹¹ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/80/lang,cz/> (7. 12. 2009)

¹¹² <http://www.staypoland.com/bydhost-cz.htm> (2. 2. 2010)

¹¹³ <http://www.kowary.pl/cs/turisticke-atrakcie> (26. 1. 2010)

(<http://www.anna.czeskie.karkonosze.pl/korenov.php>)¹¹⁴

- *Telefoní číslo.*

(<http://www.spanie.cz/>)¹¹⁵

Grafém (-v-) chybí také v následující větě, v níž překladatel pravděpodobně spoléhal na to, že se slovo *kanonici* píše v češtině stejně jako v polštině.

- *Wyspa Piasek zamieszkiwana już od XI w., należała do możnowładcy Piotra Włostowica, który ofiarował ją wraz z klasztorem kanonikom regularnym, sprowadzonym z Flandrii przez Ślężę do Wrocławia. – Ostrůvek Písek (Wyspa Piasek) obýdlený už od 11. století, byl majetkem magnáta, Piotra Włostowica, který ostrov spolu s klášterem daroval kanonikům z Flandrů.*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/lang,cz/>)¹¹⁶

Častou pravopisnou chybou je **užití nesprávného grafému**. Může k tomu dojít opět pod vlivem polského tvaru slova nebo z důvodu autorových nedostatků v oblasti českého pravopisu.

- *Z tarasu widokowego w wieży północnej (dzięki zainstalowanej windzie) możemy podziwiać okolice i szeroką panoramę miasta. - Z vyhlídkové tarasy severní věže díky zařídného výtahu je možné se podívat okolí a panoramu města.*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/lang,cz/>)¹¹⁷

- *Jego najwyższe wzniesienie nosiło dawniej nazwę Wzniesienia Schillera. - Nejvyšší kopec se kdysi jmenoval “Návrší Schillera”.*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/lang,cz/>)¹¹⁸

- *Investiční nabítky:*

(<http://www.um.boleslawiec.pl/for/index.php?PAGE=1&ROZ=1&LANG=CZ>)¹¹⁹

- *Expozice obsahuje exotické ručně zhotovené předměty, které sem řeholníci dovezli z Peru, Polinésie, Konga a Zairu.*

(<http://www.powiat.klodzko.pl/language/atrakce.htm>)¹²⁰

¹¹⁴ <http://www.anna.czeskie.karkonosze.pl/korenov.php> (23. 11. 2009)

¹¹⁵ <http://www.spanie.cz/> (17. 12. 2009)

¹¹⁶ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/lang,cz/> (7. 12. 2009)

¹¹⁷ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/lang,cz/> (7. 12. 2009)

¹¹⁸ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/lang,cz/> (11. 12. 2009)

¹¹⁹ <http://www.um.boleslawiec.pl/for/index.php?PAGE=1&ROZ=1&LANG=CZ> (17. 12. 2009)

¹²⁰ <http://www.powiat.klodzko.pl/language/atrakce.htm> (29. 1. 2010)

Problém pro překladatele by nemělo představovat ani psaní **předložky s a z**. Jak ukazují dohledané texty, praxe bývá opačná. Zatímco polština má totiž v této souvislosti pouze předložku z, čeština rozlišuje pravopis předložek s a z podle toho, se kterým pádem se pojí ve větě (s se pojí s instrumentálem, z s genitivem).

- *Murowany z kamienia i cegły, tynkowany, kryty starym dachem ceramicznym. - Zděný s kamene a cihly, nahazený omítkou, pokrytý keramickou střechou.* (<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/lang,cz/>)¹²¹
- *Gmina od południa sąsiaduje z Republiką Czeską od północy z Rudawami Janowickimi. Od zachodu ograniczona jest Lasockim Grzbieciem - najbardziej wysuniętą na wschód częścią Karkonoszy. - Od jihu sousedi z Českou republikou, od severu z Rudawami Janowickými, od západu z Lasockým hřbetem (z nejvyšším štítem Lysocinou 1188 m nad hladinou moře), který je nejvíce na východ vysunutou částí Krkonoši.* (<http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1>)¹²²
- *Bardzo ciekawy szlak prowadzący przez mało znane zakątki Gór Bialskich, z przepięknymi widokami. - Velmi zajímavá stezka vedoucí málo známými zákoutími Bialských hor, z nádhernými výhledy.* (<http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=13>)¹²³
- *Regiel dolny /400-1000 m n.p.m./ z monokulturą świerka który został sztucznie wprowadzony w XIX wieku po rabunkowych cięciach dla potrzeb przemysłu. - Patro spodního lesa /400-1000 m n. m./ z monokulturou smrku, který zde byl uměle zaveden v 19. století po nešetrném kácení lesa pro potřeby průmyslu.* (<http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=14>)¹²⁴

5.1.2 Nesprávné užití diakritických znamének

Nekvalitní překlad je možné poznat už na první pohled podle diakritických znamének. Ta buď na správných místech chybí, nebo jsou naopak použita tam, kde být nemají.

- *Vítejte v Kořenov; Zimní sezóna; Vánoční období (pobyt minimálně 7 dní).* (<http://www.anna.czeskie.karkonosze.pl/korenov.php>)¹²⁵

¹²¹ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/lang,cz/> (11. 12. 2009)

¹²² <http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1> (26. 1. 2010)

¹²³ <http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=13> (2. 2. 2010)

¹²⁴ <http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=14> (2. 2. 2010)

¹²⁵ <http://www.anna.czeskie.karkonosze.pl/korenov.php> (23. 11. 2009)

- *Parkoviště; Letiště.*
(http://spanie.cz/szukaj.php?id_szaw=1)¹²⁶
- *Lista ofert - seznám nabídky.*
(<http://www.cz.kazimierzdolny.pl/>)¹²⁷
- *Seznám měst; seznám objektů.*
(<http://www.cz.nocowanie.pl/>)¹²⁸
- *Hlavní náměstí Boleslawce je obklopené krásné zdobenými domy, mezi kterými se nachází tři domy, ve kterých byly kdysi legendární krcmy: „U tří vencu“, „U tří líp“ a „U zlatého andela“.*
(<http://www.um.boleslawiec.pl/for/index.php?PAGE=1&ROZ=2&LANG=CZ>)¹²⁹
- *Výjimečným rysem sloupu je její primitivní vyhotovení.*
(<http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=14>)¹³⁰
- *Po této části zájezdu, věnované historii, bude následovat projížďka v pravé rómské koňské drožce po nádherném tarnowském Starém Městě.*
(http://www.staypoland.com/krakov/svet_romu.htm)¹³¹
Na stránce <http://www.karkonosze.it.pl/>¹³² si autor usnadnil práci s překladem tím, že ponechal většinu textu zcela bez diakritických znamének.
- *Narodni parky; Prirodni rezervace; Jeskyne; Pesi turistika; Sjezdove lyzovani; Klasicke lyzovani aj.*

5.1.3 Psaní velkých písmen

Tvůrce překladu musí respektovat rovněž pravidla určující psaní velkých písmen. Měl by se opírat o *Pravidla českého pravopisu*¹³³, která jsou dostupná také na internetu. Správnou variantu uvádíme vždy za lomítkem.

- *Obecnym użytownikiem zamku jest Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Walbrzychu. - Teď je zde sídlo Státní Vyšší Odborné Školy v Walbrzychu. / ... Státní vyšší odborné školy ve Valbřichu.*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang.cz/>)¹³⁴

¹²⁶ http://spanie.cz/szukaj.php?id_szaw=1 (17. 12. 2009)

¹²⁷ <http://www.cz.kazimierzdolny.pl/> (25. 1. 2010)

¹²⁸ <http://www.cz.nocowanie.pl/> (25. 1. 2010)

¹²⁹ <http://www.um.boleslawiec.pl/for/index.php?PAGE=1&ROZ=2&LANG=CZ> (17. 12. 2009)

¹³⁰ <http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=14> (2. 2. 2010)

¹³¹ http://www.staypoland.com/krakov/svet_romu.htm (2. 2. 2010)

¹³² http://www.karkonosze.it.pl/infos_upr_przyroda.asp?l=cwi&krupr=2 (27. 11. 2009)

¹³³ <http://www.pravidla.cz/> (27. 11. 2009)

- *Wchodzimy (ok. 100 m) na plac Zamkowy z zamkiem piastowskim z XIII w. – Za nějakých 100 metrů už budeme na Zámkovém Náměstí, kde se nachází piastovský hrad, postavený ve 13. století. / ... na Zámeckém náměstí, ...*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/393/424/lang,cz/>)
- *Hlavní Nádraží ve Wroclavi / Hlavní nádraží ve Vratislavi.*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/71/34/lang,cz/>)¹³⁵
- *Gmina Lubawka położona jest w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego na granicy Sudetów Zachodnich i Środkowych. - Obec Lubawka leží v jihozápadní části hornoslezského kraje na pohraničí západních a středních Sudetů. / ... na hranici Západních a Středních Sudet.*
(<http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1>)¹³⁶

5.1.4 Český pravopis polských zeměpisných jmen

K některým polským zeměpisným jménům existují v češtině zdomácnělé podoby, tzv. **exonyma**, jejichž užívání je v češtině dáno historickou kulturní tradicí (např. Vratislav – Wrocław). Exonyma mohla vzniknout také v současnosti, „zejména tehdy, bylo-li skloňování oficiální podoby nesnadné nebo nemožné“¹³⁷. V případech, kdy nelze cizí jméno skloňovat, se doporučuje použít zdomácnělou podobu a při prvním zápisu uvést do závorky cizí jméno v originální podobě.¹³⁸

Na jednotlivých stránkách s názvem *Dolny Śląsk bez barier* se setkáváme jak s českou variantou názvu města *Vratislav*, tak s variantou originální *Wroclav* (s českým *l*), která však převládá. Podobně nejednotná je situace týkající se názvů měst *Valbřich (Walbrzych)* a *Svidnice* (v analyzovaných textech zapsána jako *Swidnice*). Tento rozdílný a nahodilý zápis zeměpisných jmen by se v odborných textech vyskytovat neměl, autor by se měl hned na začátku rozhodnout pro jednu správnou variantu a tu používat v celém textu.

- *Vratislav vznikla již na počátku 10. stol., kdy se na křižovatce dvou významných obchodních stezek začala rozvíjet tržní osada.*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/225/309/lang,cz/>)¹³⁹
- *Hlavní Nádraží ve Wroclavi*

¹³⁴ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/> (11. 12. 2009)

¹³⁵ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/71/34/lang,cz/> (7. 12. 2009)

¹³⁶ <http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1> (26. 1. 2010)

¹³⁷ Lotko, Edvard: *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava 1986, s. 116.

¹³⁸ Tamtéž.

¹³⁹ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/225/309/lang,cz/> (12. 12. 2009)

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/71/34/lang,cz/>)¹⁴⁰

- *Právě v zadní části tržnice, při ulici Krainského se od poloviny 13. století tahly nejstarší hradby Wroclavi (některé z nich, jako Baszta, přetrvaly dodnes). [...] Univerzitní Knihovná ve Wroclavi patří mezi největší v Polsku a vlastní zhruba 3 milony svazků. [...] Kostel patří mezi nejmohutnější stavby středověké Wroclavi. [...] Kostel sv. Idziehoje je jedinou, dodnes užívanou, románskou stavbou ve wroclavi. [...] Wroclavská botanická zahrada je, kromě krakovské, nejstarší.*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/>)¹⁴¹

- *Vpravo můjme největší wroclavský hřbitov.*
- *Dějiny Valbřichu jsou od roku 1278 spjaty s osudem svídnického knížectví a od roku 1326 s knížectvím svídnicko-jaworským a zámek Nowy Dwor, který Bolko I. postavil cca v roce 1290 v Podhůří na Zámecké hoře (Gora Zamkowa). [...] Koncem 18. stol. získal pozici valbřišského tkalcovství textilní průmysl a také dynamicky se rozvíjející uhelné hornictví. [...] S určitostí však Valbřich nenechává nikoho lhotejným.*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/232/303/lang,cz/>)¹⁴³

- *Toto nejčastěji navštěvované náměstí v Walbrzychu vzniklo na konci 19. století. [...] Vedly tudy také walbrzyské tramvajové linky. [...] Nad potokem vznikl most, který byl jediným kamenným mostem na cestě z Walbrzycha do Swidnicy.*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/>)¹⁴⁴

Výše uvedené příklady dokládají, že překladatel přizpůsoboval zeměpisná jména češtině jen částečně, a to nahrazením některých typicky polských grafémů (např. ł) grafěmy českými. Nejinak je tomu i v následujících případech. Původce překladu v českých názvech polských zeměpisných jmen vedle sebe staví písmena charakteristická jak pro český, tak pro polský pravopisný systém. Vznikají tak slova, která se nedají označit ani jako česká, ani jako polská:

- *Teraz skręcamy w lewo w ul. Młynarską. - Ted' zahneme vlevo v Młynarskou ulici. / ... do Mlynářské ulice.*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/>)¹⁴⁵

¹⁴⁰ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/71/34/lang,cz/> (7. 12. 2009)

¹⁴¹ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/> (7. 12. 2009)

¹⁴² <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/83/43/lang,cz/> (7. 12. 2009)

¹⁴³ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/232/303/lang,cz/> (12. 12. 2009)

¹⁴⁴ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/> (11. 12. 2009)

- *Jeśli szukają Państwo doskonałego kontrastu dla wielkiego kosmopolitycznego miasta o długiej historii, jakim jest Warszawa, polecamy wizytę w nietkniętym ludzką ręką rejonie Białowieskiego Parku Narodowego. - Pokud zatoužíte po dokonalém kontrastu velkého a kosmopolitního města, jakým je Varšava, doporučujeme vám návštěvu nedotknutých původních oblastí Bialowiežského národního parku. / ... Bělověžského národního parku. (http://www.staypoland.com/varsava/belovezsky_prales.htm)¹⁴⁶*
- *Puszcza Białowieska jest położona przy granicy białoruskiej, 230 kilometrów od Warszawy. - Bialowiežský prales se nachází při hranici s Běloruskem a je vzdálený 230 km od Varšavy. / Bělověžský prales .... (http://www.staypoland.com/varsava/belovezsky_prales.htm)¹⁴⁷*
- *Następnie zostaną Państwo przewiezieni prawdziwym, cygańskim taborem po pięknej Starówce tarnowskiej, aby na koniec dotrzeć do położonej tam tradycyjnej, romskiej restauracji. - Po této části zájezdu, věnované historii, bude následovat projížďka v pravé rómské koňské drožce po nádherném tarnowském Starém Městě. / ... tarnowském Starém Městě. (http://www.staypoland.com/krakov/svet_romu.htm)¹⁴⁸*

Opakem těchto částečně počestěných výrazů je následující příklad zeměpisného jména, které bylo ponecháno v originální polské podobě pravopisné i morfologické.

- *Za bramą Rezerwatu szlak skręca w lewo, dochodząc najpierw do początku Krasowej Ścieżki Dydaktycznej, a później do Jaskini Niedźwiedziej. - Za branou rezervace trasa odbočuje doleva, a přivádí nás na začátek Krasové naučné stezky a později do Jaskini Niedźwiedziej. (<http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=13>)¹⁴⁹*

5.1.5 Chyby v užití interpunkčních znamének

Dobrý překladatel musí ovládat také pravopis interpunkčních znamének cílového jazyka. Nesmí se mu například stát, že od sebe čárkou neoddělí větu hlavní a vedlejší, jako se to stalo v některých zkoumaných textech zaměřených na turistiku.

¹⁴⁵ http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang_cz/ (11. 12. 2009)

¹⁴⁶ http://www.staypoland.com/varsava/belovezsky_prales.htm (2. 2. 2010)

¹⁴⁷ Tamtéž.

¹⁴⁸ http://www.staypoland.com/krakov/svet_romu.htm (2. 2. 2010)

¹⁴⁹ <http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=13> (2. 2. 2010)

- *To ośrodek wielu imprez kulturalnych, wspaniałej ceramiki i licznych oaz zieleni oraz miejsce wypadowe w okoliczne Bory Dolnośląskie. - Je to kulturní centurm, středisko výroby výjimečné, vynikající keramiky, četných zelených oáz a místo ze kterého se můžeme vydat k Dolnoslezským Borem. / ... a místo, ze kterého .... (<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/85/lang,cz/>)¹⁵⁰*
- *Skomponowano je tak, by można było zwiedzić, na dwóch kółkach, większość zabytków i ciekawych miejsc Ziemi Kamiennogórskiej oraz atrakcji czeskiego pogranicza. - Byl vytvořen tak aby bylo možné ve dvou kolech, navštívit většinu památek a zajímavých míst Kamennohorské země i atrakce českého pohraničí. / Byl vytvořen tak, aby bylo možné .... (<http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/turyst.htm>)¹⁵¹*
- *Nie wiadomo dokładnie, kiedy na terenach tych osiedlili się pierwsi ludzie. - Není přesně poznamenano kdy zde usídlili se lidé. / Není přesně známo, kdy se zde usídlili první lidé. (<http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=3&pid=1>)¹⁵²*
- *zobacz co myślą o nas nasi klienci - podívej se co si o nás myslí naši klienti / Podívejte se, co si o nás myslí naši klienti. (<http://spanie.pl/dodaj/>)¹⁵³*
- *Historia Polski pamięta zarówno liczne konflikty i wojny, ale także czasy, kiedy na ziemiach tych żyło obok siebie wiele narodów i rozwijało się wiele kultur. Śladem jest wiele niezwykłych zabytków – urocze prowincjonalne dworki, piękne pałace należące niegdyś do polskiej i niemieckiej arystokracji, a także tajemnicze zamki przypominające o czasach dawnej świetności. - Na druhé straně se zde však setkávalo velké množství různých kultur a v důsledku toho zde najdete spoustu kouzelných venkovských sídel a honosných paláců, které v minulosti patřily polské či německé šlechtě. / ..., a v důsledku toho... (http://holidays.staypoland.com/ubytovani_v_zamcich.aspx)¹⁵⁴*

Čárkou musí být odděleny také vedlejší věty vložené do věty hlavní. V mnoha případech šlo pravděpodobně o nepozornost, protože překládající vynechal čárku v české větě, ačkoli je v polském originále užita náležitě.

¹⁵⁰ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/85/lang,cz/> (7. 12. 2009)

¹⁵¹ <http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/turyst.htm> (27. 1. 2010)

¹⁵² <http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=3&pid=1> (26. 1. 2010)

¹⁵³ <http://spanie.pl/dodaj/> (17. 12. 2009)

¹⁵⁴ http://holidays.staypoland.com/ubytovani_v_zamcich.aspx (2. 2. 2010)

- *Najwcześniejsza udokumentowana wzmianka, w której pada nazwa Lubavia, pochodzi z 1284 r. - Nejstarší historická zmínka, v které objevuje se název Lubavia pochází z roku 1284. / ..., ve které se objevuje název Lubavia, pochází z roku 1284. (<http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=3&pid=1>)¹⁵⁵*
- *Na odcinkach, gdzie szlak rowerowy biegnie wspólnie ze znakowanym szlakiem pieszym, rowerzysta winien zachować szczególną ostrożność i bezwzględnie ustępować miejsca pieszym. - V částech, kde cyklistická stezka vede společně s označenou stezkou pro pěší je cyklista povinen zachovat mimořádnou opatrnost a ohleduplně uvolnit místo pěším. / ...společně s označenou stezkou pro pěší, je cyklista .... (<http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/regul.htm>)¹⁵⁶*
- *Ponadto coraz więcej osób włada językiem niemieckim i angielskim (osoby bezpośrednio obsługujące turystów najczęściej komunikują się w tych językach). - Kromě toho stále více osob ovládá němčinu a angličtinu (osoby, které pracují v turistickém ruchu bezprostředně s turisty hovoří těmito jazyky). / ... (osoby, které pracují v turistickém ruchu, bezprostředně ...). (<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/343/372/lang.czech/>)¹⁵⁷*
Mezi jednotlivými doklady se našly i takové, v nichž autor neovládá psaní čárky rovněž ve větě jednoduché.
- *Cyklistický výlet, jako každý jiný výlet, musí být dobře připravený, a to jak organizačně tak i z hlediska vybavení odpovídajícími potřebami. / ..., a to jak organizačně, tak i z hlediska.... (<http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=95>)¹⁵⁸*

V daných textech najdeme také chyby v užití jiných interpunkčních znamének, například v psaní tečky za řadovou číslovkou nebo ve vynechání pomlčky.

- *organizacja I Targów Ceramiki - organizace I Veletrhu keramiky / organizace I. Veletrhů keramiky;*
(<http://www.um.boleslawiec.pl/for/index.php?PAGE=1&ROZ=6&LANG=CZ>)¹⁵⁹
- *Przypuszcza się, że pierwsza osada istniała tu już w X w. (plemię Bobrzan), ale fakt ten nie ma potwierdzenia w dokumentach. - Předpoklada se, že první osada existovala už*

¹⁵⁵ <http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=3&pid=1> (26. 1. 2010)

¹⁵⁶ <http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/regul.htm> (27. 1. 2010)

¹⁵⁷ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/343/372/lang.czech/> (22. 11. 2009)

¹⁵⁸ <http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=95> (2. 2. 2010)

¹⁵⁹ <http://www.um.boleslawiec.pl/for/index.php?PAGE=1&ROZ=6&LANG=CZ> (17. 12. 2009)

v X století, (lidské plemeno Bobřan), ovšem tato skutečnost nema potvrzení v dokladech. / Předpokládá se, že první osada existovala už v 10. století (kmen Bobřanů), ...

(<http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=3&pid=1>)¹⁶⁰

- *Jazda rowerem po oznakowanych turystycznych szlakach rowerowych odbywa się na ogólnych zasadach korzystania z dróg publicznych - zgodnie z kodeksem drogowym, a rowerzysta traktowany jest na równi z innymi użytkownikami dróg. - Jízda na kole po vyznačených turisticko-cyklistických stezkách je řízena stejnými pravidly jako na veřejných komunikacích shodné se silničními předpisy a s jezdcem bude zacházeno stejně jako s jinými uživateli cest. / ... - shodně s pravidly silničního provozu, a s cyklistou bude zacházeno ....*

(<http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/regul.htm>)¹⁶¹

Opačný problém vzniká v situaci, kdy autor textu vloží interpunkční znaménko (v tomto případě čárku) tam, kam nepatří. Na stránce <http://rowery.kamienna-gora.pl/> najdeme mimo jiné například čárku oddělující přívlastek neshodný od jména, které rozvíjí.

- *Problematyka rowerowa poruszana bywa niemal w każdej strategii rozwoju gmin, miast, powiatów i województw. - O problematice cyklo-turistiky se mluví téměř v každé strategii, rozvoje vesnic, měst, okresů i krajů. / ... strategii rozvoje vesnic....*

(<http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/turyst.htm>)¹⁶²

- *Technika i szybkość jazdy rowerem musi być dostosowana do warunków terenowych i pogodowych (deszcz, śnieg), ruchu pojazdów i ruchu pieszych. - Technika a rychlost jízdy na kole musí být přizpůsobena podmínkám, terénu, počasí (déšť, sníh), pohybu vozidel i pěších. /... podmínkám terénu ....*

(<http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/regul.htm>)¹⁶³

- *Skomponowano je tak, by można było zwiedzić, na dwóch kółkach, większość zabytków i ciekawych miejsc Ziemi Kamiennogórskiej oraz atrakcji czeskiego pogranicza. - Byl vytvořen tak aby bylo možné ve dvou kolech, navštívit většinu památek a zajímavých míst Kamennohorské země i atrakce českého pohraničí. / Byl vytvořen tak, aby bylo možné na dvou kolech navštívit většinu památek ....*

(<http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/turyst.htm>)¹⁶⁴

¹⁶⁰ <http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=3&pid=1> (26. 1. 2010)

¹⁶¹ <http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/regul.htm> (27. 1. 2010)

¹⁶² <http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/turyst.htm> (27. 1. 2010)

¹⁶³ <http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/regul.htm> (27. 1. 2010)

Další tři příklady dokládají nadbytečné užití čárek ve větě jednoduché, v souřadném spojení dvou vět hlavních a před částí věty, která už je však oddělena závorkou.

- *Wśród osób w wieku średnim i starszych znajomość języków obcych nie jest powszechna. - U lidí středního a vyššího věku, není přílišná znalost cizích jazyků. / Lidé středního a vyššího věku většinou cizí jazyky neovládají.*
(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/343/372/lang,czech/>)¹⁶⁵
- *Za bramą Rezerwatu szlak skręca w lewo, dochodząc najpierw do początku Krasowej Ścieżki Dydaktycznej, a później do Jaskini Niedźwiedziej. - Za branou rezervace trasa odbočuje doleva, a přivádí nás na začátek Krasové naučné stezky a později do Jaskini Niedźwiedziej. / Za branou rezervace trasa odbočuje doleva a přivádí nás ....*
(<http://www.stronie.pl/index.php?site=.80&cont=95>)¹⁶⁶
- *Przypuszcza się, że pierwsza osada istniała tu już w X w. (plemię Bobrzan), ale fakt ten nie ma potwierdzenia w dokumentach. - Předpokládá se, že první osada existovala už v X století, (lidské plemeno Bobřan), ovšem tato skutečnost nema potvrzení v dokladech. / Předpokládá se, že první osada existovala už v 10. století (kmen Bobřanů), ...*
(<http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1>)¹⁶⁷

5.2 Gramatické chyby

Gramatické chyby (morfologické i lexikální) jsou nejčastějším jevem téměř na všech analyzovaných stránkách. Jejich rozsah se na jednotlivých stránkách liší, na většině z nich převládají chyby v užití flexivních koncovek a předložek.

5.2.1 Morfologické chyby

5.2.1.1 Užití nesprávné flexivní koncovky

Ve sledovaných textech převažují chyby ve skloňování podstatných a přídavných jmen, a to ve všech pádech (kromě vokativu). Problémy překladatelům dělaly například koncovky **nominativu plurálu** podstatných jmen mužského rodu osobního i neosobního.

---

¹⁶⁴ <http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/turyst.htm> (27. 1. 2010)

¹⁶⁵ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/343/372/lang,czech/> (22. 11. 2009)

¹⁶⁶ <http://www.stronie.pl/index.php?site=.80&cont=95> (2. 2. 2010)

¹⁶⁷ <http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1> (26. 1. 2010)

- *Aby dobrze poznać Gdańsk, warto skorzystać z usług jednego z naszych najlepszych przewodníků, którzy odsloní před Państwem tajemnice tego zadziwiającego i piękného miasta. - K tomuto účelu vám výborně poslouží naši zkušení a přátelští místní průvodcové, kteří vám pomohou odhalit některá z jeho tajemství. / ...průvodci....*

(http://www.staypoland.com/zajezdy_na_objednavku.aspx)¹⁶⁸

- *Hotele - Hotele;*
(<http://www.um.boleslawiec.pl/for/index.php?PAGE=1&ROZ=8&LANG=CZ>)¹⁶⁹
- *Hotele – Hotele;*
(<http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1>)¹⁷⁰

Nečastěji se však chybovalo v koncovkách **genitivu** podstatných a přídavných jmen v obou číslech, v mužském a v ženském rodě.

- *Warto tu przyjechać i obejrzeć ciekawe zabytki, a po spacerze odpocząć nad brzegami rzeki Bóbr. - Do Bolesławca stoi za to zde přijet a podivát se na zajímavé památky, a až procházka skončí, odpočinout si u břehu řeky Bobr. / Do Bolesławce....*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/85/57/lang,cz/>)¹⁷¹
- *Na placu Kościelnym, który nazwę swą zawdzięcza stojącemu tu od XIV w. kościołowi Panny Marii, znajduje się dawny kościółek grzebalny. - Na Koscielnym náměstí, kterého nazev pochází od kostele Panny Marie z 14. století, se nachází dávný pohřební kostelek. / ..., jehož název je odvozen od názvu kostela Panny Marie ....*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/>)¹⁷²
- *W 1785 r. położono więc kamień węgielny pod budowę nowego kościoła, który miał powstać według projektu królewskiego radcy wojennego budowlanego Langhansa, pochodzącego z Kamiennej Góry, autora m.in. projektu kościoła w Dzierżoniowie, Rawiczu, a także Bramy Brandenburskiej. - V roce 1785 byl položen základní kámen novému kosteli, který by měl vzniknout podle návrhu královské stavební rady Langhansa (pocházel z Kamenní Hory, autor projektu kosteli v Dzierżoniowě, Rawiczu, a také Brandenburské brány). / ... základní kámen nového kostela, který měl vzniknout podle návrhu královského vojenského stavebního rady ... autora projektu kostela ....*

¹⁶⁸ http://www.staypoland.com/zajezdy_na_objednavku.aspx (2. 2. 2010)

¹⁶⁹ <http://www.um.boleslawiec.pl/for/index.php?PAGE=1&ROZ=8&LANG=CZ> (17. 12. 2009)

¹⁷⁰ <http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1> (26. 1. 2010)

¹⁷¹ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/85/57/lang,cz/> (7. 12. 2009)

¹⁷² <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/> (11. 12. 2009)

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/>)¹⁷³

- *Czynne codziennie oprócz poniedziałków i czwartków .- Otevřeno denně kromě pondělí a čtvrtku. / ...čtvrtek.*

(<http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=14>)¹⁷⁴

- *Witaj na oficjalnej stronie internetowej Zakładu Turystycznego Kompleksu Osówka - ostatniej, głównej i zarazem najbardziej rozbudowanej (choć nie ukończonej) kwatery Adolfa Hitlera na Dolnym Śląsku. - Vítejte na oficiálních internetových stránkách Turistického podniku Komplex Osówka - posledního, hlavního a zároveň nejrozsáhlejšího (i když nedokončeného) sídla Adolfa Hitlera v Dolním Slezsku. / ... Turistického podniku...*

(<http://www.osowka.pl/cz/index.html>)¹⁷⁵

- *Przy pl. Kościelnym na tyłach Rynku wznosi się kościół św. Erazma i Pankracego – kamienna bazylika z renesansowo-barokowym wnętrzem. - U Kostelného Náměstí (Plac Koscielny), v zadní části Hlavního Náměstá se vznáší kostel sv. Erazma i Pankraceho – kamenná basilik s renesančně-barokním vnitřkem. / ... kostel sv. Erazma a Pankráce – ....*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/105/45/lang,cz/>)¹⁷⁶

- *Jest to pierwsza świątynia zbudowana z cegły. - K vystavbě této svatyni byly poprvé použity cihly.*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/lang,cz/>)¹⁷⁷

- *W ten sposób utworzył się charakterystyczny szachownicowy układ ulic. - Tímto způsobem se zformovala charakteristická šachovnicová soustava ulic. /... ulic.*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/80/40/lang,cz/>)¹⁷⁸

- *Odwiedzający Park mają możliwość zobaczyć obiekty, reprezentujące bogactwo architektury Dolnego Śląska, odwzorowane w skali 1:25. Modele pałacy, klasztorów, kościołów i starówek miast dolnośląskich zostały wyeksponowane w naturalnym otoczeniu, wśród kwiatów i zieleni. - Návštěvníci muzea mají příležitost se seznámit s modely hradů, zámků, klášterů, kostelů a celé ulice s měšťanskými domy starých čtvrtí slezských měst. / ... a celých ulic ....*

¹⁷³ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/> (11. 12. 2009)

¹⁷⁴ <http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=14> (2. 2. 2010)

¹⁷⁵ <http://www.osowka.pl/cz/index.html> (27. 1. 2010)

¹⁷⁶ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/105/45/lang,cz/> (11. 12. 2009)

¹⁷⁷ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/lang,cz/> (7. 12. 2009)

¹⁷⁸ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/80/40/lang,cz/> (7. 12. 2009)

- (<http://www.kowary.pl/cs/atracje-kowary/park-miniatur/turisticke-atrakcie>)¹⁷⁹
- *Czartery Jachtów - Pronájem jachtu; Oferty firm - Nabídky firm / Pronájem jachtet; Nabídky firem;*
(http://www.cz.nocowanie.pl/aktivni_turistika/)¹⁸⁰
  - *Oferty firm - Nabídky firm / Nabídky firem.*
(http://www.cz.kazimierzdolny.pl/aktivni_turistika/)¹⁸¹
  - *Nad potokiem, przed jego zasklepieniem, przerzucono most, który był jedynym kamiennym mostem na drodze z Walbrzycha do Świdnicy. - Nad potokem vznikl most, který byl jediným kamenným mostem na cestě z Walbrzycha do Swidnicy. / ... z Valbřichu do Svídnice.*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/>)¹⁸²
  - *Wyspa Piasek zamieszkiwana już od XI w., należała do możnowładcy Piotra Włostowica, który ofiarował ją wraz z klasztorem kanonikom regularnym, sprowadzonym z Flandrii przez Ślężę do Wrocławia. – Ostrůvek Písek (Wyspa Piasek) obýdlený už od 11. století, byl majetkem magnáta, Piotra Włostowica, který ostrov spolu s klášterem daroval kanonikům z Flandrů. / ... z Flander.*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/lang,cz/>)¹⁸³
  - *Gmina Lubawka położona jest w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego na granicy Sudetów Zachodnich i Środkowych. - Obec Lubawka leží v jihozápadní části hornoslezského kraje na pohraničí západních a středních Sudetů. / ... na hranici Západních a Středních Sudet.*
(<http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1>)¹⁸⁴
  - *Gmina od południa sąsiaduje z Republiką Czeską od północy z Rudawami Janowickimi. Od zachodu ograniczona jest Lasockim Grzbieciem - najbardziej wysuniętą na wschód częścią Karkonoszy. - Od jihu sousedi z Českou republikou, od severu z Rudawama Janowic-kými, od západu z Lasockým hřbetem (z nejvyšším štítem Lysocinou 1188 m nad hladinou moře), který je nejvíce na východ vysunutou částí Krkonoši. (<http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1>)¹⁸⁵*

¹⁷⁹ <http://www.kowary.pl/cs/atracje-kowary/park-miniatur/turisticke-atrakcie> (26. 1. 2010)

¹⁸⁰ http://www.cz.nocowanie.pl/aktivni_turistika/ (25. 1. 2010)

¹⁸¹ http://www.cz.kazimierzdolny.pl/aktivni_turistika/ (25. 1. 2010)

¹⁸² <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/> (11. 12. 2009)

¹⁸³ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/lang,cz/> (7. 12. 2009)

¹⁸⁴ <http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1> (26. 1. 2010)

¹⁸⁵ <http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1> (26. 1. 2010)

- *V pěťici kladských lázních se může současně léčit více než 12 tisíc pacientů. / V pěťici kladských lázní ....*
(<http://www.powiat.klodzko.pl/language/lazne.html>)¹⁸⁶

Podstatně méně chyb se objevovalo v ostatních pádech, ale i v nich se našlo alespoň několik odchylek od gramatické normy, jako v případě **dativu** podstatných a přídavných jmen mužského rodu čísla jednotného i množného.

- *Do kościoła przylega bezpośrednio jeden z najciekawszych zabytków Ostrowa Tumskiego, tj. sierociniec. - K kosteli těsně přiléhá jedna z nejzajímavějších památek Ostrova Tumského- sirotčinec. / Ke kostelu....*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/>)¹⁸⁷
- *Z tarasu widokowego w wieży północnej (dzięki zainstalowanej windzie) możemy podziwiać okolice i szeroką panoramę miasta. - Z vyhlídkové tarasy severní věže díky zařídného výtahu je možné se podívat okolí a panoramu města. / ... díky zabudovanému výtahu ....*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/>)¹⁸⁸
- *To ośrodek wielu imprez kulturalnych, wspaniałej ceramiki i licznych oaz zieleni oraz miejsce wypadowe w okoliczne Bory Dolnośląskie. - Je to kulturní centrum, středisko výroby výjimečné, vynikající keramiky, četných zelených oáz a místo ze kterého se můžeme vydat k Dolnoslezským Borem. / ... k Dolnoslezským Borům.*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/85/lang,cz/>)¹⁸⁹

Následující příklady dokládají vliv polských koncovek **akuzativu** (mužského rodu množného čísla *-ych* a ženského rodu čísla jednotného *-ę*) na výběr neadekvátních koncovek českých.

- *Na zwiedzających największe wrażenie robi wnętrze. Zachwycają polichromie wykonane na drewnianym stropie przez malarza Jana Lorenza i jego braci. - Na návštěvnících a farnících dělají velký dojem stropní malby, jejichž autorem je rodina Lorenců. / Na návštěvníky a farníky ....*
(<http://www.kowary.pl/cs/atrakcje-kowary/farni-kostel/turisticke-atrakcie>)¹⁹⁰

¹⁸⁶ <http://www.powiat.klodzko.pl/language/lazne.html> (29. 1. 2010)

¹⁸⁷ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/> (7. 12. 2009)

¹⁸⁸ Tamtéž.

¹⁸⁹ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/85/lang,cz/> (7. 12. 2009)

¹⁹⁰ <http://www.kowary.pl/cs/atrakcje-kowary/farni-kostel/turisticke-atrakcie> (26. 1. 2010)

- *Teren miasta i gminy Lubawka stanowi ciekawą propozycję dla inwestorów, zwłaszcza w zakresie turystyki. - Terén města a obce Lubawka je zajímavý pro investující, zvláště v oboru turistiky. / ... pro investory,...*
(<http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1>)¹⁹¹
- *Ulicą Mariacką lub Zamkową przechodzimy ok. 100 m na ul. Najświętszej Marii Panny – obecnie wyremontowany deptak legnicki. - Pak se Mariackou nebo Zamkovou ulici dostaneme na ulice Nejsvětější Panny Marie (Najświętszej Marii Panny) dnes je to rekonstruovaná legnická promenáda.*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/136/51/lang,cz/>)¹⁹²

Čeština je flexivnějším jazykem než polština, proto má také v některých pádech víc koncovek (viz. Lotko 1986, s. 108). Například pro **lokál** podstatných jmen čísla množného existuje v polštině univerzální zakončení nerozlišující jmenný rod *-ach* (zřídka *-ech*) proti několika rodově rozrůzněným českým koncovkám *-ech*, *-ách*, *-ích*. Vedle tohoto pochybení (užití univerzální polské koncovky místo vhodné koncovky české) se na sledovaných stránkách setkáme také s nenáležitými koncovkami lokálu podstatných i přídavných jmen čísla jednotného.

- *Refleksyjny charakter tej trasy uzupełnić może relaks w oazie spokoju, który gwarantują dwie piękne wyspy: Slodowa i Bielarska. - Reflexivní povahu této trasy perfektně doplní odpočinek na dvou hezkých ostrovách, oázách klidu- Slodovým a Bielarským Ostrově.* (<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/>)¹⁹³
- *Cena biletu zakupionego u kierującego pojazdem ulega zwiększeniu o 0,40 PLN niezależnie od typu linii i przysługujących ulg - Cena jízdenky zakoupené u řidiče se zvyšuje o 0,40 PLN nezávisle na typu linky a příslušných slev. / ... příslušných slevách.* (<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/324/344/lang,czech/>)¹⁹⁴
- *Na ścianach widać jeszcze ślady obronnych murów miejskich i otworów strzelniczych. - Na zdích je ještě vidět stopy městských hradeb a střelnové otvory. / Na zdech ....*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/105/45/lang,cz/>)¹⁹⁵
- *V Polanice koná filmové léto a světově proslulý Festival amatérských filmů POL-8. / V Polanici se koná ....*

¹⁹¹ <http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1> (26. 1. 2010)

¹⁹² <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/136/51/lang,cz/> (11. 12. 2009)

¹⁹³ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/> (7. 12. 2009)

¹⁹⁴ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/324/344/lang,czech/> (22. 11. 2009)

¹⁹⁵ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/105/45/lang,cz/> (11. 12. 2009)

(<http://www.polanica.pl/portal.php?lang=cz>)¹⁹⁶

- *Po polskim okresie piastowskim długo władzę nad tym terenem sprawowali czescy wielmoża. - Po polském piastovském epoše vládu nad tímto územím po dlouhou dobu spravovali čeští panovníci. / Po polské piastovské epoše....*

(http://www.bystrzycaklodzka.pl/asp/cz_start.asp?page=cz_historia&tytul=historie)¹⁹⁷

Posledním pádem, v němž se také chybovalo, je **instrumentál**. Šlo především o ženský rod množného čísla. I zde si musí překladatel dávat pozor na to, že polština má pro instrumentál množného čísla univerzální koncovku *-ami*, kdežto čeština rozlišuje koncovky pro jednotlivé rody (*-y, -i, -ami, -emi, -ěmi, -mi*).

- *Elewacje ozdobiono renesansowymi freskami. - Elevace byly ozdobené renesančními fresky. / ...freskami.*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/105/45/lang,cz/>)¹⁹⁸

- *Wycieczka prowadzi przez centrum Warszawy i dawne dzielnice żydowskie (Muranów, Mirów, Wola), pokazując miejsca związane z najbardziej tragicznymi wydarzeniami ubiegłego wieku. - Cesta nás sice povede obchodními čtvrtěmi, které jsou v současnosti poněkud šedivé, ale ti, kdo se zajímají o jednu z nejtragičtějších událostí minulého století, se zde přesto dozvědí hodně. / ...čtvrtěmi....*

(http://www.staypoland.com/varsava/byvale_zidovske_ghetto.htm)¹⁹⁹

- *Główną bryłę budowli stanowią trzy połączone części zamkowe, otoczone potężnym murem obronnym z bramami i wieżami. - Tři propojené hradní budovy jsou obklopeny silnými obrannými zdmi s obrovskými branami a věžmi. / ...věžemi.*

(www.staypoland.com/gdansk/hrad_malbork.htm)²⁰⁰

- *W kościele tym odbywają się też publiczne koncerty w ramach „Legnickich Wieczorów Organowych” (wejście – 6 stopni z poręczą). - V kostele se konají také koncerty v rámci „Legnických Varhanních Večerů” (vstup- 6 schodků se zábradlí). / ... v rámci „Legnických varhanních večerů“ (vstup – 6 schodů se zábradlím).*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/136/51/lang,cz/>)²⁰¹

¹⁹⁶ <http://www.polanica.pl/portal.php?lang=cz> (27. 1. 2010)

¹⁹⁷ http://www.bystrzycaklodzka.pl/asp/cz_start.asp?page=cz_historia&tytul=historie (29. 1. 2010)

¹⁹⁸ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/105/45/lang,cz/> (11. 12. 2009)

¹⁹⁹ http://www.staypoland.com/varsava/byvale_zidovske_ghetto.htm (2. 2. 2010)

²⁰⁰ http://www.staypoland.com/gdansk/hrad_malbork.htm (2. 2. 2010)

²⁰¹ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/136/51/lang,cz/> (11. 12. 2009)

5.2.1.2 Chyby ve skloňování zájmen a číslovek

Zkoumané texty obsahují také nedostatky ve skloňování zájmen a číslovek. V porovnání s podstatnými a přídavnými jmény je jich mnohem méně, některé vznikly snad z nedbalosti nebo nepozornosti. Jde o zájmena osobní, přivlastňovací, ukazovací, vztažná, neurčitá a jeden doklad nesprávného tvaru číslovky.

- *Nad Pałacem wznosi się wzgórze, na szczycie którego w leśnej gęstwinie odnaleźć można ruiny zamku myśliwskiego z końca XVIII wieku. - Nad zámekem je vidět Kopec Radziwiłłówka a na něm zříceniny mysliveckého hradu z roku 1790. / ...na něm....*
(<http://www.kowary.pl/cs/atracje-kowary/zamek-ciszycy/turisticke-atrakcie>)²⁰²
- *Wyjątkową cechą kolumny jest prymitywizm w jej wykonaniu. - Výjimečným rysem sloupu je její primitivní vyhotovení. / ...jeho....*
(<http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=14>)²⁰³
- *Są to informacje orientacyjne, gdyż liczba kursów jest płynna i zmienia się w każdym nowym rozkładzie jazdy. - Těto informace jsou jen orientační, četnost spojů se totiž dost často mění. / Tyto informace....*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/71/34/lang,cz/>)²⁰⁴
- *Są to wyspy mające dobre warunki do spokojnego lub aktywnego wypoczynku i to w samym sercu miasta. - Těto ostrůvky se nachází v samotném srdci města, a najdete tam ideální podmínky k odpočinku. / Tyto ostrůvky....*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/>)²⁰⁵
- *Ale miasta, po husyckich nowinkach walczyły z feudalami o samodzielność, a mieszczaństwo zyskiwało wiele praw, które można było wykupywać - np. prawo do sprawowania wójtostwa lub wyższego sądownictwa. - Avšak města, mající ještě v paměti husitská tažení, bojovala s feudály o samostatnost, a měšťanstvo získávalo mnoho práv, které bylo možno vykoupit - např. právo na vlastního fojta nebo vyšší soudnictví. / ... práv, která ....*
(http://www.bystrzycaklodzka.pl/asp/cz_start.asp?page=cz_historia&tytul=historie)²⁰⁶
- *Spacer po stoku skansenu z pięknymi widokami jest także przyjemnością i relaksem o każdej porze roku. - Procházka po svahu, na kterém leží skanzen a z něhož máme*

²⁰² <http://www.kowary.pl/cs/atracje-kowary/zamek-ciszycy/turisticke-atrakcie> (26. 1. 2010)

²⁰³ <http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=14> (2. 2. 2010)

²⁰⁴ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/71/34/lang,cz/> (7. 12. 2009)

²⁰⁵ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/> (7. 12. 2009)

²⁰⁶ http://www.bystrzycaklodzka.pl/asp/cz_start.asp?page=cz_historia&tytul=historie (29. 1. 2010)

krásný rozhled, je příjemným odpočinkem v každé ročním období. / ... v každém ročním období...

(http://www.skansen.kudowa.pl/strona_cz/index.html)²⁰⁷

- *Polozenie Lubawki w pobliżu jednego z najniższych przejść przez Sudety, któredy biegła niegdyś jedna z dróg łączących ziemie Europy północnej i południowej miało bardzo duży wpływ na losy miasta. - Zeměpisná poloha Lubawky poblíž jedného z nejnižších přechodů přes Sudety, kde probíhala jedna z cest spojujících území severní a jižní Evropy, podstatně ovlivňovala dějiny města. / ... poblíž jednoho...*

(<http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1>)²⁰⁸

5.2.1.3 Neskloňování výrazu, který se v češtině skloňuje

Jak už bylo řečeno, polština není tak flexivní jako čeština. Tato skutečnost se v polštině projevuje také neskloňováním podstatných jmen cizího původu končících na *-um, -uum, -ium, -eum*²⁰⁹. V češtině však tato jména skloňujeme.

- *[...] podpisanie Memorandum Finansowego pomiędzy Komisją Europejską a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie przyznania środków pomocowych z Funduszu ISPA[...]* - *[...] podepsání Finančního memorandum mezi Evropskou komisí a Vládou Republiky polské ve věci udelení pomocných prostředku z fondu ISPA [...]* / ... Finančního memoranda...

(<http://www.um.boleslawiec.pl/for/index.php?PAGE=1&ROZ=6&LANG=CZ>)²¹⁰

- *Picie wód powoduje zwiększenie wydzielania kwasów żołądkowych, pobudzenie perystaltyki przewodu pokarmowego, obniżenie poziomu cukru w surowicy. - Konzumace vody zvyšuje vylučování žaludečních kyselin, povzbuzuje peristaltiku zažívacího traktu, snižuje hladinu cukru v sérum. / ... v krevním séru.*

(<http://www.swieradowzdroj.pl/P%C5%99%C3%ADrodn%C3%AD-bohatsv%C3%AD/s-58-69>)²¹¹

Ze všech uvedených příkladů tedy vyplývá, že na výběr nesprávné koncovky uvedených podstatných a přídavných jmen, zájmen a číslovek měla často vliv výchozí

²⁰⁷ http://www.skansen.kudowa.pl/strona_cz/index.html (26. 1. 2010)

²⁰⁸ <http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1> (26. 1. 2010)

²⁰⁹ Lotko, Edvard: *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava 1986, s. 123.

²¹⁰ <http://www.um.boleslawiec.pl/for/index.php?PAGE=1&ROZ=6&LANG=CZ> (17. 12. 2009)

²¹¹ <http://www.swieradowzdroj.pl/P%C5%99%C3%ADrodn%C3%AD-bohatsv%C3%AD/s-58-69> (25. 1. 2010)

polština, následně tak došlo k nežádoucím interferencím. Ve zbylých příkladech neměla pravděpodobně volba špatné koncovky logické opodstatnění a byla pouze projevem překladatelovy neznalosti českého gramatického systému.

5.2.1.4 Nesprávné užití jmenného rodu

Při překladu je nutné si dávat pozor také na rodové odlišnosti v češtině a v polštině. V češtině existuje řada podstatných jmen rodu ženského (např. *adresa, banka*, v našem případě *garáž*), která mají v polštině ekvivalenty rodu mužského (*adres, bank, garaż*).

- *Dom ten posiada hotel, restaurację, kawiarnię, trzy sale konferencyjne, salon fryzjerski, kosmetyczny, garaż podziemny i parking. - Dům tvoří hlavní budova s hotelem, restaurací, kavárnou, třemi konferenčními salami, kadeřnictvím, kosmetickým salonem, podzemním garažem a parkovištěm. / , ...podzemní garáže....*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/393/424/lang,cz/>)²¹²

Ve sledovaných textech se ale můžeme setkat i s přiřazením slova k nenáležitému jmennému rodu, přestože se české slovo od polského ve skutečnosti rodově neliší. V tomto případě by bylo (jindy nevhodně) následování polštiny na místě.

- *Za oltarzem znajdowała się kamienna studnia ze źródłem. - Za oltáři byla kamenná studna s pramenem. / Za oltářem ....*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/>)²¹³

5.2.1.5 Číslo podstatných jmen a sloves

Kromě rodu zaměňovali překladatelé ve zkoumaných textech také číslo podstatných jmen a sloves, místo čísla množného použili číslo jednotné.

- *Kawiarnie – Kavárna; Malarze – Malíř; Pensjonaty - Penzión; Apartamenty - Apartmán;*
(<http://www.cz.kazimierzdolny.pl/>)²¹⁴
- *Szlabany ustawione na drogach leśnych nie stanowią zakazu wjazdu rowerem do lasu. - Překážky umístěna na lesních cestách nezakazuje vjezd cyklistů do lesů. / Závory umístěné...nezakazují....*
(<http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/regul.htm>)²¹⁵

²¹² <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/lang,cz/> (7. 12. 2009)

²¹³ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/> (11. 12. 2009)

²¹⁴ <http://www.cz.kazimierzdolny.pl/> (25. 1. 2010)

- *Kąpiele radonowe zalecane są dla osób ze schorzeniami reumatycznymi, narządu ruchu oraz układu oddechowego. - Radonové koupele se doporučuje osobám s revmatickými onemocněními, chorobami pohybového ústrojí a dýchacího systému. / ... se doporučují....*

(<http://www.swieradowzdroj.pl/P%C5%99%C3%ADrodn%C3%AD-bohatsv%C3%AD/s-58-69>)²¹⁶

5.2.1.6 Slovesné tvary

Co se týče sloves, dělalo překládajícím problémy rozlišit, kdy napsat zvratnou podobu slovesa a kdy nikoli, případně (jako v posledním uvedeném příkladu) kdy použít rod činný, či trpný.

- *Jest to niestety kłopotliwe, ponieważ nieustannie zmniejsza się liczba połączeń kolejowych i na niektórych odcinkach także autobusowych, a wejscie do pojazdu to dla osób niepełnosprawnych problem nie lada. - Bohužel je to velmi obtížné proto, že se stále zmenšuje počet linek pro přepravu tělesně postižených, a problem se začíná až vstupem do autobusu.*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/71/34/lang,cz/>)²¹⁷

- *Tu także przechowywana jest Księga Henrykowska z 1270 r. - Zde se také uschovává Henrikovská kniha z roku 1270. / Zde je také uchována....*

[...]

V Polanice koná filmové léto a světově proslulý Festival amatérských filmů POL-8. /

V Polanici se koná ....

(<http://www.polanica.pl/portal.php?lang=cz>)²¹⁸

Další problematickou mluvnickou kategorií sloves byl v uvedených textech vid. V našich případech došlo k záměně vidu dokonavého za nežádoucí vid nedokonavý.

- *Jak się porozumieć - Jak se domlouvát; / Jak se domluvit;*

(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/343/372/lang,czech/>)²¹⁹

²¹⁵ <http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/regul.htm> (27. 1. 2010)

²¹⁶ <http://www.swieradowzdroj.pl/P%C5%99%C3%ADrodn%C3%AD-bohatsv%C3%AD/s-58-69> (25. 1. 2010)

²¹⁷ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/71/34/lang,cz/> (7. 12. 2009)

²¹⁸ <http://www.polanica.pl/portal.php?lang=cz> (27. 1. 2010)

²¹⁹ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/343/372/lang,czech/> (22. 11. 2009)

- *Dalej, idąc prosto, czeka na nas piękny park przy ul. Bankowej. - Potom jdeme pořad rovně a docházíme k pěknému parku při Bankové ulici. / ... a dojdeme ...*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/85/57/lang,cz/>)²²⁰

5.3 Syntaktické chyby

5.3.1 Chyby v užití předložek

Překladatel si musí dávat pozor také při překladu předložek z polštiny do češtiny, v jejich užití existují totiž v obou jazycích značné rozdíly. Překládající se proto nesmí nechat ovlivnit polštinou a musí pro dané polské předložky volit vhodné, ne však totožné ekvivalenty v češtině. Nejčastějšími předložkami, které existují v obou jazycích, ale jejichž užití je v češtině jiné než v polštině, jsou předložky *przy/při, w/v*.

- *Dalej, idąc prosto, czeka na nas piękny park przy ul. Bankowej. - Potom jdeme pořad rovně a docházíme k pěknému parku při Bankové ulici. / ... a dojdeme k pěknému parku na Bankovní ulice.*

[...]

Obok, przy ul. Kubika, pomnik zmarłego w Bolesławcu rosyjskiego feldmarszałka Kutuzowa z 1819 r. i resztki starych murów obronnych z XV w. - Hned vedle parku, při Kubika ulici se nachází pomník zemřelého v Boleslawci ruského feldmaršála Kutuzova, postavený v roce 1819, a částí staré hradby z 15. století. / ... na ulici Kubika ...feldmaršála Kutuzova.

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/85/57/lang,cz/>)²²¹

- *Právě v zadní části tržnice, při ulici Krainského se od poloviny 13. století tahly nejstarší hradby Wroclavi (některé z nich, jako Baszta, přetrvaly dodnes).*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/>)²²²

- *Rozwinięta baza noclegowa, gastronomiczna, ładnie urządzone sklepy, nowe stacje benzynowe, wysoki poziom usług, przy niższych w stosunku do Europu Zachodniej cenach - Rozvinutá ubytovací a gastronomická základna, hezky upravené obchody, nové čerpací stanice, vysoká úroveň služeb při nižších cenách v porovnání se západní Evropou. / ... za nižší ceny....*

(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/343/372/lang,czech/>)²²³

²²⁰ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/85/57/lang,cz/> (7. 12. 2009)

²²¹ Tamtéž.

²²² <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/> (7. 12. 2009)

- *Szlak zaczyna się przy wiacie turystycznej. - Stezka začíná při turistickém přístřešku. / ...u turistického přístřešku.*
(<http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=13>)²²⁴
- *Zabytkowy wapiennik "Łaskawy Kamień" z końca XVIII w. znajduje się w Starej Morawie, przy drodze do Jaskini Niedźwiedziej w Kletnie. - Historicky cenná vápenka "Łaskawy Kamień" z konce 18. století se nachází ve Staré Moravě, při cestě do Medvědí jeskyně v Kletně. / ..., na cestě ....*
(<http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=14>)²²⁵
- *Puszcza Białowieńska jest położona przy granicy białoruskiej, 230 kilometrów od Warszawy. - Białowieżský prales se nachází při hranici s Běloruskem a je vzdálený 230 km od Varšavy. / ... u hranic s Běloruskem....*
(http://www.staypoland.com/varsava/belovezsky_prales.htm)²²⁶
- *Za kościołem skręcamy w prawo w ul. Garbarską. - Za kostelem zahname vpravo v Garbarskou ulici. / ... do Garbarské ulice.*
[...]
Teraz skręcamy w lewo w ul. Młynarską. - Ted' zahname vlevo v Młynarskou ulici. /...
do Młynářské ulice.
[...]
Przy pl. Na Rozdrożu skręcamy w prawo w ul. 1 Maja. - Na pl. Na Rozdrozu se odbočíme vpravo v 1 Maja ulici. / ...odbočíme vpravo do ulice 1. Máje.
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/>)²²⁷

Polská předloha ovlivnila překladatele i v použití následujících předložek, v daném kontextu nevhodných.

- *Okazał się jednak wkrótce za mały na potrzeby rozrastającej się ewangelickiej gminy wyznaniowej. - Jak se potom ukázalo, byl příliš malý na potrzeby se rozrůstající evangelické náboženské obci. / ... pro potřeby ....*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/>)²²⁸

²²³ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/343/372/lang,czech/> (22. 11. 2009)

²²⁴ <http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=13> (2. 2. 2010)

²²⁵ <http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=14> (2. 2. 2010)

²²⁶ http://www.staypoland.com/varsava/belovezsky_prales.htm (2. 2. 2010)

²²⁷ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/> (11. 12. 2009)

²²⁸ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/> (11. 12. 2009)

- *Gmina od południa sąsiaduje z Republiką Czeską od północy z Rudawami Janowickimi. Od zachodu ograniczona jest Lasockim Grzbieciem - najbardziej wysuniętą na wschód częścią Karkonoszy. - Od jihu sousedi z Českou republikou, od severu z Rudawama Janowic-kými, od západu z Lasockým hřbetem (z nejvyšším štítem Lysocinou 1188 m nad hladinou moře), který je nejvíce na východ vysunutou částí Krkonoši. / Na jihu..., na severu..., na západě ....
(<http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1>)²²⁹*
- *Po II wojnie światowej miasto rozwijało się głównie w oparciu o działalność Zakładów Przemysłowych R-1 (związanych z wydobywaniem uranu), a także dzięki przemysłowi włókienniczemu produkującemu płótna lniane i słynne od wielu dziesiątków lat dywany. - Město se stalo významným střediskem železářského průmyslu, později se zde vyvíjel textilní průmysl - vyrábělo se lněné plátno a od několika desetiletí proslulé koberce. / ... a koberce proslulé po mnoho desítek let.
(<http://www.kowary.pl/cs/o-meste>)²³⁰*

Další ukázky dokládají jednoduše špatnou volbu českého ekvivalentu, případně vynechání důležité předložky podle polského vzoru.

- *A może pomocna przy rozwiązywaniu zagadki stanie się wyprawa do pobliskiego lasu, gdzie wśród drzew napotkamy mroczne budowle i pozostałości dzieł hitlerowskich konstruktorów. - A možná nám tajemství pomůže vyřešit výprava do blízkého lesa, kde uprostřed stromů najdeme ponurá stavení a zbytky výtvorů hitlerovských projektantů. / ... mezi stromy....
(www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/159/153/lang,cz/)²³¹*
- *Do kościoła św. Krzyża prowadzi w górę 26 schodów. - Ke kosteli sv. Kříže vedou 26 schody / Do kostela ....
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/>)²³²*
- *Do miejscowości i tras opisanych w przewodniku najlepiej dojechać samochodem osobowym, pozostawiając go na najbliższym parkingu. - Do místa a tras popsáných v průvodci můžeme nejlepě přijet autem a nechat ho na parkovišti. / Na místa a k trasám popsáným ....
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/71/34/lang,cz/>)²³³*

²²⁹ <http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1> (26. 1. 2010)

²³⁰ <http://www.kowary.pl/cs/o-meste> (26. 1. 2010)

²³¹ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/159/153/lang,cz/> (21. 11. 2009)

²³² <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/> (7. 12. 2009)

- *Wykorzystywane one mogą być, oprócz rowerzystów, także przez innych użytkowników. - Mohou být využity mimo cyklistů také jinými uživateli. /... mimo cyklisty.... / ... kromě cyklistů....*
(<http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/turyst.htm>)²³⁴
- *W kościele tym odbywają się też publiczne koncerty w ramach „Legnickich Wieczorów Organowych” (wejście – 6 stopni z poręczą). - V kostele se konají také koncerty v rámci „Legnických Varhanních Večerů” (vstup- 6 schodků se zábradlí). / ... v rámci „Legnických varhanních večerů“ (vstup – 6 schodů se zábradlím).*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/136/51/lang,cz/>)²³⁵
- *Kierujemy się w stronę wyspy Piasek mostem Piaskowym. - Pokračujeme přes Pískový (Piaskowym) most směrem ostrova Písek (Piasek). /směrem k Písečnému ostrovu. (<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/>)²³⁶*
- *Na ścianach widać jeszcze ślady obronnych murów miejskich i otworów strzelniczych. - Na zdích je ještě vidět stopy městských hradeb a střílnové otvory. / Na zdech jsou ještě vidět stopy po městských hradbách a střílnových otvorech.*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/105/45/lang,cz/>)²³⁷
- *Msze święte dla niewidomych w pierwszą niedzielę miesiąca o godz. 16.00. - Mše svaté pro nevidomé se konají každou první neděli měsíce v 16 hodin. / ...každou první neděli v měsíci....*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/>)²³⁸
- *10 lat później z polecenia ówczesnego księcia Polski Bolesława Kędzierzawego założono osadę. - 10 let později, na pokyn tehdejšího polského knížete Boleslava, zde byla založena osada. / O 10 let později....*
(<http://www.kowary.pl/cs/o-meste>)²³⁹
- *Dnešní novobarokní budova s kruhovým půdorysem a kopulovitou střechou byla postavena dvě stě let později. / ... o dvě stě let později.*
(<http://www.powiat.klodzko.pl/language/atrakce.htm>)²⁴⁰

²³³ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/71/34/lang,cz/> (7. 12. 2009)

²³⁴ <http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/turyst.htm> (27. 1. 2010)

²³⁵ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/136/51/lang,cz/> (11. 12. 2009)

²³⁶ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/> (7. 12. 2009)

²³⁷ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/105/45/lang,cz/> (11. 12. 2009)

²³⁸ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/> (7. 12. 2009)

²³⁹ <http://www.kowary.pl/cs/o-meste> (26. 1. 2010)

²⁴⁰ <http://www.powiat.klodzko.pl/language/atrakce.htm> (29. 1. 2010)

5.3.2 Chyby v užití spojek

V porovnání s předložkami docházelo v daných textech mnohem méně k nesprávnému užívání spojek. Nalezené chyby se týkají zvolení nevhodné spojky, nebo jejího tvaru.

- *Każdy z nas czasem marzy o tym by zaszyć się z dala od ludzi, na końcu świata, wśród pięknych lasów bukowych, które oglądane w jesiennym słońcu mieniają się ferią barw. - Každý z nás občas sní o tom, aby se před lidmi schovat daleko, na konci světa, uprostřed krásných bukových lesů, které v podzimním slunci hýří bohatstvím barev. / ... o tom, že se schová daleko od lidí ... .*

(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/62/58/lang,czech/>)²⁴¹

- *Na placu Kościelnym, który nazwę swą zawdzięcza stojącemu tu od XIV w. kościołowi Panny Marii, znajduje się dawny kościółek grzebalny. - Na Koscielným náměstí, kteřého nazev pochází od kostele Panny Marie z 14. století, se nachází dávný pohřební kostelek. / ..., jehož název pochází od kostela Panny Marie ....*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/>)²⁴²

- *Deptak i Park zdrojowy to ulubione miejsca spacerów zarówno rodzin, jak i licznie przybywających do Polanicy zakochanych par. - Promenáda a Lázeňský park jsou oblíbeným vycházkovým místem jako pro rodiny, tak pro četné zamilované páry. [...] Ziemia Kłodzka to idealny teren treningowy dla kolarzy szosowych i górskich, ze względu na pionową konfigurację drog. - Kladská kotlina totiž vzhledem k množství svažitých cest nabízí ideální tréninkový terén jako pro silniční, tak pro horskou cyklistiku. / ... jak ....*

(http://www.polanica.pl/_portal/117500648346092d1328dee/POLANICA-ZDR%C3%93J_%E2%80%93_L%C3%81ZN%C4%9A_PRO_AKTIVN%C3%8D_%C5%BDIVOTN%C3%8D_STYL.html)²⁴³

5.3.3 Chyby v užití přechodníku

Podmínkou pro vznik kvalitního překladu jsou perfektní jazykové znalosti toho, kdo text překládá. Mezi tyto znalosti patří i uvědomění si, že se výchozí a cílový jazyk od sebe v mnoha ohledech liší. Překladatel z polštiny do češtiny proto musí vědět, že se přechodníky v polštině a češtině různí svým tvořením a frekvencí v používání. V češtině se

²⁴¹ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/62/58/lang,czech/> (20. 11. 2009)

²⁴² <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/> (11. 12. 2009)

²⁴³ http://www.polanica.pl/_portal/117500648346092d1328dee/POLANICA-ZDR%C3%93J_%E2%80%93_L%C3%81ZN%C4%9A_PRO_AKTIVN%C3%8D_%C5%BDIVOTN%C3%8D_STYL.html (27. 1. 2010)

dává přednost vedlejší větě s určitým slovesem před přechodníkovou vazbou, obvyklou pro polštinu. Pokud se však autor překladu rozhodne přechodník ve větě ponechat, musí ho umět uvést ve správném tvaru.

- *Stojąc przed Schroniskiem możemy podziwiać wspaniałą panoramę Świeradowa-Zdroju. - Stojíc před turistickou chatou můžeme obdivovat překrásné panorama Świeradowa-Zdrój. / Stojíce.... / Když stojíme ....*
(<http://www.swieradowzdroj.pl/Turistick%C3%A1-chata-Na-Stogu-Izersk%C3%A9m/s-47-56>)²⁴⁴

5.3.4 Chyby ve slovosledu

Nejčastější chyby související se slovosledem se ve sledovaných textech týkaly přívlastku a příklonek.

5.3.4.1 Slovosled přívlastku a rozvíjeného jména

Holý přívlastek shodný se v češtině uvádí nejčastěji před rozvíjené jméno. Za jménem může stát jen v některých zvláštních případech, a to například v odborných chemických nebo biologických názvech, chceme-li ho zdůraznit (*Ocitl se v situaci nepříjemné.*) nebo stojí-li v protikladu k jinému spojení (*Neznačené trasy nejsou pro turisty tak bezpečné, jako trasy značené.*). Přívlastek neshodný a přívlastek bohatě rozvíjený stojí převážně za rozvíjeným jménem (viz. M. Grepl a kol. 1996, s. 647). Ze zkoumaných textů však vyplývá, že se překladatelé těmito pravidly často neřídili.

- *Do wejścia prowadzi wąski chodnik, brama szer. 63 cm, 2 stopnie. - K vchodu vedé úzký chodník, široká na 63 cm brana a 2 schody. / Ke vchodu vede úzký chodník, brána široká 63 cm a 2 schody.*

[...]

Trójnawowa kamienna budowla w stylu romańskim została poświęcona w 1133 r. - Kamenná, obsahující tři lodě stavba romanského slohu byla vysvěcena v roce 1133. / Trojlodní kamenná stavba v románském slohu....

[...]

²⁴⁴ <http://www.swieradowzdroj.pl/Turistick%C3%A1-chata-Na-Stogu-Izersk%C3%A9m/s-47-56> (25. 1. 2010)

Na ul. Katedralnej 4 znajduje się KOŚCIÓŁ ŚW.ŚW. PIOTRA I PAWŁA (nieдоступny dla zwiedzających). - Při Katedralné 4 se nachází nedostupný pro návštěvníky KOSTEL SVATÉHO PETRA A PAVLA. / Na ulici Katedrální 4 se nachází KOSTEL SVATÉHO PETRA A PAVLA (pro návštěvníky nedostupný).

[...]

Jest to pierwszy wybudowany na Śląsku kościół dwukondygnacyjny i jeden z nielicznych tego typu w Europie. - Je to jeden z prvních vystavěných na Dolním Slezsku a nepočetných v Evropě dvoupodlažních kostelů. / Je to první dvoupodlažní kostel vystavěný v Dolním Slezsku a jeden z mála kostelů tohoto typu v Evropě.

[...]

A więc i tu do najstarszej, pełnej zabytków, części Wrocławia przebiła się współczesność. - Dokonce i v nejstarší a plné památek části Vroclavi se tedy také objevila současnost. / Dokonce i do nejstarší části Vratislavi, plné památek, pronikla současnost.

[...]

Cały kompleks jest w pełni przystosowany do obsługi osób niepełnosprawnych, a więc jest przez nich chętnie odwiedzany. - Celý komplex je přizpůsobený osobám handicapovaným, a proto velmi navštěvovaný. /... handicapovaným osobám....

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/>)²⁴⁵

- *Položony blisko fosy kościół został z czasem włączony do fortyfikacji miejskich, służąc w latach 1540--48 luteranom, a następnie miastu, jako skład soli i zboża oraz stajnie. - Ležící u příkopu kostel, se potom stal části městských ochranných hradeb, v letech 1540-48 sloužil luteránům, a pak městu (byl v něm sklad soli a obilí a stáj). / Kostel, ležící u příkopu,....*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/80/40/lang,cz/>)²⁴⁶

- *Wracamy do ul. Matejki, by zwiedzić Muzeum Karkonoskie (nieдоступne) z największą w Polsce kolekcją szkła artystycznego (w tym barwne wyroby o abstrakcyjnych kształtach) i zrekonstruowaną chatą karkonoską z XVIII w. - Pak se vrátíme k ulici Matejki, kde za návštěvu stojí Krkonošské Muzeum (Muzeum Karkonoskie) (nieдоступné pro vozíčkáře) kde se nachází největší v Polsku sbírka uměleckého skla a rekonstruovaná krkonošská chalupa z 18. století. / ...největší sbírka uměleckého skla v Polsku....*

²⁴⁵ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/> (7. 12. 2009)

²⁴⁶ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/80/40/lang,cz/> (7. 12. 2009)

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/105/lang,cz/>)²⁴⁷

Příklad podobný výše uvedeným najdeme také na jiných analyzovaných stránkách.

- *Przy każdym obiekcie możesz umieścić widoczne tylko dla Ciebie komentarze. - Ke každému objektu môžete umístit jen pro sebe viditelné komentáře. / ... komentáře viditelné jen pro Vás.*

(<http://spanie.cz/index.php>)²⁴⁸

- *Po II wojnie światowej miasto rozwijało się głównie w oparciu o działalność Zakładów Przemysłowych R-1 (związanych z wydobywaniem uranu), a także dzięki przemysłowi włókienniczemu produkującemu płótna lniane i słynne od wielu dziesiątków lat dywany. - Město se stalo významným střediskem železářského průmyslu, později se zde vyvíjel textilní průmysl - vyrábělo se lněné plátno a od několika desetiletí proslulé koberce. (<http://www.kowary.pl/cs/o-meste>)²⁴⁹*

Na stránce <http://www.um.boleslawiec.pl> se setkáváme dokonce s chybným překladem ustáleného slovního spojení označujícího název polského státu:

- *podpisanie Memorandum Finansowego pomiędzy Komisją Europejską a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie przyznania środków pomocowych z Funduszu ISPA - podepsání Finančního memorandum mezi Evropskou komisí a Vládou Republiky polské ve věci udelení pomocných prostředků z fondu ISPA / ...Polské republiky....*

(<http://www.um.boleslawiec.pl/for/index.php?PAGE=1&ROZ=6&LANG=CZ>)²⁵⁰

5.3.4.2 Slovosled příklonek

Příklonky mají v české větě svá pevná místa, stojí buď za holým, nebo rozvitým větným členem, za vedlejší větou, nebo za spojkou (kromě a, i, ale). Rodilý mluvčí se při překladu řídí jazykovým citem a slova za sebou řadí automaticky. Uvádíme několik příkladů, v nichž překládající zřejmě nebyli rodilými mluvčími, v opačném případě by se nedopustili následujících slovosledných chyb, např.:

- *Okazał się jednak wkrótce za mały na potrzeby rozrastającej się ewangelickiej gminy wyznaniowej. - Jak se potom ukázalo, byl příliš malý na potrzeby se rozrůstající ewangelické náboženské obci. / ... rozrůstající se ....*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/lang,cz/>)²⁵¹

²⁴⁷ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/105/lang,cz/> (11. 12. 2009)

²⁴⁸ <http://spanie.cz/index.php> (17. 12. 2009)

²⁴⁹ <http://www.kowary.pl/cs/o-meste> (26. 1. 2010)

²⁵⁰ <http://www.um.boleslawiec.pl/for/index.php?PAGE=1&ROZ=6&LANG=CZ> (17. 12. 2009)

- *Pierwotny jednonawowy kościół katolicki, zbudowanyz piaskowca, istniał już w XII w. - Nejprve byl to jednolodní katolický kostel postavený už ve 12. století z pískovce. / Původní jednolodní katolický kostel, postavený z pískovce, existoval již ve 12. st. (<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/136/51/lang.cz/>)²⁵²*
- *Nie wiadomo dokładnie, kiedy na terenach tych osiedlili się pierwsi ludzie. - Neni přesně poznamenano kdy zde usídlili se lidé. / Není přesně známo, kdy se zde usídlili první lidé. (<http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=3&pid=1>)²⁵³*
- *Najwcześniejsza udokumentowana wzmianka, w której pada nazwa Lubavia, pochodzi z 1284 r. - Nejstarší historická zmínka, v které objevuje se název Lubavia pochází z roku 1284. / ..., ve které se objevuje název Lubavia, ... (<http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=3&pid=1>)²⁵⁴*
- *Prosimy o kontakt z nami w celu otrzymania bezpłatnej wyceny wycieczki i propozycji programu. - Prosíme kontaktujte nás a my připravíme pro Vás bezplatnou cenovou nabídku – zájezdy do Polska. / Kontaktujte nás prosím a my pro Vás připravíme .... (<http://www.staypoland.com/zajezdy-polsko.htm>)²⁵⁵*

5.4 Lexikální chyby

5.4.1 Volba nesprávného výrazu

5.4.1.1 Chyby v překladu jednotlivých výrazů a slovních spojení

V českých překladech textů internetových stránek zaměřených na turistiku lze vysledovat několik druhů nesprávné volby slov. Mnohdy mohl být špatný výběr českých ekvivalentů způsoben faktem, že překládající nebyl rodilý mluvčí. V některých případech šlo totiž o správný český výraz, ale pouze podle slovníku. V daném kontextu pak nedával smysl. Například na internetové stránce <http://turystyka.dolnyslask.pl/> je užito slovo *použitelný* (navíc s pravopisnou chybou: *použutelný*) jako překlad polského *przydatne*. *Przydatny* sice podle „*Polsko-Českého slovníku*“²⁵⁶ znamená *použitelný, vhodný, způsobilý*, ale v našem případě jde o *przydatne informace* týkající se dostupnosti daného místa, polské kuchyně, přibližných cen základních výrobků v Polsku a dalších praktických

²⁵¹ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/lang.cz/> (11. 12. 2009)

²⁵² <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/136/51/lang.cz/> (11. 12. 2009)

²⁵³ <http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=3&pid=1> (26. 1. 2010)

²⁵⁴ Tamtéž.

²⁵⁵ <http://www.staypoland.com/zajezdy-polsko.htm> (2. 2. 2010)

²⁵⁶ Oliva, K. a kol.: *Polsko-český slovník*. Praha 2004.

informací pro turisty. Proto by vhodnějším překladem bylo např. spojení slov *užitečné informace*.

Může se také stát, že pro polský výraz existuje v češtině více ekvivalentů označujících rozdílné skutečnosti a o správné volbě pak rozhoduje kontext. Pokud ovšem překladatel nedokáže vybrat správnou variantu, může dojít na příklad k chybným překladům, jako na již výše zmiňované stránce v případě překladu slova *pensjonat*, a to pomocí slova *pensionát*. Rodilému mluvčímu se ale při představě pensionátu vybaví spíše ústav pro výchovu mládeže (dívek), než ubytovací zařízení pro turisty. Proto by na tomto místě byl vhodnější výraz *penzion*. Dále uvádím podobné chyby ve volbě správného ekvivalentu, rovněž ze stránek <http://turystyka.dolnyslask.pl/> a <http://dolnyslaskbezbarier.pl/>, např.:

- *surowa mielona polędwica wołowa - surová mletá hovězí svičková; [...] placki z surowych ziemniaków - placky ze surových brambor / syrová;*
(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/344/365/>)²⁵⁷
- *Pierogi: mają rozmaite nadzienie: kapusta z grzybami, ser z ziemniakami (ruskie), mięso, owoce. - Pierogi /pirohy/: mają rozmanitou nádivku: zeli s houbami, tvaroh s bramborem (ruské), maso, owoce. kulki ziemniaczane z nadzieniem owocowym - bramborové knedlíky s ovocnou nádivkou. [...] ciasto z nadzieniem z mielonego maku - buchta s nádivkou z mletého máku; [...] nadziewane konfiturami z róży lub dżemem owocowym - s marmeládovou nádivkou, nebo ovocným džemem / náplň;*
(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/344/365/>)²⁵⁸
- *Głównymi elementami zespołu muzealnego są stalowe wieże szybów „Julia” i „Sobótka”.- Hlavními prvky muzejního komplexu jsou ocelové těžní věže jámy „Julia” a „Sobótka”. / Zde jde o věže dolů „Julia” a „Sobótka”.*
(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/316/321/lang.czech/>)²⁵⁹
- *Dolnośląskie Linie Autobusowe - Dolnoslezské Autobusové Linie / Linie místo linky.*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/71/34/lang.cz/>)²⁶⁰
- *Zamek powstał na miejscu istniejącego tu (dzisiejsze miasto Wleń) grodu drewniano-ziemnego, podniesionego w 1108 r. do rangi kasztelani. - Hrad byl postaven na místě již existující dřevěné a zemní tvrze, která od roku 1108 plnila funkci kastelánství. /*
Vhodnější by bylo označení *dřevěno-hliněná tvrz*.
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/230/305/lang.cz/>)²⁶¹

²⁵⁷ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/344/365/> (22. 11. 2009)

²⁵⁸ Tamtéž.

²⁵⁹ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/316/321/lang.czech/> (22. 11. 2009)

²⁶⁰ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/71/34/lang.cz/> (7. 12. 2009)

Podle základních pravidel překladu (odborného nebo uměleckého) není možné překládat vše doslova, „nemůžeme mechanicky nahrazovat jednotlivá slova výchozího jazyka ekvivalentními slovy cílového jazyka, protože jazyk předlohy a jazyk překladu nejsou přímočaře souměřitelné“.²⁶² V některých případech není lehké najít v cílovém jazyce správný ekvivalent, dokládají to i příklady z několika různých stránek, v nichž měli autoři překladu za úkol přeložit do češtiny slovní spojení *odnowa biologiczna*. Například na stránce <http://turystyka.dolnyslask.pl/> se s tímto problémem překladatel vypořádal takto:

- *Liczne zabiegi i rehabilitacja przyciąga do Szczawna zarówno kuracjuszy, jak i osoby pragnące odnowy biologicznej i SPA. - Velký počet nabízených procedur a možnost rehabilitace, přitahují do Szczawna jak lázeňské hosty, tak i lidi, kteří vyhledávají biologickou regeneraci a SPA centrum.*

(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/117/112/lang.czech/>)²⁶³

Na jiných stránkách použili autoři překladu slovní spojení *biologická obnova*:

- *Oferta usług odnowy biologicznej jest także bardzo bogata (doskonale wyposażone gabinety, kriokomory i grotty solne). - Nabídka služeb biologické obnovy je také velmi bohatá (dokonale vybavené salóny, kriokomory a solné jeskyně).*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/379/lang.cz/>)²⁶⁴

- *odnowa biologiczna - biologická obnova* (http://spanie.cz/szukaj.php?id_szaw=1)²⁶⁵;

- *odnowa biologiczna - biologická obnova*

(http://www.karkonosze.it.pl/infos_upr_sport.asp?l=pwi&krupr=5)²⁶⁶.

V češtině se však označení *biologická regenerace* nebo *biologická obnova* nepoužívá. Pro procedury sloužící k regeneraci organismu existuje v češtině souhrnný přejatý název *wellness*.

5.4.1.2 Překlad odborných termínů

Problémy mohou nastat při překladu odborných termínů, zvláště jestliže se překladatel příliš neorientuje v daném oboru. Česká verze textu na stránce <http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=14> například dokládá, že autor překladu

---

²⁶¹ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/230/305/lang.cz/> (12. 12. 2009)

²⁶² Lotko, Edvard: *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava 1986, s. 197.

²⁶³ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/117/112/lang.czech/> (21. 11. 2009)

²⁶⁴ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/379/lang.cz/> (12. 12. 2009)

²⁶⁵ http://spanie.cz/szukaj.php?id_szaw=1 (17. 12. 2009)

²⁶⁶ http://www.karkonosze.it.pl/infos_upr_sport.asp?l=pwi&krupr=5 (27. 11. 2009)

neměl dostatečné znalosti z oblasti biologie, některé odborné názvy přeložil doslovně, aniž by použil odpovídající termíny.

- *Piętro pogórza /do 400m n.p.m./, które uległo największym przeobrażeniom. - Podhorské patro /do 400 m n. m./, které podléhalo nejvýznamnějším proměnám. / Submontánní stupeň²⁶⁷....*
- *Regiel dolny /400-1000 m n.p.m./ z monokulturą świerka który został sztucznie wprowadzony w XIX wieku po rabunkowych cięciach dla potrzeb przemysłu. - Patro spodního lesa /400-1000 m n. m./ z monokulturou smrku, který zde byl uměle zaveden v 19. století po nešetrném kácení lesa pro potřeby průmyslu. / Montánní stupeň²⁶⁸....*
- *Regiel górny /1000-1250 m n.p.m./ zajmują zubożale zbiorowiska reprezentującej zespół sudeckiej świerczyny górnoreglowej. - Patro horního lesa /1000-1250 m n. m./ Roste zde převážně lokální ekotyp sudetského smrku, nejlépe přizpůsobeného místnímu prostředí. / Subalpínský stupeň²⁶⁹....*

5.4.1.3 Překlad cizích slov

Nesnadným úkolem pro překladatele bývá překlad cizích slov. V textech zkoumaných internetových stránek najdeme případy, v nichž byla cizí slova ponechána bez překladu do češtiny. Tato skutečnost by mohla vést ke špatnému pochopení textu nebo k jeho nepochopení, obzvláště přihlédneme-li k faktu, že adresátem stránek s turistickým zaměřením je široká veřejnost. Pro výrazy vyskytující se na následujících stránkách navíc existují vhodné české ekvivalenty.

- *Obecnie w zamku i jego bezpośrednim otoczeniu istnieje Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe, w tym 7 nowoczesnie wyposażonych sal konferencyjnych, kryty basen z jacuzzi, sauna i siłownia oraz korty tenisowe i boiska sportowe. - Na území zámku můžeme také navštívit krytý bazén s jacuzzi, saunu a posilovnu a také tenisové kurty a sportovní hřiště. / ...krytý bazén s výřivkou....*
(http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/73/68/lang_czech/)²⁷⁰
- *To wysokiej klasy unikalny obiekt techniki, o walorach także artystycznych. - Je to wyjątkowa technická památka, mající také artisticke valory. / ... umělecké hodnoty.*
(http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/85/lang_cz/)²⁷¹

²⁶⁷ http://etext.czu.cz/php/skripta/kapitola.php?titul_key=68&idkapitola=88 (7. 2. 2010).

²⁶⁸ Tamtéž.

²⁶⁹ Tamtéž.

²⁷⁰ http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/73/68/lang_czech/ (20. 11. 2009)

V polských verzích analyzovaných textů se vyskytují i taková přejatá slova, která existují rovněž v češtině, od polských výrazů se však pravopisně a tvarově liší. Charakteristickým znakem těchto cizích slov v češtině je větší míra jejich zdomácnění a zapojení do systému českého jazyka, než je tomu v jazyce polském. Českým protějškem k polskému slovnímu spojení *camping dla carawaningu* by tak mělo být označení *kemp pro karavany* místo neadekvátního *camping pro caravanning* (<http://www.stronie.pl/index.php?site=.80&cont=46>)²⁷². Stejně tak vhodnějším a častěji užívaným ekvivalentem pro polský výraz *webcamy* je slovní spojení *webové kamery*, nikoli *webcamy* (<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/346/369/lang.cz/>)²⁷³; polský výraz *bilard* má v češtině podobu *biliár*, ne *bilard* (http://spanie.cz/szukaj.php?id_szaw=1)²⁷⁴.

5.4.1.4 Zrádná slova

Pozor by si překladatelé měli dát zvláště na takzvaná zrádná slova, která sice mají stejnou nebo podobnou formu jak v češtině, tak v polštině, značně se však liší svým významem. V analyzovaných textech představovalo pro překladatele časté potíže polské slovo *budowa*, které bylo do češtiny nesprávně překládáno jako *budova* místo *stavba*, *konstrukce*.

- *Góry Stołowe posiadają unikalną w skali Europy płytową budowę. - Stolové hory mají v evropském měřítku unikátní budovu z plochých geologických struktur.* (<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/123/118/lang.cz/>)²⁷⁵

Na stránce <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/393/424/lang.cz/> se ještě navíc kromě slova *budowa* objevuje další zrádné slovo *katedra*, jež mělo být přeloženo jako katedrála.

- *Na uwagę zasługuje ciekawa i zróżnicowana budowa geologiczna Rudaw Janowickich. - Za pozornost stojí zajímavá a diferencovaná geologická budova Janovických Rudav.* (<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/374/lang.fr/>)²⁷⁶
- *Budowa obecnej katedry rozpoczęła się w 1244 r. i trwała do 1350 r. - Budowa nyniejsi katedry zaczęła w roku 1244 a trwała do roku 1350.*

²⁷¹ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/85/lang.cz/> (7. 12. 2009)

²⁷² <http://www.stronie.pl/index.php?site=.80&cont=46> (2. 2. 2010)

²⁷³ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/346/369/lang.cz/> (22. 11. 2009)

²⁷⁴ http://spanie.cz/szukaj.php?id_szaw=1 (17. 12. 2009)

²⁷⁵ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/123/118/lang.cz/> (21. 11. 2009)

²⁷⁶ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/374/lang.fr/> (12. 12. 2009)

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/lang,cz/>)²⁷⁷

Příklad užití jiného zrádného slova než slova budova a katedra najdeme na stránce <http://www.stronie.pl>:

- *Współczesna fauna jaskini to również cienio i wilgociolubne owady, pająki i zamieszkujące wody wypełniające misy martwicowe, niewielkie skorupiaki, zwane studniczkami. - K dnešní jeskynní fauně patří také stíno- a vlhkomilný hmyz, pavouci a nevelcí koryši, meškající v jeskynních vodách.*

(<http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=14>)²⁷⁸

5.4.2 Slovotvorné chyby

Mezi slovotvorné chyby, s nimiž jsme se setkali ve zkoumaných textech, patří nesprávné užití slovotvorných formantů. Buďto byl použit nevhodný sufix, jako například na stránce <http://www.anna.czeskie.karkonosze.pl>²⁷⁹, kde čteme polsky *apartamenty* – česky *apartmenty* místo náležitého tvaru *apartmány*, nebo naopak nevhodný prefix.

- Např.: *u-* místo *z-* na stránce <http://www.stronie.pl>²⁸⁰: *Ze względu na teren górski wyraźnie wykształciły się cztery piętra roślinności. - S ohledem na horský terén se výrazně uformovala čtyři rostlinná patra.;*
- nebo *vý-* místo *o-* na stránce <http://www.swieradowzdroj.pl>²⁸¹: *Kaplica ta połączona z nowym kościołem jest dziś jego integralną częścią, a oltarz - jego najpiękniejszą ozdobą. - Kaple, spojená s novým kostelem, je dnes jeho nedílnou součástí a oltář je jeho nejkrásnější výzdobou.*

Následující příklady dokládají nadbytečné užití prefixu:

- *Boleslawiec – prężne, ładne miasto, w którym nowym obiektem towarzyszą fragmenty starej architektury. - Boleslawiec – dynamické, hezké město, ve kterém setkáme nové objekty vedle součástí staré architektury.*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/85/57/lang,cz/>)²⁸².

²⁷⁷ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/lang,cz/> (7. 12. 2009)

²⁷⁸ <http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=14> (2. 2. 2010)

²⁷⁹ <http://www.anna.czeskie.karkonosze.pl/korenov.php> (23. 11. 2009)

²⁸⁰ <http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=14> (2. 2. 2010)

²⁸¹ <http://www.swieradowzdroj.pl/Kostel-sv.-Josefa/s-46-58> (25. 1. 2010)

²⁸² <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/85/57/lang,cz/> (7. 12. 2009)

- *Do dziś posiada jednak niemal wszystkie cechy późnorenesansowego dworu śląskiego.*
- *Stavba má typické příznaky pozdně renesančního slezského zámku.*
(<http://www.kowary.pl/cs/atracje-kowary/zamek-nowy-dwor/turisticke-atrakcie>)²⁸³

Jinde zase náležitý prefix zcela chybí, jako například na internetové stránce www.dolnyslaskbezbarier.pl/:

- *Poza tym nieustannie rozwija się komunikacja prywatna małymi busami, obsługująca coraz więcej nowych tras, nieobjętych lub niedostatecznie nasyconych siecią publiczną.*
- *Kromě toho se pořad rozvíjí privatní firmy, nabízející busové spoje, jezdící po trasách, kde je nedostatek PKS spojů.*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/71/34/lang,cz/>)²⁸⁴

Překladatel stránky <http://dolnyslaskbezbarier.pl/> nejednou chyboval při překladu přídatných jmen odvozených od jmen podstatných, jako např.: od podstatných jmen *baroko* a *zámek*. Přídatná jména utvořil podle polského vzoru, tedy s užitím koncovky -*ová*.

- *Zachowana do dziś monumentalna budowla barokowa powstała w latach 1709-1730. Táto monumentální baroková stavba vznikala v letech 1709-1730.*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/>)²⁸⁵
- *Stąd ulicą Obrońców Pokoju po około 0,7 km, obok średniowiecznej Baszty Zamkowej z XVI w., docieramy do Rynku, czyli pl. Ratuszowego. - Odtud pokračujeme ulicą Obroncow Pokoju, mineme středověkou zámkovou baštu, a za nějakých 700 metrů budeme na Hlavním Náměstí, to znamená Radničním Náměstí (Plac Ratuszowy).*
- *Wchodzimy (ok. 100 m) na plac Zamkowy z zamkiem piastowskim z XIII w. - Za nějakých 100 metrů už budeme na Zámkovém Náměstí, kde se nachází piastovský hrad, postavený ve 13. století.*

[...]

Ulicą Mariacką lub Zamkową przechodzimy ok. 100 m na ul. Najświętszej Marii Panny – obecnie wyremontowany deptak legnicki. - Pak se Mariackou nebo Zamkovou ulici dostaneme na ulice Nejsvětější Panny Marie (Najświętszej Marii Panny) – dnes je to rekonstruovaná legnická promenáda.

²⁸³ <http://www.kowary.pl/cs/atracje-kowary/zamek-nowy-dwor/turisticke-atrakcie> (26. 1. 2010)

²⁸⁴ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/71/34/lang,cz/> (7. 12. 2009)

²⁸⁵ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/> (7. 12. 2009)

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/136/lang,cz/>)²⁸⁶

Dalším slovotvorným problémem pro překládající bylo, použít správný český ekvivalent pro polské zdvojnásobení *kościółek* a *mostek*.

- *Kościółek p.w. Marii Panny to pierwszy obiekt parafialny Walbrzycha. - Kosteček Panny Marie je první farní objekt Walbrzycha.*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/>)²⁸⁷

- *Ze znakami żółtymi skręca w prawo przez mostek na rzece Białej Łądeckiej, do hodowli pstrągów Raj pstrąga. - Po žluté značce odbočuje doprava přes mostík na řece Białá Łądecka k chovné stanici pstruhů „Raj pstrąga“.*

(<http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=13>)²⁸⁸

Na závěr uvádíme některé lexikální chyby vzniklé snad z nepozornosti nebo z nedbalosti. Možnou příčinou mohou být i překladatelovy nedostatečné jazykové a překladatelské znalosti. Na stránce <http://turystyka.dolnyslask.pl> se setkáváme například s označením *produkt turystický*, což má být podle polské verze této stránky překlad polského spojení *propozycje wycieczek*. Z téže stránky pocházejí i následující příklad:

- *Poza restauracjami serwującymi polskie specjały powstaje także coraz więcej restauracji specjalizujących się w kuchni krajów azjatyckich, potrawach włoskich lub francuskich, a także wegetariańskich. - Vedle restaurací nabízejících polské specialisty vyrůstají stále více restaurace specializující se na kuchyni italskou, francouzskou nebo také kuchyně asijské, a také vegetariánské.*

(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/344/365/lang,czech/>)²⁸⁹

Ukázky nesprávného, nedbalého a místy až kuriózního překladu najdeme také na stránce <http://dolnyslaskbezbarier.pl>. Zde má například polský výraz *miejscowości* v české verzi protějšek *náměstí*. Text překladu není celkově nijak zdařilý, o čemž svědčí i následující příklady:

²⁸⁶ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/136/lang,cz/> (11. 12. 2009)

²⁸⁷ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/54/lang,cz/> (11. 12. 2009)

²⁸⁸ <http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=13> (2. 2. 2010)

²⁸⁹ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/344/365/lang,czech/> (22. 11. 2009)

- *Obecnie Ogród Botaniczny zajmuje 7 ha, w tym staw o powierzchni 1 ha i szklarnie 0,3 ha. - Současně botanická zahrada pokrývá území o rozloze 7 hektarů, v tom rybník na celkové ploše jednoho hektaru a skleníky 0,3 ha.*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/>)²⁹⁰
- *Obecnie wejście znajduje się po stronie zachodniej, pomiędzy sukiennicami i pomnikiem Aleksandra Fredry z 1897 r., przeniesionym ze Lwowa. - Současně se vchod nachází na západní straně, mezi krámy a přeneseným ze Lvova pomníkem Aleksandra Fredry z 1897 roku.*
[...]
Obecnie mieści się tu m.in. restauracja oraz nocny klub. - Nyní se zde místí restaurace a noční klub.
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/80/40/lang,cz/>)²⁹¹
- *Przy Ogrodzie (wejście od ul. Sienkiewicza) swoją siedzibę ma również Muzeum Przyrodnicze Uniwersytetu Wrocławskiego – największe tego typu w Polsce. - U zahrady (vchod ulici Sienkiewicza) se místí rovněž Přírodní Muzeum Wroclavské Univerzity- největší toho druhu v Polsku.*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/>)²⁹²
- *Przy pl. Na Rozdrożu skręcamy w prawo w ul. 1 Maja. - Na pl. Na Rozdrożu se obtočíme vpravo v 1 Maja ulici.*
(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/lang,cz/>)²⁹³

Dokladem překladatelovy nepozornosti je věta na stránce <http://lubawka.net.pl/cz> v níž autor překladu zaměnil jednu část slezského vojvodství za jinou:

- *Gmina Lubawka położona jest w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego na granicy Sudetów Zachodnich i Środkowych. - Obec Lubawka leží v jihozápadní části hornoslezského kraje na pohraničí západních a středních Sudetů.*
(<http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1>)²⁹⁴,

V následujícím příkladu, jakoby si neuvědomil, že překládá pro internetové stránky, přeložil autor slovo *przewodnik* pomocí výrazu *kniha* místo *průvodce*.

²⁹⁰ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/> (7. 12. 2009)

²⁹¹ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/80/40/lang,cz/> (7. 12. 2009)

²⁹² <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/> (7. 12. 2009)

²⁹³ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/186/lang,cz/> (11. 12. 2009)

²⁹⁴ <http://lubawka.net.pl/cz/index.php?mid=2&pid=1> (26. 1. 2010)

- *Odjeżdża z niego na dobę około 170 pociągów osobowych i pośpiesznych, z których większość zatrzymuje się w miastach opisanych w przewodniku. - Odjździ z něho kolem 170 osobních vlaků a rychlíku denně, většina z nich zastavuje ve městech popsáných v této knížce.*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/71/34/lang.cz/>)²⁹⁵

Lexikální omyly najdeme rovněž na několika dalších stránkách, např.:

- *Szlabany ustawione na drogach leśnych nie stanowią zakazu wjazdu rowerem do lasu. - Překážky umístěna na lesních cestách nezakazuje vjezd cyklistů do lesů. / Závory...*
(<http://rowery.kamienna-gora.pl>)²⁹⁶
- *dlugość wyciągu - délka sjezdovka / délka vleku;*
(<http://www.swieradowzdroj.pl/index.php?p=wyciagi&m=98>)²⁹⁷
- *basen kryty - krytá plavárna / krytý bazén;*
(http://spanie.cz/szukaj.php?id_szaw=1)²⁹⁸
- *zwiedzanie – vyhlídkový / prohlídka.*
(<http://www.karkonosze.it.pl/default.asp?l=cwi>)²⁹⁹

5.5 Stylistická adekvátnost

České překlady, stejně jako jejich polské originální verze námi zkoumaných internetových stránek z oblasti cestovního ruchu, mají za úkol poutavě informovat adresáty o zajímavostech a přednostech určitých lokalit, jsou jakousi jejich vizitkou, proto by měly být kvalitně přeloženy po všech stránkách, tedy nejen po stránce pravopisné, gramatické a lexikální, ale také po stránce stylistické. V českých překladech by proto neměla být porušována spisovná norma polských verzí, mělo by se dbát také na správnou volbu slov z hlediska jejich stylového zabarvení, jasnosti, srozumitelnosti a „uhlazenosti“.

²⁹⁵ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/71/34/lang.cz/> (7. 12. 2009)

²⁹⁶ <http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/regul.htm> (27. 1. 2010)

²⁹⁷ <http://www.swieradowzdroj.pl/index.php?p=wyciagi&m=98> (25. 1. 2010)

²⁹⁸ http://spanie.cz/szukaj.php?id_szaw=1 (17. 12. 2009)

²⁹⁹ <http://www.karkonosze.it.pl/default.asp?l=cwi> (27. 11. 2009)

5.5.1 Prvky nespisovné, expresivní a knižní

Na následujících internetových stránkách překladatelé použili nespisovné prvky typické pro obecnou češtinu, a to jak hláskoslovné (ý místo spisovného é), tak také tvaroslovné (koncovka *-ma* v instrumentálu množného čísla).

- *O wszelkich połączeniach autobusowych informację można uzyskać na Dworcu Autobusowym Centralnym przy ul. Suchej. - Všechny dopravní informace můžete najít na autobusovém centrálním nádraží PKS Sucha.*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/71/34/lang,cz/>)³⁰⁰

- *Trasa wiedzie wśród gotyckiej zabudowy po równych i dostępnych dla wózków chodnikach i kończy się w Ogrodzie Botanicznym. - Trasa, plná gotických staveb, vede po rovném, dostupným vozičkářům chodníku a končí v Botanické Zahradě*

(<http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/>)³⁰¹

- *Wybrano drogi o twardych nawierzchniach i niewielkich pochyłościach, jednakże niekiedy można spotykać fragmenty dróg, na których nie można spełnić tych założeń, zwłaszcza w terenach podgórskich i górskich. - Były vybrány cesty s pevnějším povrchem a menšíma výchytkami, někdy je ovšem možné setkat se s fragmentem cesty, která je poněkud obtížnější obzvláště v podhorských horských terénech.*

(<http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/turyst.htm>)³⁰²

Na stránkách <http://www.cz.nocowanie.pl>³⁰³ a <http://www.cz.kazimierzdolny.pl>³⁰⁴ se objevují totožné chyby v překladu slov *jaskinie*, *domki*, *pisarze* i *poeci*. Autoři zvolili pro překlad buďto nevhodné české **expresivní výrazy** (*brlohy* místo *jeskyně*, *baráčky* místo např. *chaty*), nebo **výrazy knižní** (*poetové*).

- *Jaskinie – Brlohy;*
- *Domki – Baráčky;*
- *Pisarze i poeci - Písaři i poety / Spisovatelé a básníci.*

³⁰⁰ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/71/34/lang,cz/> (7. 12. 2009)

³⁰¹ <http://dolnyslaskbezbarier.pl/content/view/79/39/lang,cz/> (7. 12. 2009)

³⁰² <http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/turyst.htm> (27. 1. 2010)

³⁰³ <http://www.cz.nocowanie.pl> (25. 1. 2010)

³⁰⁴ <http://www.cz.kazimierzdolny.pl/> (25. 1. 2010)

5.5.2 Doslovný překlad

Mnoho stylistických nedokonalostí bylo způsobeno převedením jednotlivých slov z polského jazyka do jazyka českého, jako například doslovný překlad polské konstrukce *powrót do zdrowia* aj.

- *W łagodnym, pozbawionym alergenów klimacie można poddawać się kuracjom pitnym oraz licznym zabiegom leczniczym wspomagającym szybki powrót do zdrowia. – V mírném podnebí bez alergenů je možné využít pitnou léčbu a četné léčebné procedury, které podporují a zrychlí návrat ke zdraví. / ... zotavení.
(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/109/107/lang,cz/>)³⁰⁵*
- *Bliskość przyrody, spokój oraz relaksujące i wspomagające powrót do zdrowia zabiegi lecznicze, wpływają pozytywnie na stan psychiczny kuracjuszy. - Blížkost přírody, klid a uklidňující léčebné procedury, které podporují návrat ke zdraví, to vše má kladný vliv na psychickou kondici lázeňských hostů. / ... zotavení,....
(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/116/111/lang,cz/>)³⁰⁶*
- *W sprawach noclegów, biletów i połączeń kolejowych najlepiej zasięgnąć informacji bezpośrednio lub w biurach turystycznych, czy nawet u pracowników recepcji hotelowych. - Ve věcech noclehů, jízdenek a dopravních spojů je nejlépe získat informace bezprostředně, nebo v turistických kancelářích, nebo dokonce u pracovníků hotelových recepcí. / Co se týče noclehů....
(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/343/372/lang,cz/>)³⁰⁷*
- *Pasma jest malownicze, urokliwe i pociągające, a przy tym oferuje turystom różnorodne formy wypoczynku i rozrywki - od turystyki pieszej, przez rowerową i wodną, aż po atrakcje przygotowane specjalnie z myślą o miłośnikach sportów zimowych. - Je to malebné a kouzelné pásmo, které turistům nabízí různorodé způsoby odpočinku a zábavy – od pěší turistiky, přes cyklistiku a vodní turistiku až k atrakcím připraveným speciálně s myšlenkou na příznivce zimních sportů. / ... speciálně pro příznivce zimních sportů.
(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/62/58/lang,czech/>)³⁰⁸*
- *Godziny otwarcia sklepów nie są odgórnie ustalone i mogą się różnić w zależności od miasta lub okolicy. - Otevírací hodiny obchodů nejsou shora nařizeny a mohou se různit podle města nebo okolí. / Otevírací doba obchodů není pevně stanovena ....*

³⁰⁵ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/109/107/lang,cz/> (21. 11. 2009)

³⁰⁶ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/116/111/lang,cz/> (21. 11. 2009)

³⁰⁷ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/343/372/lang,cz/> (22. 11. 2009)

³⁰⁸ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/62/58/lang,czech/> (2. 2. 2010)

(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/343/372/lang,cz/>)³⁰⁹

- *To one, na czele ze słynną Kamienicą Fuggerów, tworzą niepowtarzalny klimat miasta. - Právě ony, se slavným Fuggerovým domem (Kamienica Fuggerow) v čele, vytvářejí neopakovatelné klima města. / ... neopakovatelnou atmosféru města.*

(<http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/157/151/lang,cz/>)³¹⁰

V některých případech rozhoduje o volbě správných slov jazykový úzus, především jde-li o jazyk předpisů, pravidel nebo zákonů, v nichž se často uplatňují ustálené, stereotypní obraty.

- *Jazda rowerem po oznakowanych turystycznych szlakach rowerowych odbywa się na ogólnych zasadach korzystania z dróg publicznych - zgodnie z kodeksem drogowym, a rowerzysta traktowany jest na równi z innymi użytkownikami dróg. - Jizda na kole po wyznaczonych turysticko-cyklistických stezkách je řízena stejnými pravidly jako na veřejných komunikacích shodné se silničními předpisy a s jezdcem bude zacházeno stejně jako s jinými uživateli cest. / ...Jízda na kole po vyznačených turisticko-cyklistických stezkách podléhá stejným pravidlům jako v případě jízdy na veřejných komunikacích - shodně s pravidly silničního provozu, a s cyklistou bude zacházeno stejně jako s jinými účastníky silničního provozu. [...]*

Na odcinkach, gdzie szlak rowerowy biegnie wspólnie ze znakowanym szlakiem pieszym, rowerzysta winien zachować szczególną ostrożność i bezwzględnie ustępować miejsca pieszym. - V částech, kde cyklistická stezka vede společně s označenou stezkou pro pěší je cyklista povinen zachovat mimořádnou opatrnost a ohleduplně uvolnit místo pěším. / Na úsecích, na nichž vede cyklistická stezka společně s označenou stezkou pro chodce, je cyklista povinen zachovat mimořádnou opatrnost, nesmí ohrozit chodce jdoucí po cestě³¹¹.

(<http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/regul.htm>)³¹²

Na závěr uvádíme ještě několik příkladů odchylek od stylistické normy, jejichž obsah čtenář sice pochopí, ale svým výběrem slov působí tzv. kostrbatě.

³⁰⁹ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/343/372/lang,cz/> (22. 11. 2009)

³¹⁰ <http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/157/151/lang,cz/> (21. 11. 2009)

³¹¹ Viz. <http://doprava.praha-mesto.cz/%28ctvn5k55xft2fheyoyl1ih55%29/zdroj.aspx?typ=2&Id=71138&sh=-1412359208> (27. 1. 2010)

³¹² <http://rowery.kamienna-gora.pl/ce/regul.htm> (27. 1. 2010)

- *Przypuszcza się, że pierwsza osada istniała tu już w X w. (plemię Bobrzan), ale fakt ten nie ma potwierdzenia w dokumentach. - Předpokládá se, že první osada existovala už v X století, (lidské plemeno Bobřan), ovšem tato skutečnost nema potvrzení v dokladech.* / Předpokládá se, že první osada existovala už v 10. století (kmen Bobřanů), tento fakt ale není doložen v dokumentech.
(<http://lubawka.net.pl/index.php?mid=3&pid=1>)³¹³
- *Z niedalekiego Kłodzka dojeżdża się do Stronia często kursującymi autobusami lub w pół godziny samochodem. - Z nedalekého města Kladsko (Kłodzko) jsou do Stronia časté autobusové spoje. Autem trvá cesta půl hodiny. / Z nedalekého města Kladsko (Kłodzko) jezdí do Stronia často autobusy.*
(<http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=24>)³¹⁴
- *Wśród osób w wieku średnim i starszych znajomość języków obcych nie jest powszechna. - U lidí středního a vyššího věku, není přílišná znalost cizích jazyků. / Lidé středního a vyššího věku většinou cizí jazyky neovládají.*
(http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/343/372/lang_czech/)³¹⁵
- *Zwiedzanie, czas wolny – Prohlídka, svobodný čas / Prohlídky, volný čas; Historia – Dějepis / Historie.*
(http://www.cz.nocowanie.pl/prakticke_informace/)³¹⁶
- *Zwiedzanie - Prohlídka / Prohlídky; Czas wolny - Svobodný čas / Volný čas; Historia – Dějepis / Historie. Nieruchomości – Nehybnost / Nemovitosti.*
(<http://www.cz.kazimierzdolny.pl/>)³¹⁷

Uvedené příklady stylistických nedokonalostí ukazují, že nejčastější příčinou volby nevhodných slov a slovních spojení, byl doslovný překlad polských konstrukcí objevujících se na internetových stránkách www.turystyka.dolnyslask.pl. Těchto, ale i dalších stylistických prohřešků, objevujících se na výše uvedených internetových stránkách, se pravděpodobně dopustili překladatelé, kteří nejsou rodilými Čechy. Postrádají tak jakýsi jazykový cit, jenž by jim pomohl jednotlivá sdělení správně formulovat.

³¹³ <http://lubawka.net.pl/index.php?mid=3&pid=1> (26. 1. 2010)

³¹⁴ <http://www.stronie.pl/index.php?site=,80&cont=24> (2. 2. 2010)

³¹⁵ http://www.turystyka.dolnyslask.pl/content/view/343/372/lang_czech/ (22. 11. 2009)

³¹⁶ http://www.cz.nocowanie.pl/prakticke_informace/ (25. 1. 2010)

³¹⁷ <http://www.cz.kazimierzdolny.pl/> (25. 1. 2010)

Závěr

Internetové stránky věnované cestovnímu ruchu mají adresátům poskytovat užitečné a zajímavé informace o konkrétních místech a s nimi spojených službách, a to takovým způsobem, aby byli turisté ochotni do nabízených služeb investovat svůj volný čas a peníze. Konkurence je v oblasti turistiky velká, proto by autoři internetových stránek s turistickým zaměřením měli dbát nejen na množství podávaných informací, ale také na jejich kvalitu. Text, který obsahuje časté jazykové chyby nebo se nesnaží ničím upoutat, může čtenáře odradit od dalšího čtení, a vést k tomu, že dá čtenář přednost jiným internetovým stránkám, a následně i jiným službám.

Námi zkoumané internetové stránky z oblasti cestovního ruchu se od sebe liší jak množstvím předkládaných informací, tak kvalitou českého překladu originální polské verze. Některé stránky, jako například www.karkonosze.it.pl, www.spanie.pl, www.nocowanie.pl, www.kazimierzdolny.pl, slouží pouze k vyhledávání informací, týkajících se ubytování, stravování, sportovního vyžití atd. Ostatní vybrané internetové stránky nabízejí kromě těchto informací také podrobnější údaje např. o historii, přírodních podmínkách a turistických zajímavostech dané lokality.

Většina polských verzí zkoumaných internetových stránek (např.: www.kowary.pl, www.szczyna.pl, www.bystrzyca.klodzka.pl, www.swieradowzdroj.pl, it.boleslawiec.pl) obsahuje turistické informace, ale také praktické informace pro místní obyvatele a investory. České verze těchto stránek jsou naopak mnohem stručnější, najdeme na nich pouze údaje orientované na turisty, ostatní údaje buď zcela chybí, nebo jsou ponechány v polském jazyce.

Po stylové stránce lze analyzované texty zaměřené na turistiku přiřadit ke stylu publicistickému, který se však v některých pasážích blíží stylu odbornému, uměleckému, zřídka také hovorovému či administrativnímu. Nejčastěji jsou zde zastoupeny prostředky stylu odborného, jde o odborné termíny z oblasti botaniky, zoologie a geologie a některé prostředky ke kondenzaci vyjádření (trpný rod, polovětné konstrukce přívlastkové, podstatná jména slovesná). Méně často se zde setkáme s obraznými pojmenováními nebo s líčením, typickými prvky uměleckého stylu.

Jak už bylo uvedeno výše, kvalita českého překladu textů polských verzí vybraných stránek je na jednotlivých stránkách různá. Nejvíce jazykových chyb, především gramatických, se objevuje na stránkách www.dolnyslaskbezbarier.pl, časté chyby lexikální

a stylistické najdeme na stránkách www.turystyka.dolnyslask.pl. Příkladem nekvalitního českého překladu s jazykovými chybami všeho druhu jsou také stránky www.lubawka.net.pl a www.rowery.kamienna-gora.pl aj.

Naopak kvalitní český překlad textů polských verzí námi analyzovaných internetových stránek můžeme najít na stránkách: www.szczytina.pl, www.skansen.kudowa.pl, www.osowka.pl, www.bystrzycaklodzka.pl, www.polanica.pl. Pokud se zde vůbec vyskytnou nějaké jazykové chyby, jde o drobné chyby gramatické.

Analýzou jazykových chyb, kterých se překladatelé dopustili při překladu polských textů internetových stránek do češtiny, bylo zjištěno, že mezi nejčastější patří chyby gramatické, týkající se většinou slovosledu, užití flexivních koncovek, předložek aj. K dalším častým nedostatkům, které se objevují ve zkoumaných textech, můžeme zařadit nedostatky ortografické, jako například nesprávné užití grafémů, diakritických a interpunkčních znamének, aj. Méně časté jsou zde pak chyby stylistické (např. nespisovné prvky) a lexikální (např. zrádná slova, chybně přeložené odborné termíny a cizí slova), včetně prohrěšků slovtvorných.

Z celkové jazykové analýzy dvaceti internetových stránek s turistickým zaměřením tak vyplývá, že nám, až na některé výjimky, autoři českých verzí předkládají texty často nekvalitní s různými jazykovými pochybeními, nebo jen částečně přeložené. Na některých českých překladech je znát polský původ překladatele, na jiných zase překladatelova nedbalost. Kvalita českých překladů se jistě odvíjí od finančních prostředků, které mají autoři konkrétních internetových stránek na dané překlady k dispozici. Čtenáři však od těchto internetových stránek očekávají nejen nalezení potřebných informací, ale také jistou úroveň a atraktivitu, ať už po stránce jazykové nebo grafické, tuto úroveň by jim autoři internetových stránek neměli odpírat.

Abstract

Key words: publicistic style, scientific style, the translation of texts, orthographical grammatical, lexical, stylistic mistakes.

This thesis describes the style of texts of Polish and Czech tourism websites. The aim is to compare Polish and Czech versions of this websites, find any differences between the Polish and Czech versions and to ascertain the quality of Czech translations of the original Polish version of these web sites based on the amount and type of language mistakes that arose during translation from Polish into Czech.

Abstrakt

Klíčová slova: publicistický styl, odborný styl, překlad odborných textů, jazykové chyby ortografické, gramatické, lexikální, stylistické

Tato diplomová práce popisuje styl textů polských a českých verzí internetových stránek s turistickým zaměřením. Cílem práce je porovnat polské a české verze zkoumaných internetových stránek, zjistit, v čem se od sebe obě verze liší, a zhodnotit jazykovou úroveň českých překladů originálních polských verzí těchto internetových stránek na základě množství a typu jazykových chyb, k nimž došlo při překladu polských verzí do češtiny.

Resumé

Praca poświęcona jest polskim stronom internetowym o tematyce turystycznej i ich czeskim tłumaczeniom z punktu widzenia stylistycznego oraz pod względem jakości tłumaczenia na język czeski. Celem pracy jest badanie środków stylistycznych użytych w polskiej i w czeskiej wersji stron internetowych dotyczących turystyki mających na celu zainteresować odbiorcy, następnie analiza poziomu czeskich tłumaczeń polskich wersji tych stron i odnalezienie ewentualnych różnic pomiędzy wersjami polskimi a czeskimi. W tym celu zanalizowano dwadzieścia różnych polskich stron internetowych o tematyce turystycznej istniejących również w wersji czeskiej.

Na podstawie doświadczeń teoretycznych (z dziedziny stylistyki i przekładoznawstwa), które zostały opisane w pierwszych trzech rozdziałach, przeprowadzono w czwartym rozdziale analizę stylistyczną tekstów wybranych przez nas stron internetowych. Poziom tłumaczenia na język czeski oceniano pod względem rodzajów poszczególnych błędów językowych i ich ilości. Pojedyncze błędy językowe zostały w ostatnim rozdziale uporządkowane według klasyfikacji *Nowego słownika poprawnej polszczyzny*, która rozróżnia błędy ortograficzne, gramatyczne, leksykalne i stylistyczne.

Z analizy tekstów umieszczonych w polskich i czeskich wersjach wybranych turystycznych stron internetowych wynika, że różnią się wzajemnie ilością dostępnych informacji. Większość polskich wersji analizowanych stron internetowych podaje oprócz wiadomości turystycznych, również praktyczne dane dla mieszkańców i inwestorów. Natomiast czeskie wersje tych stron internetowych są bardziej zwarte, znajdziemy w nich tylko informacje dla turystów.

Styl analizowanych stron internetowych można opisać jako styl publicystyczny. W niektórych tekstach pojawiają się też środki stylu naukowego (np. terminy z dziedziny biologii), rzadziej stylu artystycznego (np. tropy stylistyczne), potocznego lub administracyjnego.

Strony internetowe, którymi zajmowaliśmy się, różnią się również pod względem jakości tłumaczenia polskich wersji tych stron na język czeski. Najwięcej błędów językowych znajdziemy na stronach: www.dolnyslaskbezbarier.pl, www.turystyka.dolnyslask.pl, www.lubawka.net.pl, www.rowery.kamienna-gora.pl. Natomiast czeskie tłumaczenia na wysokim poziomie językowym zawierają strony:

www.szczytna.pl, www.skansen.kudowa.pl, www.osowka.pl, www.bystrzyca.klodzka.pl,
www.polanica.pl.

Do najczęstszych błędów, które powstały przy tłumaczeniu polskich wersji analizowanych stron na język czeski, należą błędy gramatyczne (np. szyk wyrazów, niewłaściwe końcówki fleksyjne itp.), następnie błędy ortograficzne (np. niewłaściwe użycie liter) i interpunkcyjne (np. brak przecinków). Rzadziej dochodziło do błędów stylistycznych i leksykalnych.

Analiza czeskich wersji turystycznych stron internetowych, czyli tłumaczeń oryginalnych polskich wersji na język czeski, świadczy o tym, że poziom tych tekstów często nie jest wystarczająco wysoki. Zawierają albo mnóstwo błędów językowych, albo są na język czeski przetłumaczone tylko częściowo. Czeskich wersji analizowanych stron internetowych z dziedziny turystyki, które mogłyby się chwalić wysoką jakością, jest niewiele.

Anotace

Příjmení a jméno autora:	Lenka Špačková
Název katedry a fakulty:	Katedra slavistiky, Filozofická fakulta
Název diplomové práce:	Stylistická analýza překladu odborných textů z oblasti cestovního ruchu. Zkoumání českých verzí polských www stránek s turistickým zaměřením. Stylistic analysis of translation of texts concentrating on tourism. Research of Czech versions of Polish tourist web pages.
Vedoucí diplomové práce:	Mgr. Marie Grigová
Počet znaků:	150 796
Počet příloh:	0
Počet titulů použité literatury:	36
Klíčová slova:	publicistický styl, odborný styl, překlad odborných textů, jazykové chyby ortografické, gramatické, lexikální, stylistické

Cílem této práce je popsat styl textů dvaceti polských a českých verzí internetových stránek z oblasti cestovního ruchu a vysledovat, jaká je jazyková úroveň českého překladu původních polských verzí těchto stránek. Dále má tato práce za úkol porovnat polskou a českou verzi zkoumaných internetových stránek a zjistit, v čem se od sebe obě verze liší. Jazyková úroveň českých verzí je určována na základě množství jazykových chyb (ortografických, gramatických, lexikálních, stylistických), vzniklých při překladu polských verzí do češtiny.

Seznam použité literatury

- Bečka, J. V.: *Česká stylistika*. Praha 1992.
- Daneš, F. a kol.: *Kapitoly z praktické stylistiky*. Praha 1957.
- Dąbskia Prokop, U.: *Mała encyklopedia przekładoznawstwa*. Częstochowa 2000.
- Dubisz, S.: *Nauka o języku dla polonistów*. Warszawa 2002.
- Elman, J.: *Některá úskalí při překládání odborné literatury*. In: *Translatologica Pragensia V*. Praha 1991, s. 143-146.
- Grepl, M. a kol.: *Příruční mluvnice češtiny*. Praha 1996.
- Hanáková, M.: *Jazyk jako faktor odborného a uměleckého překladu*. In: *Translatologica Pragensia V*. Praha 1991, s. 15-22.
- Havránek, B. a kol.: *Úkoly spisovného jazyka a jeho kultura*. In: *Spisovná čeština a jazyková kultura*. Praha 1932, s. 52-53.
- Horecký, J.: *O prekladani terminológie*. In: *Preklad spoločensko-vedných textov*. Bratislava 1978.
- Hrdlička, M.: *Překlad odborného textu*. In: *Translatologica Pragensia IV*. Praha 1992, s. 69-80.
- Hrdlička, M.: *Translatologický slovník*. Praha 1998.
- Hubáček, J.: *Učebnice stylistiky*. Praha 1987.
- Ilek, B.: *Místo teorie odborného překladu v soustavě věd o překladu*. In: *Antologie teorie odborného překladu*. Ostrava 2003, s. 10-17.
- Klemensiewicz, Z.: *Przekład jako zagadnienie językoznawstwa*. In: *O sztuce tłumaczenia*. Wrocław 1955, s. 85-97.
- Knittlová, D.: *Teorie překladu*. Olomouc 1995.
- Krobotová, M. - Lupínková, N.: *Úvod do stylistiky II*. Olomouc 1989.
- Kufnerová, Z. a kol.: *Překládání a čeština*. Praha 1994.
- Kurkowska, H. – Skorupka, S.: *Stylistyka polska*. Warszawa 2001.
- Levý, J.: *Umění překladu*. Praha 1963.
- Lotko, E.: *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava 1986.
- Lotko, E.: *Polština a čeština z hlediska typologického*. Olomouc 1981.
- Lotko, E.: *Překlad z geneticky blízkého jazyka a jazykové kompetence překladatele (na materiálu češtiny a polštiny)*. In: *Synchronní konfrontace češtiny a polštiny*. Olomouc 1997, s. 133-143.

- Lotko, E.: *Zrádná slova v polštině a češtině. Lexikologický pohled a slovník*. Olomouc 1992.
- Lukszyn, J.: *Tezaurus terminologii translatorycznej*. Warszawa 1998.
- Man, O.: *Otázky ekvivalence v odborném překladu*. In: *Antologie teorie odborného překladu*. Ostrava 2003, s. 47-50.
- Man, O.: *Problémy funkční ekvivalence v překladu*. In: *Sborník přednášek odborného ruského překladu*. Turnov 1977, s. 1-19.
- Markowski, A.: *Nowy słownik poprawnej polszczyzny*. Warszawa 1999.
- Minářová, E.: *Základy stylistiky češtiny*. Brno 1996.
- Oliva, K. a kol.: *Polsko-český slovník I*. Praha 2004.
- Oliva, K. a kol.: *Polsko-český slovník II*. Praha 2004.
- Orłóś, T. Z.: *Czesko-polska pozorna ekwiwalencja językowa*. Kraków 2003.
- Pieńkos, J.: *Przekład i tłumacz we współczesnym świecie*. Warszawa 1993.
- Staněk, V.: *Praktická stylistika pro střední školy*. Praha 1996.
- Vrbová, A.: *Stylistika pro překladatele. Texty a cvičení*. Praha 1998.
- Wojtasiewicz, O.: *Wstęp do teorii tłumaczenia*. Warszawa 1957.
- Žváček, D.: *Kapitoly z teorie překladu I*. Olomouc 1995.